

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФОРМАЦІЙНО-
КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «МЕТОД ІНТЕГРАЦІЇ КОРПОРАТИВНИХ ДАНИХ З МОВНИМИ
МОДЕЛЯМИ ДЛЯ ПРИСКОРЕННЯ РОБОТИ ТЕХНІЧНОЇ ПІДТРИМКИ»

на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 126 Інформаційні системи та технології
освітньо-професійної програми Інформаційні системи та технології

*Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело*

_____ Вадим ПАНЧЕНКО

Виконав:
здобувач вищої освіти
група ІСДМ-62

Вадим ПАНЧЕНКО

Керівник:
науковий ступінь,
вчене звання

Оксана ТКАЛЕНКО
к.т.н., доцент

Рецензент:
науковий ступінь,
вчене звання

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Навчально-науковий інститут Інформаційних технологій

Кафедра Інформаційних систем та технологій

Ступінь вищої освіти Магістр

Спеціальність 126 Інформаційні системи та технології

Освітньо-професійна програма Інформаційні системи та технології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедру ІСТ

_____ Каміла СТОРЧАК

« _____ » _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ СТУДЕНТУ

Панченку Вадиму Юрійовичу
(*прізвище, ім'я, по батькові здобувача*)

1. Тема кваліфікаційної роботи: «Метод інтеграції корпоративних даних з мовними моделями для прискорення роботи технічної підтримки»

керівник кваліфікаційної роботи Оксана ТКАЛЕНКО, к.т.н., доцент
(*ім'я, ПРІЗВИЩЕ, науковий ступінь, вчене звання*)

затвержені наказом вищого навчального закладу Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій від «30» жовтня 2025 року № 467.

2. Строк подання кваліфікаційної роботи: 26 грудня 2025 року.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи:

Архітектури великих мовних моделей та трансформерів.

Метод RAG для використання корпоративних даних у LLM.

Методи параметро-ефективного донавчання (LoRA, QLoRA).

Корпоративні датасети техпідтримки (Q&A, CLI-команди, клієнтські таблиці).

Науково-технічна література з питань, пов'язаних з наукою про моделі ШІ.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретичний аналіз методів інтеграції великих мовних моделей з корпоративними даними.
2. Методологія та проєктування гібридного асистента.
3. Програмна та алгоритмічна реалізація методу донавчання мовної моделі для технічної підтримки.
4. Експериментальне тестування та аналіз результатів.

5. Перелік ілюстративного матеріалу:
1. Презентація.
 2. Схема RAG-модуля.
 3. Схема процесу LoRA/QLoRA.
 4. Структура датасетів.
 5. Архітектура гібридного асистента.
 6. Довавчена базова модель LLM.
 7. Графічний інтерфейс LM Studio.

6. Дата видачі завдання: 30 жовтня 2025 року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Підбір та аналіз літератури з LLM, RAG, LoRA та інженерії даних	30.10 – 06.11.25	
2	Аналіз існуючих методів автоматизації техпідтримки та їхніх обмежень	07.11 – 15.11.25	
3	Теоретичне обґрунтування гібридного підходу RAG + LoRA	16.11 – 21.11.25	
4	Розробка методології формування датасетів та архітектури інтеграції корпоративних даних	22.11 – 4.12.25	
5	Програмна реалізація RAG-модуля та донавчання моделі Mistral-7B за QLoRA	5.12 – 15.12.25	
6	Формулювання висновків по роботі	16.12 – 17.12.25	
7	Розробка демонстраційних матеріалів, підготовка презентації та доповіді	18.12 – 19.12.25	
8	Оформлення магістерської роботи	20.12 – 23.12.25	

Здобувач вищої освіти

_____ (підпис)

Вадим ПАНЧЕНКО
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Керівник роботи
кваліфікаційної роботи

_____ (підпис)

Оксана ТКАЛЕНКО
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

РЕФЕРАТ

Текстова частина кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня магістр: 109 стор., 45 Рисунок, 1 табл., 30 джерел.

Мета роботи - дослідження та розробка інтелектуальної системи автоматизації технічної підтримки на основі великих мовних моделей із підвищеною точністю відповідей та зниженням рівня помилкових генерацій шляхом використання гібридного підходу Retrieval-Augmented Generation і параметро-ефективного донавчання.

Об'єкт дослідження - процеси автоматизації технічної підтримки користувачів із застосуванням великих мовних моделей у корпоративних інформаційних системах.

Предмет дослідження - методи та алгоритми побудови інтелектуальних асистентів технічної підтримки на основі архітектури RAG та підходів параметро-ефективного донавчання мовних моделей (LoRA, QLoRA).

Короткий зміст роботи: У роботі проведено аналіз сучасних підходів до автоматизації технічної підтримки з використанням великих мовних моделей та виявлено їх основні недоліки, зокрема схильність до галюцинацій і низьку ефективність обробки табличних даних у складних інженерних запитах. Досліджено принципи архітектури Retrieval-Augmented Generation та методи параметро-ефективного донавчання мовних моделей. Спроектовано архітектуру програмного асистента, реалізовано модуль пошуку та виконано донавчання моделі Mistral-7B на корпоративних даних. Експериментальні результати підтвердили підвищення точності відповідей і зниження рівня помилкових генерацій.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ФРАКТАЛЬНА ТОПОЛОГІЯ, КОМП'ЮТЕРНІ МЕРЕЖІ, МАРШРУТИЗАЦІЯ, ТРИКУТНИК СЕРПІНСЬКОГО, CISCO PACKET TRACER, ВІДМОВОСТІЙКІСТЬ, МАСШТАБУВАННЯ, САМОПОДІБНІСТЬ.

ABSTRACT

The text part of the master's qualification work: 109 pages, 45 figures, 1 table, 30 sources.

Purpose of the work - to study and develop an intelligent technical support automation system based on large language models, aimed at improving answer accuracy and reducing the level of erroneous generations through the use of a hybrid Retrieval-Augmented Generation approach and parameter-efficient fine-tuning.

Object of research - the processes of technical support automation using large language models in corporate information systems.

Subject of research - methods and algorithms for building intelligent technical support assistants based on the RAG architecture and parameter-efficient fine-tuning approaches for language models (LoRA, QLoRA).

Brief summary of the work: The work analyzes modern approaches to technical support automation using large language models and identifies their main shortcomings, including hallucinations and low efficiency in processing tabular data in complex engineering queries. The principles of the Retrieval-Augmented Generation architecture and parameter-efficient fine-tuning methods are investigated. The architecture of a technical support assistant is designed, a knowledge retrieval module is implemented, and the Mistral-7B model is fine-tuned on corporate data. Experimental results confirm improved answer accuracy and a reduced level of erroneous generations. Recommendations for system deployment are provided, and the required hardware resources are evaluated.

KEYWORDS: FRACTAL TOPOLOGY, COMPUTER NETWORKS, ROUTING, SERPINSKI TRIANGLE, CISCO PACKET TRACER, FAULT TOLERANCE, SCALABILITY, SELF-SIMILARITY.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	11
ВСТУП.....	13
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ МЕТОДІВ ІНТЕГРАЦІЇ ВЕЛИКИХ МОВНИХ МОДЕЛЕЙ З КОРПОРАТИВНИМИ ДАНИМИ	16
1.1 Огляд архітектури сучасних великих мовних моделей (LLM).....	16
1.2 Проблематика автоматизації технічної підтримки в телекомунікаціях	19
1.3 Метод пошуково-доповненої генерації (RAG).....	22
1.3.1 Принцип роботи RAG: "Надання контексту"	22
1.3.2 Переваги та недоліки RAG	24
1.4 Метод донавчання (Fine-Tuning)	25
1.4.1 Концепція трансферного навчання.....	26
1.4.2 Параметро-ефективне донавчання (PEFT) та LoRA.....	27
1.4.3 Квантизація та QLoRA: донавчання на споживчому обладнанні.....	31
1.5 Обґрунтування вибору гібридного підходу та архітектури розгортання системи: поєднання RAG та LoRA	34
РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЯ ТА ПРОЄКТУВАННЯ ГІБРИДНОГО АСИСТЕНТА	37
2.1 Розробка архітектури програмного комплексу	37
2.1.1 Структурні компоненти комплексу	38
2.1.2 Реалізація двофазного алгоритму роботи	39
2.2 Анонімізація корпоративних джерел даних. Створення анонімізованої бази знань клієнтів	40
2.2.1 Аналіз корпоративних джерел даних (clients.xlsx, contractors.xlsx)	43
2.2.2 Постановка задач, які має виконувати RAG-компонент, розробка RAG-скрипту на Python. Функціональні вимоги до RAG-компоненту	45
2.2.3 Реалізація гнучкого пошуку (по ID, VLAN, IP), пояснення елементів скрипту	50
2.2.4 Інтеграція з локальним сервером LM Studio (через OpenAI API)	56

2.3	Методологія збору експертного датасету	59
2.3.1	Загальна ідея та мотивація	60
2.3.2	Stack Exchange API: можливості, обмеження та оптимізація збору Q&A	61
2.3.3	Розробка скрипту <code>collect_ne_resumable.py</code> : архітектура, логіка, пагінація та відновлення	63
2.3.4	Розробка скрипту <code>scraper_netcommands.py</code> : підхід, технічні деталі, етика та правові аспекти.....	65
2.3.5	Створення синтетичних Q&A-прикладів - ручне створення для покриття рідкісних сценаріїв.....	66
2.4	Підготовка фінального датасету (<code>train_final.jsonl</code>): скрипт <code>merge_datasets.py</code> , формат Alраса, структура	67
2.4.1	Логіка злиття: <code>merge_datasets.py</code>	67
2.4.2	Формат Alраса: структура, приклади, особливості	68
2.4.3	Приклади коду. Основні фрагменти.....	69
2.4.4	Форматування фінального JSONL: приклади записів, валідація схемою	70
2.4.5	Приклади використання Hugging Face datasets для завантаження Alраса-подібних датасетів.....	71
РОЗДІЛ 3. ПРОГРАМНА ТА АЛГОРИТМІЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ МЕТОДУ ДОНАВЧАННЯ МОВНОЇ МОДЕЛІ ДЛЯ ТЕХНІЧНОЇ ПІДТРИМКИ		73
3.1	Обґрунтування вибору технологічного стеку та архітектурних рішень	74
3.2	Підготовка та консолідація навчального датасету	74
3.2.1	Структурний аналіз формату даних	74
3.2.2	Розробка алгоритму консолідації даних	75
3.3	Налаштування програмного середовища та ініціалізація Unsloth.....	77
3.3.1	Пояснення коду першого блокноту та його результату виконан	78
3.4	Експериментальне донавчання моделі (Fine-Tuning).....	87
3.4.1	Конфігурація гіперпараметрів навчання	87
3.4.2	Аналіз динаміки функції втрат (Training Loss).....	88
3.5	Агрегація адаптерів та вирішення конфліктів залежностей	89
3.5.1	Подолання конфлікту "Dependency Hell".....	89

3.6 Пост-обробка та квантування для локального інференсу	90
3.6.1 Компіляція інструментарію llama.cpp	90
3.6.2 Алгоритм двоетапної конвертації.....	90
3.6.3 Вирішення проблем з файловою системою	91
3.7 Пояснення коду другого блокноту та його результату виконання.....	92
3.7.1 Аналіз результатів та верифікація працездатності	101
РОЗДІЛ 4. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ТЕСТУВАННЯ ТА АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ	103
4.1 Опис тестового стенду (LM Studio + manager.py на локальній машині).....	103
4.2 Тестування RAG-компоненту (Режим "Пошук")	106
4.3 Порівняльне тестування LLM-компоненту (Режим "Чат").....	111
4.3.1 Тестування базової моделі	112
4.3.2 Тестування донавченої моделі TechSupport-Expert-v2	115
4.4 Підсумок результатів та оцінка ефективності	119
ВИСНОВКИ	122
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ	124
ДЕМОНСТРАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ (Презентація)	127

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

AI (ШІ) - Штучний Інтелект: моделі та системи для автоматизації завдань;
LLM - Large Language Models: великі мовні моделі, навчені на масивах тексту;
RAG - Retrieval-Augmented Generation: метод генерації з пошуком актуальних даних;

LoRA - Low-Rank Adaptation: донавчання через малі матриці адаптерів;

QLoRA - Quantized Low-Rank Adaptation: LoRA з 4-бітною квантизацією;

PEFT - Parameter-Efficient Fine-Tuning: навчання лише частини параметрів;

SFT - Supervised Fine-Tuning: донавчання з учителем за інструкціями;

RNN - Recurrent Neural Network: рекурентні нейронні мережі;

LSTM - Long Short-Term Memory: мережі довгої короткочасної пам'яті;

GPT - Generative Pre-trained Transformer: генеративні трансформери (наприклад, від OpenAI);

GQA - Grouped-Query Attention: механізм уваги для оптимізації (Mistral-7B);

NLP - Natural Language Processing: обробка природної мови;

API - Application Programming Interface: програмний інтерфейс взаємодії;

GPU - Graphics Processing Unit: графічний процесор для обчислень;

CPU - Central Processing Unit: центральний процесор;

VRAM - Video Random Access Memory: відеопам'ять для моделей;

GGUF - GPT-Generated Unified Format: бінарний формат для локального запуску;

NF4 - 4-bit NormalFloat: тип даних для квантування ваг;

FP16 - Float16: 16-бітний формат чисел із плаваючою комою;

BF16 - BFloat16: формат чисел для стабільного навчання;

JSONL - JSON Lines: формат, де кожен рядок є JSON-об'єктом;

CLI - Command Line Interface: інтерфейс командного рядка;

BGP - Border Gateway Protocol: протокол динамічної маршрутизації;

VLAN - Virtual Local Area Network: віртуальна локальна мережа;

VRF - Virtual Routing and Forwarding: віртуалізація таблиць маршрутизації;

IP - Internet Protocol: протокол мережевої адресації;

MAC - Media Access Control: унікальна фізична адреса пристрою;
CIDR - Classless Inter-Domain Routing: безкласова адресація підмереж;
SSH - Secure Shell: захищений протокол віддаленого доступу;
SLA - Service Level Agreement: угода про рівень послуг;
CSAT - Customer Satisfaction Score: індекс задоволеності клієнтів;
АНТ - Average Handling Time: середній час обробки заявки;
OLT - Optical Line Terminal: оптичний термінал провайдера;
IPAM - IP Address Management: система управління IP-адресами;
DCIM - Data Center Infrastructure Management: керування інфраструктурою дата-центру;
CRM - Customer Relationship Management: система управління відносинами;
ТПП - Точка розподілу підрядника: контакт або місце комутації;
CRC - Cyclic Redundancy Check: перевірка помилок передачі даних;
RX/TX - Receive/Transmit: показники прийому та передачі сигналу.

ВСТУП

Постановка проблеми. Ефективна робота технічної підтримки телеком-оператора ускладнена через розрізненість джерел даних (білінг, контакти підрядників, технічні бази знань) та тривалий ручний пошук. Спроби використання базових LLM для автоматизації призводять до технічно-невірних або некоректних відповідей. Водночас, класичне донавчання моделі "запікає" статичні дані, які швидко стають неактуальними (наприклад, VLAN клієнта або контакти). Таким чином, проблема полягає у відсутності гібридного інструменту, що поєднує гнучкість RAG (для актуальних даних) з експертними знаннями (від донавчання).

Актуальність теми. Складність сучасних телекомунікаційних технологій створює постійне навантаження на служби технічної підтримки. Традиційний ручний пошук є вразливою ланкою, що збільшує час та якість обробки заявок. Великі мовні моделі (LLM) є потужним інструментом автоматизації, але базові моделі є "ерудитами загального профілю" і схильні до галюцинацій. Поєднання здатності LLM до міркування (через донавчання) з доступом до актуальних корпоративних даних (через RAG) є ключовим завданням та викликом, тому розробка методу інтеграції цих двох підходів для прискорення роботи технічної підтримки є нагальною задачею.

Мета дослідження. Метою даної магістерської роботи є підвищення ефективності та точності роботи техпідтримки шляхом розробки гібридного методу інтеграції корпоративних даних (RAG) з донавчанням на експертних знаннях великою мовною моделлю (LoRA).

Для досягнення поставленої мети були вирішені наступні завдання:

1. Проведено аналіз методів інтеграції LLM (RAG та PEFT);
2. Розроблено методологію збору експертних (Q&A) та прикладних (команди) датасетів;
3. Розроблено програмні скрипти для автоматизації збору експертного датасету;

4. Розроблено архітектуру гібридного програмного асистента (RAG) для доступу до корпоративних даних;
5. Виконано донавчання (fine-tuning) базової LLM (Mistral-7B) на експертному датасеті з використанням QLoRA;
6. Проведено повний цикл конвертації донавченої моделі у формат GGUF для її локального запуску в LM Studio;
7. Проведено експериментальне тестування асистента для порівняння якості його відповідей з базовою моделлю.

Об'єкт дослідження - є процес роботи технічної підтримки інтернет-провайдера, а також методи його автоматизації. Цей процес включає обробку запитів користувачів, діагностику проблем, надання рішень та забезпечення стабільності сервісу.

Предмет дослідження - є методи, моделі та програмні засоби для інтеграції корпоративних і експертних знань з великими мовними моделями (LLM). Це охоплює розробку алгоритмів, що дозволяють поєднати накопичений досвід компанії з можливостями сучасних систем штучного інтелекту для автоматизації рутинних завдань, покращення якості консультацій та створення інтелектуальних систем підтримки. Дослідження також передбачає аналіз підходів до побудови гібридних рішень, які поєднують класичні бази знань із генеративними моделями, забезпечуючи точність, швидкість та персоналізацію сервісу.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань у роботі використав наступні методи:

- а) Методи системного аналізу;
- б) Методи інженерії даних (веб-скрапінг, API, генерація синтетичних даних);
- в) Методи машинного навчання (донавчання за інструкціями, QLoRA, квантизація GGUF);
- г) Об'єктно-орієнтоване програмування (розробка RAG-скрипта);
- д) Методи експериментального дослідження та порівняльного аналізу.

Апробація результатів магістерської роботи:

1. Панчкнок В.Ю. «Роль великих даних (Big Data) у навчанні великих мовних моделей (LLM)». Тези доповіді на III Всеукраїнській науково-технічній конференції «Технологічні горизонти: дослідження та застосування інформаційних технологій для технологічного прогресу України і світу». - Київ, 18 листопада 2025 року.

2. Панчкнок В.Ю. «Роль B2B-провайдерів у цифровій трансформації бізнесу». Тези доповіді на VIII Всеукраїнській науково-технічній конференції «Комп'ютерні технології: інновації, проблеми, рішення». – Житомир, 02–03 грудня 2025 року.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ МЕТОДІВ ІНТЕГРАЦІЇ ВЕЛИКИХ МОВНИХ МОДЕЛЕЙ З КОРПОРАТИВНИМИ ДАНИМИ

1.1 Огляд архітектури сучасних великих мовних моделей (LLM)

Великі мовні моделі (Large Language Models, LLM) являють собою одну з найбільш значущих технологічних розробок нашого сьогодення, що докорінно змінює підходи до обробки інформації та взаємодії людини з комп'ютером. По суті, LLM - це клас прогресивних моделей штучного інтелекту, що базуються на глибоких нейронних мережах, що пройшли навчання на надвеликих обсягах текстових даних (терабайтах інформації, що охоплюють значну частину публічного інтернету, мільйони книг та наукових статей).

Їх фундаментальна функція - розуміти та генерувати людську мову на рівні, що демонструє високу когерентність та контекстуальну обізнаність. В своїй основі LLM - це авторегресійна статистична модель, що прогнозує наступний "токен" у текстовій послідовності. Коли ця імовірнісна операція виконується мільярди разів на секунду моделлю, навченою на величезних масивах даних, вона починає демонструвати емерджентні (якісно нові) властивості, що виходять за рамки простого "вгадування" та нагадують логічне міркування.

Фундаментальний прорив, що призвів до появи сучасних LLM, відбувся у 2017 році з публікацією наукової праці "Attention Is All You Need". Ця робота представила архітектуру Трансформер (Transformer). На відміну від попередніх рекурентних архітектур (RNN, LSTM), які обробляли текст послідовно (що створювало обчислювальні вузькі місця та призводило до швидкої втрати довгострокового контексту), Трансформер ввів механізм само-уваги (self-attention), що дозволяє моделі паралельно аналізувати всі токени у вхідній послідовності та обчислювати їхню відносну важливість (або "увагу") один до одного. Це забезпечує глибоке розуміння контексту, наприклад, у реченні "Оператор перевірів порт на комутаторі, а потім зайшов у морський порт", механізм уваги здатний коректно

розрізнити два омоніми, пов'язуючи перше слово з "комутатором", а друге - з "морським". Ця здатність обробляти дальні залежності в тексті, а також висока придатність до паралельної обробки на графічних процесорах (GPU), і стали причиною революції Трансформерів.

Архітектура Трансформера складається з кодувальника (Encoder) та декодувальника (Decoder). У той час як моделі Encoder-Decoder (напр., T5) добре підходять для завдань "послідовність-до-послідовності", для генеративних завдань, що є предметом цього дослідження, найбільшу важливість становлять моделі типу "Тільки декодувальник" (Decoder-Only).

Ці моделі є чистими генераторами: декодер працює за авторегресійним принципом: він аналізує всю попередню послідовність токенів, щоб згенерувати наступний, найбільш імовірний токен. Цей новий токен додається до послідовності, і процес повторюється. На перший погляд, простий цикл, виконаний у великому масштабі, дозволяє моделі генерувати складні, зв'язні тексти, писати програмний код та вести діалог, що робить їх ідеальною основою для створення інтерактивних асистентів.

Сучасний ландшафт LLM можна умовно розділити на два основні сектори:

1) Комерційні (хмарні) моделі із закритим кодом. Цей сектор представлений великими пропрієтарними моделями, що належать технологічним корпораціям і, зазвичай, надаються через платний програмний інтерфейс (API).

2) GPT (Generative Pre-trained Transformer) (OpenAI): серія моделей (GPT-3.5, GPT-4), що фактично започаткувала поточну хвилю інтересу до ШІ та є основою сервісу ChatGPT;

3) Gemini (Google): сім'я мультимодальних моделей, здатних обробляти не лише текстові, а й візуальні та аудіальні дані;

4) Copilot (Microsoft): програмний продукт, що інтегрує потужності моделей GPT-4 в операційні системи та офісні додатки.

Незважаючи на високу продуктивність, ці моделі мають фундаментальний недолік для корпоративного застосування: хмарна архітектура вимагає відправки

всіх запитів, включно з потенційно конфіденційними корпоративними даними (схеми мереж, конфігурації, дані клієнтів) на сервери третіх сторін, що створює значний та часто неприйнятний ризик для інформаційної безпеки.

Локальні моделі з відкритим вихідним кодом (Open-Source). У відповідь на домінування закритих систем, академічна спільнота та комерційні гравці (зокрема, Meta та Mistral AI) почали публікувати потужні LLM з відкритим вихідним кодом.

У рамках даної роботи особливий інтерес становлять саме ці моделі, їх ключова перевага полягає у можливості повного локального розгортання (on-premise) і може бути запущена на власному обладнанні (наприклад, сервері компанії або, як у випадку цього дослідження, на потужній робочій станції з GPU).

Це надає два основних базових бонуси:

а) Інформаційна безпека: дані клієнтів, IP-адреси та контакти підрядників ніколи не покидають захищений корпоративний периметр, що повністю усуває ризики витоку, пов'язані з хмарними API;

б) Можливість модифікації: наявність доступу до переваг моделі дозволяє проводити донавчання (fine-tuning) - процесу адаптації загальної моделі до специфічних завдань або корпоративного стилю, перетворюючи її з "ерудита" на "експерта".

Найвідомішими відкритими моделями є сімейства Llama (Meta) та Mistral (Mistral AI). Їх потужність вимірюється кількістю параметрів (ваг нейронної мережі), де "B" означає мільярди (Billion). Чим більша кількість параметрів (напр., Llama 70B), тим вища якість генерації і, водночас, вищі вимоги до обсягу відеопам'яті (VRAM).

У цьому контексті, модель Mistral-7B (7 мільярдів параметрів) обрана для даного дослідження і представляє винятковий інтерес. Завдяки оптимізованим архітектурним рішенням, таким як Grouped-Query Attention (GQA), Mistral-7B демонструє продуктивність, що співмірна з моделями більшого розміру (наприклад, Llama 2 13B), але при цьому вимагає значно менших обчислювальних

ресурсів. Це робить її ідеальним кандидатом для локального розгортання та ефективного донавчання.

Проте, незважаючи на їхню потужність, навіть ці відкриті моделі є "ерудитами загального профілю". Вони навчені на загальнодоступних даних (як Вікіпедія) і не володіють специфічною, закритою корпоративною інформацією (наприклад, який VLAN призначений конкретному клієнту, або хто є відповідальним підрядником).

Ця фундаментальна "прогалина у знаннях" створює наступні ключові виклики, які детально розглядаються у наступних підрозділах:

1) Забезпечення моделі актуальними динамічними даними в реальному часі? (проблема, що вирішується методом RAG);

2) Навчання моделі мислити «як експерт з конкретного обладнання» (напр., Huawei, Juniper) та уникнути галюцинацій (проблема, що вирішується методом донавчання).

1.2 Проблематика автоматизації технічної підтримки в телекомунікаціях

Служба технічної підтримки (рівні L1/L2) є, без перебільшення, «візитівкою» будь-якого телекомунікаційного оператора, саме від ефективності та швидкості роботи цього підрозділу напряду залежить, задоволеність клієнта (CSAT), швидкість відновлення послуг у разі аварії (downtime). Однак, якщо заглянути "під капот" роботи сучасного інженера підтримки, ми бачимо цілу низку системних проблем, які перетворюють прості завдання на складні квести та створюють серйозні перешкоди для автоматизації.

Головна проблема приховується у неймовірно високому когнітивному навантаженні на оператора, що спричиняє явище, яке можна назвати "інформаційною фрагментацією". Йдеться про те, що критично необхідні дані для вирішення навіть найпростішого типового інциденту, ніколи не лежать "на полиці" в одній зручній базі. Натомість вони розкидані по численних, часто ніяк

не пов'язаних між собою, корпоративних сховищах. Уявімо стандартну ситуацію: надходить запит, що "у клієнта X не працює інтернет". Щоб почати діагностику, оператор змушений вручну "пірнати" у кілька відокремлених ізольованих джерел:

1) Звернення до системи білінгу та CRM для ідентифікації клієнта (точна юридична назва), терміну дії поточного договору, виконання клієнтом фінансових умов, фізична адреса надання підключеної послуги;

2) Звернення до системи інвентаризації (Inventory) та IPAM для технічної частини: визначити до якої саме залізяки (магістрального комутатора чи OLT) і до якого конкретного порту фізично підключений кабель клієнта, який номер VLAN йому призначено, перевірка виділених клієнту IP-адрес та підмереж.

3) Перевірка внутрішньої бази контактів, це можуть бути просто Excel - таблиці або якісь внутрішні портали, де зберігаються контакти сторонніх підрядників (ТРП), персоналу, що відповідають за "останню милю", мають доступ до обладнання, або є власниками кабельної каналізації. Без них фізичний ремонт неможливий.

4) Підключення до корпоративної бази знань (Confluence, Wiki), або пошук публічних мануалів, інструкцій по обладнанню клієнта для вибору правильної команди діагностики, синтаксису команд (у Huawei, Juniper, Cisco та DCN вони кардинально відрізняються і пам'ятати їх неможливо).

Процес ручного пошуку, постійного перемикання між вікнами, "зведення" інформації в голову та її аналізу є вкрай неефективним, що призводить до того, що середній час обробки заявки (АНТ) невиправдано зростає. Клієнт очікує на лінії, поки інженер шукає потрібну вкладку. Це створює величезний ризик помилки через людський фактор. Особливо це стосується нових співробітників, які ще не вивчили напам'ять усі тонкощі та особливості внутрішніх систем та процедур. У підсумку, такі затримки та дрібні помилки накопичуються і негативно позначаються на найважливішому показнику - кінцевому SLA (Service Level Agreement). Ризик порушити гарантовані терміни відновлення послуг зростає, що

призводить до реальних фінансових втрат через штрафи та репутаційні втрати компанії.

Звісно, були спроби автоматизувати цей хаос за допомогою традиційних скриптів, наприклад, на Python або Bash, але вони часто зазнають невдачі через свою "крихкість". Скрипт, написаний для пошуку по конкретній колонці в Excel-файлі, ламається в ту ж секунду, коли адміністратор вирішує перейменувати цю колонку або додати нову. Такі "милиці" вимагають постійної підтримки програмістів і зовсім не мають гнучкості.

Саме тому ми розглянемо допомогу великих мовних моделей (LLM), що мають величезний потенціал для розуміння суті проблеми клієнта. Але, як ми з'ясували раніше, вони стикаються з двома фундаментальними бар'єрами:

1. Бар'єр актуальності - LLM, якою б розумною вона не була, нічого не знає про ваші внутрішні корпоративні дані, вона поняття не має, хто такий "ФОП Сидоренко", де знаходиться офіс клієнта і який VLAN йому виділили вчора. Це закриті дані, що постійно змінюються;

2. Бар'єр експертизи - LLM ерудит, а не інженер, вона не є сертифікованим спеціалістом з Juniper, саме тому, коли ви ставите питання про специфічну проблему, вона може почати "галюцинувати" - впевнено вигадувати неіснуючі команди або давати поради, які звучать логічно, але технічно є шкідливими або небезпечними.

Таким чином, є необхідність в тому, що будь-який ефективний метод автоматизації повинен одночасно вирішувати обидві ці проблеми. Нам потрібний інструмент, який і знає, де подивитися актуальні дані, і знає, як їх правильно використовувати. Наступні підрозділи будуть присвячені аналізу двох основних підходів, що пропонуються для вирішення вказаних проблем: пошуково-доповненої генерації (RAG) та донавчання (Fine-Tuning).

1.3 Метод пошуково-доповненої генерації (RAG)

Отже, було з'ясовано, що базова модель LLM (навіть така розумна, як Mistral-7B) - це, по суті, "ерудит", який знає все про світ, але абсолютно нічого про нашу конкретну компанію, вона не знає наших клієнтів, не знає наших підрядників і тим більше не знає, який VLAN у "ТОВ Ромашка".

Як вирішити цю проблему? Перше і, мабуть, найважливіше рішення, яке лежить в основі моєї роботи, це RAG - Retrieval-Augmented Generation, або "пошуково-доповнена генерація". Назва звучить складно, але ідея насправді геніально проста.

1.3.1 Принцип роботи RAG: "Надання контексту"

Давайте повернемося до аналогії з LLM як зі студентом-ерудитом. Стандартний запит до LLM - це як "іспит із закритими очима". Студент повинен покладатися виключно на те, що він вивчив і запам'ятав (це його тренувальні дані). Якщо ми запитаємо його: "Хто підрядник для клієнта 10167?", він або чесно скаже "Я не знаю" (що вже непогано), або, що набагато гірше, почне "галюцинувати" і вигадувати відповідь ("ймовірно, це 'Київстар'"), аби просто дати нам те, що схоже на правду.

RAG змінює правила гри. Він перетворює цей "іспит" на "іспит з відкритою книгою", замість того, щоб змушувати студента (LLM) пам'ятати напам'ять тисячі сторінок телефонного довідника (файли clients.xlsx та contractors.xlsx), ми просто кладемо ці довідники йому на стіл. Йому не потрібно пам'ятати - йому потрібно вміти знаходити і читати.

У моїй дипломній роботі роль цього "пошуковця" виконує наш RAG-скрипт. Весь процес RAG працює як добре злагоджений механізм із кількох кроків:

Перший крок - запит користувача, оператор техпідтримки вводить у наш асистент запит: "У клієнта 11111 немає зв'язку, хто його підрядник?";

Другий крок - пошук (Retrieval). Це найважливіша частина, що відбувається до того, як LLM взагалі "побачить" запит. Наш скрипт перехоплює це повідомлення. Він знаходить ключове слово (ID "11111") і розуміє, що це запит, який вимагає зовнішніх даних. Він миттєво "пірнає" у наші корпоративні довідники, знаходить рядок "11111", бачить, що в колонці ТРП вказано "КиївКом", а далі знаходить у другому файлі "КиївКом" і отримує поштову адресу: kcom@support.ua;

Третій крок - формування контексту (Augmentation). RAG-скрипт охоплює "сиру" інформацію і "загортає" її у спеціальний текстовий блок, який ми називаємо "контекстом". Це, по суті, шпаргалка для LLM;

Четвертий крок - доповнена генерація (Generation). Скрипт не просто відправляє LLM запитання "Хто підрядник?". Він формує набагато складніший, "розширений" промт, який виглядає приблизно так:

Інструкція: "Ти - експерт техпідтримки. Використовуй ЛИШЕ наданий нижче КОНТЕКСТ, щоб відповісти на запитання."

Контекст:

1. ID Клієнта: 11111
2. Компанія: "ДУІКТБанк"
3. Підрядник (ТРП): "КиївКом"
4. Контакт підрядника: kcom@support.ua

Оригінальний запит: "Хто підрядник для клієнта 11111?"

П'ятий крок - фінальна відповідь. Щойно цей великий промт відправляється в LM Studio. Їй не потрібно нічого вигадувати, тільки виконати завдання на розуміння прочитаного, знаходить потрібний рядок і генерує ідеальну, засновану на фактах відповідь: "Підрядником для клієнта 11111 є 'КиївКом'. Їхній контактний email: kcom@support.ua".

Отже, RAG перетворює LLM із моделі, що намагається пригадати інформацію (і часто помиляється), на модель, що знаходить інформацію і використовує її для міркування.

Це вирішує дві найбільші проблеми, про які ми говорили у розділі 1.2. По-перше, проблему актуальності: немає необхідності перенавчати 15-гігабайтну модель щоразу, як тільки у підрядника змінюється номер телефону, достатньо змінити один рядок в наших базах знань.

По-друге, це частково вирішує проблему галюцинацій: ми чітко наказуємо моделі ("Використовуй ЛИШЕ наданий КОНТЕКСТ"), що не дає їй вигадувати факти про клієнта. Якщо RAG-скрипт нічого не знайде, модель чесно відповість: "Інформація по клієнту відсутня".

1.3.2 Переваги та недоліки RAG

В контексті автоматизації технічної підтримки, RAG пропонує критичні переваги, які є основою гібридного підходу, реалізованого в даній роботі:

1. Актуальність та динамічність даних: найважливіша перевага. Оскільки RAG зчитує дані з корпоративних джерел безпосередньо під час виконання, будь-яка зміна (наприклад, новий VLAN, новий IP-пул або зміна контактної особи підрядника) стає доступною для LLM негайно; Це вирішує проблему "статичності", властиву чистому донавчанню;

2. Зниження галюцинацій щодо фактів: модель змушена базувати свої відповіді на наданому контексті і якщо інформація відсутня в таблицях, вона, відповідно до інструкції, повинна відповісти "Інформація відсутня", а не вигадувати дані (хоча цей бар'єр не є абсолютним і вимагає посилення через донавчання, як буде показано далі);

3. Прозорість (Transparency): У розширений промт можна включити посилання на джерело, що дозволяє оператору перевірити, звідки LLM отримала інформацію, для підвищення довіри до системи.

Незважаючи на вказані переваги, RAG має суттєвий недолік, який не дозволяє використовувати його як єдиний метод:

а) Недостатність експертизи: RAG може надати LLM дані: "Hostname - Huawei S5700". Але він не навчить модель, як цей Huawei діагностувати. Якщо оператор запитає: "Яка команда показує помилки CRC на цьому порту?", базова LLM, не навчена на командах, може відповісти неправильно. RAG забезпечує знання, але не навички (skill);

б) Проблема якості контексту: Ефективність RAG напряду залежить від якості та повноти даних, отриманих від скрипта. Якщо скрипт не зможе знайти релевантний фрагмент, відповідь LLM буде неточною.

Таким чином, для створення повноцінного асистента технічної підтримки RAG необхідно доповнити методом, здатним надати моделі саме експертні навички - донавчанням (Fine-Tuning), яке буде детально розглянуте у наступному підрозділі.

1.4 Метод донавчання (Fine-Tuning)

Отже, стало зрозуміло, що RAG - це чудовий інструмент, що дає моделі "шпаргалку" з актуальними даними, але в нас є ще одна велика проблема: базова модель, навіть найрозумніша, - це все-таки теоретик, вона знає про мережі "взагалі", але нічого не знає про те, як ми працюємо, наші стандарти і процедури інженера техпідтримки. Більше того, вона любить "галюцинувати" - вигадувати команди, яких не існує, або радити речі, які можуть вивести з ладу мережу.

Ось тут маємо необхідність застосувати метод донавчання, або Fine-Tuning.

Якщо RAG - це "дати моделі підручник", то Fine-Tuning - це "відправити модель на курси підвищення кваліфікації". Наша "загальноосвічена" модель тренується виключно під наші задачі. Ми вчимо її не просто фактам, а думати і діяти як професіонал у нашій вузькій сфері.

1.4.1 Концепція трансферного навчання

В основі всієї цієї харизми є ідея, яка називається трансферним навчанням (Transfer Learning). Звучить складно, але насправді це дуже схоже на те, як вчаться люди.

Уявіть собі лікаря-інтерна, який закінчує медичний університет. Він знає дуже багато: анатомію, фізіологію, назви хвороби, латину. Це аналог нашої базової моделі (наприклад, Mistral-7B), що "вивчила" весь інтернет, знає мови, вміє будувати речення і має загальне уявлення про все на світі, включаючи комп'ютерні мережі. Це етап, який назвемо Попереднє навчання (Pre-training).

Але чи дозволите ви цьому інтерну одразу робити складну операцію на серці? Звісно, ні! У нього є загальні знання, але немає спеціалізації та досвіду. Йому потрібно пройти інтернатуру саме у відділенні кардіохірургії, щоб навчитися конкретним процедурам, протоколам і тонкощам цієї роботи.

Ось цей етап інтернатури і є аналогом Донавчання (Fine-Tuning).

У моїй роботі ми робимо саме це:

1) База (Pre-training): модель Mistral-7B, яка вже навчена на трильйонах слів і розуміє людську мову. Немає необхідності вчити її "з нуля", що таке "комп'ютер" або "інтернет";

2) Спеціалізація (Fine-Tuning): Ми беремо цю розумну, але "загальну" модель і починаємо інтенсивно тренувати її на нашому спеціальному, ретельно відібраному наборі даних. Це не просто тексти з інтернету, це конкретні пари: "Проблема -> Експертне рішення".

а) Якщо клієнт каже, що 'інтернет тупить', не кажи йому перезавантажити комп'ютер. Перевір втрати пакетів і рівень сигналу";

б) "Якщо це обладнання Huawei, то команда для перегляду логів - це `display logbuffer`, а не `show logging`, як у Cisco";

В результаті, ми отримуємо модель, що кардинально відрізняється від базової. Вона перестає бути просто балакуном, а починає розуміти контекст так, як його розуміє інженер. Вона вчиться бачити неочевидні зв'язки (наприклад, що помилка "CRC" в логах означає, що треба перевірити кабель). І, що дуже важливо, вона переймає наш корпоративний "тон спілкування" - відповідає чітко, по суті, без зайвої лірики і, головне, без вигадок.

Зауважу один момент: Fine-Tuning не замінює RAG. Вони працюють у парі: RAG дає моделі "очі" (щоб бачити актуальні дані про клієнта тут і зараз), а Fine-Tuning дає їй "мозок" та "досвід" (щоб знати, що з цими даними робити). Саме поєднання цих двох методів дозволяє нам створити асистента, який є і компетентним і обізнаним.

1.4.2 Параметро-ефективне донавчання (PEFT) та LoRA

Отже, ми з'ясували, що модель потрібно «довчити», але постає серйозна технічне питання. Сучасні архітектури на кшталт Mistral-7B містять близько 7 мільярдів параметрів - фактично величезна матриця знань, що під час класичного донавчання (Full Fine-Tuning) доводиться оновлювати цілком. Це потребує обчислювальних потужностей рівня суперкомп'ютерного кластера з численними дорогими GPU, значних витрат пам'яті, часу та енергії. Крім того, якщо б для кожного окремого завдання ми створювали повні копії моделі (наприклад, «експерт із Cisco» та «експерт із Juniper»), довелося б зберігати гігабайти даних, що є абсолютно непрактично.

Саме тому, використаємо підхід PEFT (Parameter-Efficient Fine-Tuning), який базується на ідеї «заморожування» базових знань моделей, а навчання спрямуємо лише на невеликі додаткові параметри. Це схоже на вивчення нової пісні на гітарі: немає потреби заново освоювати сам інструмент - достатньо опанувати нові акорди. У випадку PEFT модель зберігає свої первинні ваги, а адаптація виконується через компактні додаткові шари.

Найпоширеніший метод PEFT - LoRA (Low-Rank Adaptation). Я маю досвід його застосування у бакалаврській роботі, де використав LoRA для персоналізації Stable Diffusion. Замість перенавчання всієї моделі на великих датасетах, я створив LoRA-адаптер, натренований лише на 16 моїх фотографіях. Цей невеликий файл (~100 МБ) відігравав роль «лінзи»: підключений до моделі, дозволяв їй генерувати зображення з моїм обличчям.

У магістерській роботі я застосовую аналогічну ідею до мовних моделей. Щоб зрозуміти принцип роботи LoRA, згадаємо базову операцію у нейронних мережах (формула 1.1) - множення вектора на матрицю вагів:

$$y = Wx, \quad (1.1)$$

де W - матриця вагів;
 x - вхідний вектор;
 y - вихідний вектор.

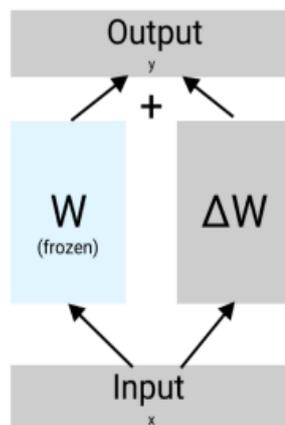

Рис. 1.1 Схема процесу навчання моделі ΔW

На рис. 1.1 - показано, що вхідний вектор проходить паралельно через фіксовану матрицю W (frozen) і через компонент поправки ΔW , після чого результати сумуються і дають вихід y (рис. 1.1).

Під час навчання коригуємо ваги, додаючи поправку ΔW (формула 1.2):

$$y' = W'x = (W + \Delta W)x = y + \Delta Wx, \quad (1.2)$$

де: y' - вихідне значення моделі після донавчання;

W' - оновлена матриця ваг після донавчання;

W - початкова матриця ваг до донавчання;

ΔW - зміна (адаптація) матриці ваг в результаті донавчання;

x - вхідне значення (вектор вхідних даних);

y - початкове вихідне значення моделі, обчислене до донавчання, тобто $y = Wx$.

Однак, ΔW має такий самий розмір, як і початкова матриця W , тому пряме оновлення ΔW є надзвичайно витратним за пам'яттю та обчисленнями. LoRA пропонує елегантне рішення: замість навчання повної матриці ΔW представити її як добуток двох значно менших матриць (формула 1.3):

$$\Delta W = B \cdot A \quad (1.3)$$

це - низькорангове розкладання (Low-Rank Decomposition). Ідея та її розбивка на дві матриці з позначенням розмірностей відображені на рис. 1.2.

На рис. 1.1 видно, що матриця ΔW апроксимується через матриці A і B , де A має рангову розмірність rr , а B відновлює початковий простір виходу; така схема дозволяє суттєво зменшити число параметрів у порівнянні з прямим оновленням ΔW .

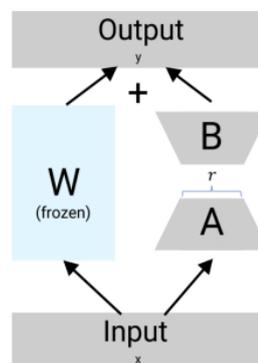

Рис. 1.2 Схема розбиття матриці на A і B із зазначенням розмірностей і порівнянням числа параметрів

Розглянемо числовий приклад. Нехай W має розмір 100×100 (тобто 10 000 параметрів). Замість того, щоб навчати повну ΔW , беремо рангове наближення з рангом $r=4$:

- 1) А має розмір $r \times 100r$ (тут 4×100) - 400 параметрів (рис 1.3),
- 2) В має розмір $100 \times r100$ (тут 100×4) - 400 параметрів (рис 1.3).

Загалом навчається лише 800 параметрів замість 10 000. При цьому базова матриця W фіксується, а навчання відбувається тільки для матриць A та B . Такий підхід зберігає ефективність оновлень при значно менших витратах пам'яті та обчислень.

Такий підхід забезпечує кілька важливих переваг:

- 1) Економія ресурсів. Замість навчання мільярдів параметрів ми оновлюємо лише кілька мільйонів (менше 1%), завдяки цьому моделі можна навчати навіть на безкоштовному GPU у Google Colab;

- 2) Модульність. Результатом навчання стає не нова модель на 15 ГБ, а невеликий файл-адаптер, що дозволяє створювати різні «модулі-навички»: сьогодні - «Експерт з Huawei», завтра - «Експерт із Juniper». Базова модель залишається спільною;

- 3) Відсутність катастрофічного забування. Оскільки базові ваги не змінюються, модель не «втрачає» раніше набуті знання. Навчання впливає лише на адаптери.

Саме завдяки LoRA проєкт створення персонального ШІ-асистента став технічно можливим без дорогого обладнання: достатньо однієї базової моделі та компактних адаптерів.

Проте, навіть за умов значного зменшення кількості тренуваних параметрів, залишається проблема розміщення повної моделі у відеопам'яті. Тому в межах цієї роботи використовуємо покращену версію методу - QLoRA, яка поєднує LoRA-адаптери з 4-бітною квантизацією для ще більшої економії пам'яті та підвищення ефективності.

1.4.3 Квантизація та QLoRA: донавчання на споживчому обладнанні

Технологія LoRA, яку ми розглядали раніше, стала справжнім проривом: вона дозволяє навчати лише невелику частину параметрів моделі, значно зменшуючи обчислювальне навантаження. Однак, навіть LoRA не знімає головної проблеми - для самого старту навчання потрібно завантажити базову модель у відеопам'ять. І саме тут більшість споживчих відеокарт стикаються з фізичною стелею VRAM.

Наприклад, модель Mistral-7B у стандартному 16-бітному форматі (FP16) займає близько 14-15 ГБ відеопам'яті. Також під час навчання до цього додається пам'ять для градієнтів, оптимізатора та проміжних обчислень - і вимоги легко перевищують 24 ГБ VRAM. Для порівняння: моя RTX 3070 має лише 8 ГБ, чого категорично недостатньо навіть для завантаження моделі такого розміру, не кажучи вже про її донавчання. Саме ця апаратна обмеженість довгий час робила роботу з великими мовними моделями практично недосяжною для домашніх систем.

Цю проблему вдалося вирішити завдяки методу QLoRA (Quantized Low-Rank Adaptation). На відміну від класичного LoRA, який хоч і зменшує число параметрів, але зберігає базову модель у FP16, QLoRA вводить архітектурне удосконалення - квантизацію ваг до 4-бітного формату. Це дозволяє радикально скоротити споживання пам'яті, фактично відкриваючи можливість донавчання великих моделей на звичайних GPU.

Порівняння виглядає так:

1) Стандартний LoRA: Базова модель зберігається у FP16 → ~14 ГБ VRAM. Додавання градієнтів та оптимізатора перевищує 16-20 ГБ → навчання на середньобюджетних GPU майже неможливе.

2) QLoRA: Базова модель квантується до 4 біт → менше 4 ГБ VRAM. Звільнений ресурс можна використати для адаптерів, збільшення batch size або роботи з довшим контекстом. При цьому градієнти для LoRA-адаптерів все одно обчислюються у високій точності (BF16), що дозволяє зберегти якість навчання.

Таким чином, QLoRA робить донавчання LLM доступним навіть на обладнанні, яке раніше вважалося неефективним.

Варто окремо пояснити, чому для цієї роботи було обрано саме хмарне середовище Google Colab. Це рішення логічно впливає з різниці між моїм бакалаврським і магістерським проектами.

Під час бакалаврського дослідження я також використовував LoRA, але тоді працював зі Stable Diffusion. Моделі для генерації зображень значно компактніші за LLM і вимагають орієнтовно 4-6 ГБ VRAM, тож звичайна домашня відеокарта без проблем справлялася з навчанням.

Ситуація кардинально змінюється, коли ми переходимо до великих мовних моделей. Навіть із QLoRA Mistral-7B потребує набагато більшого буфера пам'яті - не лише для ваг, а й для контекстного вікна, проміжних активацій і градієнтів. Домашні GPU з 6-8 ГБ відеопам'яті виявляються критично обмеженими для роботи з насправді великими мовними моделями.

Отже, ключова відмінність полягає в тому, що QLoRA дозволяє замороженій частині нейромережі перебувати у стиснутому стані (4-bit), тоді як обчислення градієнтів для адаптерів відбуваються у високій точності (BF16).

Ефективність QLoRA базується на трьох критичних компонентах, які дозволяють компенсувати втрату точності, властиву звичайній квантизації (Рис. 1.3):

- 1) Тип даних 4-bit NormalFloat (NF4). Замість стандартних 4-бітних цілих чисел (Int4) або чисел з плаваючою комою (FP4), QLoRA використовує спеціально розроблений тип даних NormalFloat (NF4). Ваги попередньо навчених нейронних мереж зазвичай мають нормальний розподіл (розподіл Гаусса) зі значеннями, зосередженими навколо нуля. NF4 є інформаційно-теоретично оптимальним типом даних для такого розподілу. Він розподіляє доступні 16 значень (які можна закодувати 4 бітами) таким чином, щоб забезпечити найвищу щільність квантування у діапазоні, де знаходиться більшість ваг моделі. Це дозволяє досягти точності, у порівнянні з 16-бітною моделлю, використовуючи у 4 рази менше пам'яті.

2) Подвійна квантизація (Double Quantization). Процес квантизації вимагає наявності констант масштабування (quantization constants) для блоків ваг, щоб потім відновити приблизні значення. У стандартних методах ці константи зберігаються у форматі FP32, що додає певне навантаження на пам'ять (наприклад, для моделі 65B це може становити до 3 ГБ). QLoRA застосовує процес "подвійної квантизації", тобто квантує самі константи масштабування. Хоча економія пам'яті для моделі 7B є незначною (близько 0.37 біта на параметр), цей метод дозволяє максимально оптимізувати використання VRAM, не впливаючи на перформанс моделі.

3) Пейджинг оптимізатора (Paged Optimizers). Третім важливим компонентом є використання пейджингових оптимізаторів (Paged Optimizers). Цей механізм працює аналогічно файлу підкачки в операційних системах: якщо під час пікового навантаження (наприклад, при обробці дуже довгого технічного запиту) відеопам'яті не вистачає, система автоматично переносить частину даних оптимізатора в оперативну пам'ять процесора (CPU RAM). Це трохи уповільнює процес, але гарантує, що навчання аварійно не перерветься через брак ресурсів.

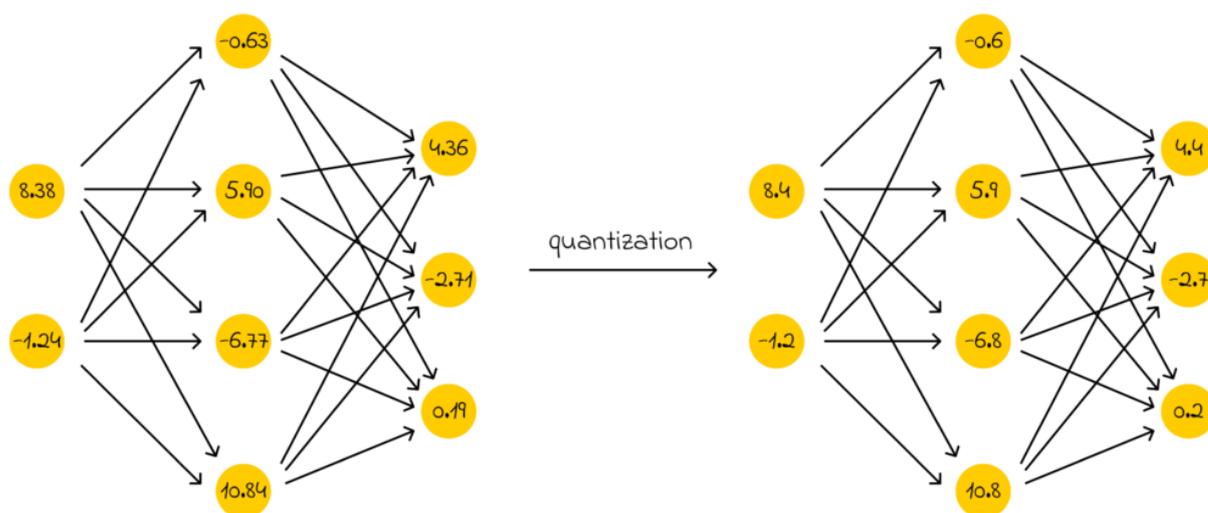

Рис. 1.3 Спрощений приклад квантування: ваги неймережі округляються до одного знака після коми

Насправді, ступінь округлення залежить від кількості квантованих біт. Також важливо зазначити, що QLoRA береже пам'ять зберігання (Storage VRAM), але не

змінює фундаментальну математику навчання. Процес проходження сигналу виглядає так:

- 1) Ваги зберігаються у NF4 (стиснутий вигляд);
- 2) Під час прямого проходу (forward pass) ваги деквантуються (розпаковуються) у BF16 compute-формат "на льоту";
- 3) Виконується множення матриць у 16-бітній точності;
- 4) Після обчислення ваги знову розглядаються як стиснуті.

Такий підхід дозволяє навчати модель на споживчому обладнанні без втрати якості генерації, що робить QLoRA безальтернативним методом для розгортання корпоративних LLM-систем в умовах обмеженого бюджету на інфраструктуру.

1.5 Обґрунтування вибору гібридного підходу та архітектури розгортання системи: поєднання RAG та LoRA

При проектуванні інтелектуальної системи для технічної підтримки інтернет-провайдера виникає класична дилема між глибиною професійних знань моделі та актуальністю інформації, якою вона оперує. Детальний аналіз існуючих підходів показує, що використання лише одного з популярних методів - або генерації з розширеним пошуком (RAG), або донавчання (Fine-Tuning/LoRA) - не дозволяє повною мірою закрити специфічні потреби оператора підтримки. В ізоляції ці технології залишають критичні прогалини у функціоналі асистента.

Якщо покладатися виключно на RAG, ми опиняємось в умовах, коли модель являється лише інтерфейсом для читання знайдених інструкцій. Вона здатна знайти статтю в базі знань про налаштування роутера, але часто не розуміє внутрішньої логіки діагностики мережі. «Чиста» модель без спеціалізованого донавчання часто плутається у специфічному синтаксисі команд (наприклад, не розрізняє CLI Huawei та Cisco) або надає загальні поради, які суперечать суворим технічним регламентам і процедурам компанії. Тобто RAG надає контекст, але не формує необхідні інженерні навички.

З іншого боку, спроба вирішити всі завдання лише через донавчання (LoRA) стикається з перешкодами статичності знань. Процес навчання нейромережі закріплює стан інформації на конкретний момент часу. Ми можемо навчити модель усім технічним характеристикам комутаторів, але не можемо навчити її поточного стану мережі, балансу конкретного абонента або деталей аварії, яка щойно сталася. Маємо за мету перенавчати модель під кожну зміну даних у білінгу чи системі моніторингу є технічно неможливим та економічно недоцільним завданням.

Саме тому в даній роботі пропонується гібридний підхід, який чітко розмежовує сфери відповідальності. Технологія LoRA використовується для формування «експертного ядра»: вона закладає у ваги нейромережі незмінні фундаментальні знання, такі як синтаксис команд, алгоритми пошуку несправностей та корпоративний стиль спілкування. Це перетворює модель із генератора тексту на кваліфікованого інженера. У той же час RAG виконує роль динамічної пам'яті, постачаючи актуальні дані в реальному часі (логи, статуси портів, тарифні плани), такий симбіоз дозволяє нівелювати недоліки обох технологій: модель не галюцинує команди, бо вивчила їх через LoRA, і не вигадує факти про клієнта, бо отримує їх через RAG.

Окрім вибору алгоритмічного підходу, критичним аспектом є середовище розгортання системи. Вибір на користь власної локально розгорнутої моделі (Local LLM), замість використання хмарних API (наприклад, OpenAI або Claude), визначений суворими вимогами до інформаційної безпеки телекомунікаційного оператора. Щоденна робота техпідтримки пов'язана з масивом конфіденційних даних: ПІБ абонентів, адресами проживання, IP- та MAC-адресами обладнання. Передача цієї інформації на сторонні сервери несе неприйнятні ризики витоку даних та порушення законодавства. Локальна модель діє як «цифровий сейф», гарантуючи, що дані клієнта ніколи не покинуть захищеного периметра корпоративної мережі.

Додатковим аргументом є автономність та надійність сервісу. Для інтернет-провайдера існує певна іронія в тому, щоб залежати від зовнішнього інтернету для діагностики проблем з доступом до мережі. У випадку масштабних магістральних

аварій хмарний асистент стане недоступним саме тоді, коли навантаження на підтримку є піковим. Натомість, локальна система не залежить від зовнішніх каналів зв'язку: поки працює внутрішня мережа (Intranet) та сервери компанії, асистент продовжує функціонувати, допомагаючи інженерам локалізувати та усувати несправності. Такий підхід робить систему стратегічним активом компанії, захищеним від зовнішніх збоїв та змін політики сторонніх провайдерів.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЯ ТА ПРОЄКТУВАННЯ ГІБРИДНОГО АСИСТЕНТА

2.1 Розробка архітектури програмного комплексу

Розроблений програмний комплекс являє собою гібридну систему, спроектовану для локального розгортання в закритому контурі корпоративної мережі. На відміну від традиційних хмарних рішень, що покладаються на зовнішні API, наша архітектура базується на повній ізоляції даних та розподілі відповідальності між детермінованими алгоритмами пошуку (RAG) та ймовірнісними методами генерації (LLM).

В основі системи лежить двокомпонентна модель взаємодії, що дозволяє динамічно перемикатися між режимом роботи з фактами («Пошук») та режимом експертного консультування («Чат»). Візуалізація цієї архітектури та взаємодія компонентів наведені на рисунку 2.1.

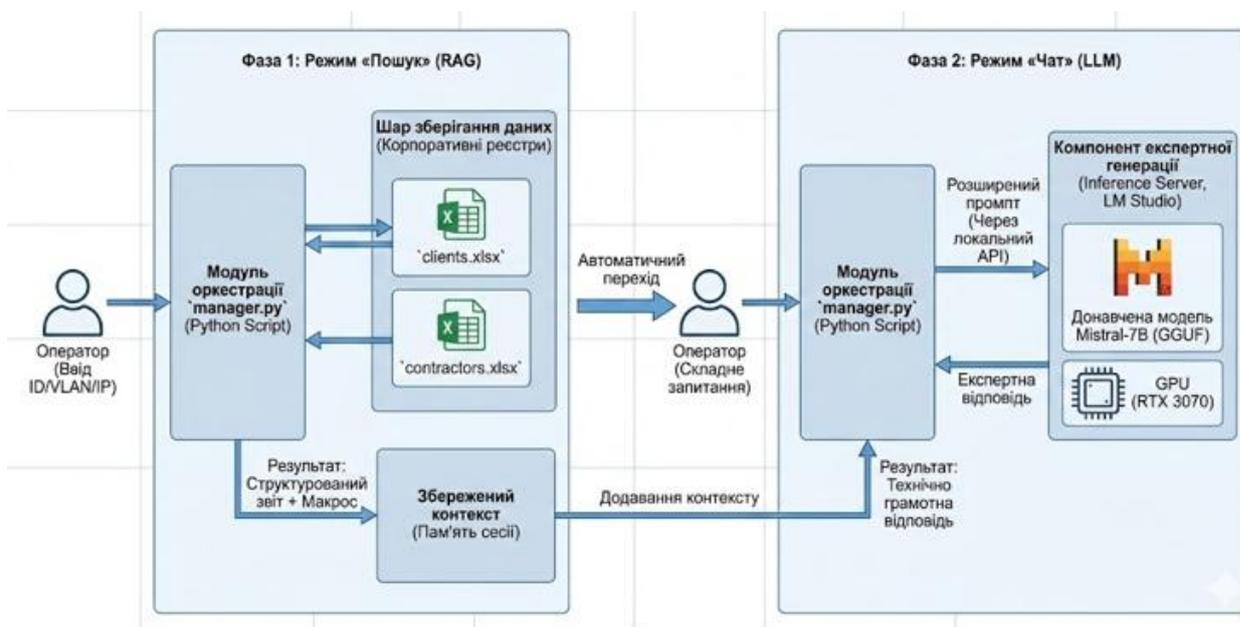

Рис. 2.1 Схема двофазної архітектури гібридного асистента

2.1.1 Структурні компоненти комплексу

Програмний комплекс складається з трьох ключових логічних блоків, фізично розподілених між робочою станцією оператора та локальним сервером інференсу:

1) Модуль оркестрації та локальної взаємодії (`manager.py`) Це центральний керуючий елемент системи, реалізований мовою Python, виконує роль «диспетчера», який перехоплює введення оператора і вирішує, як обробляти запит. Саме цей скрипт містить логіку RAG (Retrieval-Augmented Generation): він безпосередньо взаємодіє з файловою системою, парсить бази даних і формує контекст. Важливо зазначити, що `manager.py` є єдиним компонентом, який має прямий доступ до конфіденційних даних клієнтів, що забезпечує високий рівень безпеки.

2) Шар динамічних даних (Корпоративні реєстри). Цей компонент виступає як «оперативна пам'ять» системи, представлений структурованими файлами формату `.xlsx`: `clients.xlsx` (реєстр абонентів з прив'язкою до VLAN/IP) та `contractors.xlsx` (база контактів підрядників та відповідальних осіб). Вибір такого формату зумовлений його поширеністю в поточних бізнес-процесах компанії, що дозволяє легко оновлювати дані без необхідності адміністрування складних SQL-баз.

3) Компонент експертної генерації (Inference Server). «Мозок» системи, представлений великою мовною моделлю Mistral-7B, що була донавчена (Fine-Tuned) на специфічних даних технічної підтримки. Модель розгорнута в середовищі LM Studio на локальному сервері з графічним прискорювачем (NVIDIA RTX 3070). Взаємодія між `manager.py` та моделлю відбувається через локальний API (сумісний з протоколом OpenAI), що дозволяє скрипту відправляти прокти та отримувати згенеровані відповіді.

2.1.2 Реалізація двофазного алгоритму роботи

Унікальність розробленої архітектури полягає в чіткому розділенні процесу обробки запиту на дві послідовні фази, що дозволяє нівелювати головний недолік нейромереж - схильність до вигадування фактів (галюцинацій).

Фаза 1: Режим «Пошук» (Retrieval Phase). Ця фаза є повністю детермінованою і відповідає за отримання фактологічної істини. Коли оператор вводить ідентифікатор (IP-адресу, номер VLAN або ID клієнта), скрипт `manager.py` виконує наступний алгоритм:

- 1) Ідентифікація сутності: витягує ключові параметри із запиту;
- 2) Крос-референсинг: знаходить відповідний запис у `clients.xlsx` (наприклад, визначає Hostname обладнання) і паралельно виконує пошук у `contractors.xlsx` для визначення відповідальних осіб;
- 3) Агрегація контексту: всі знайдені розрізнені дані об'єднуються в єдиний структурований текстовий блок (System Prompt Context);
- 4) Результат: оператор миттєво отримує готовий звіт та, за необхідності, згенерований макрос для налаштування обладнання. Система переходить у режим очікування, зберігаючи знайдений контекст у пам'яті сесії.

Фаза 2: Режим «Чат» (Generative Phase). Після того, як факти встановлено, оператор може ставити складні технічні запитання (наприклад, «Які команди використати для діагностики втрат пакетів на цьому порту?»). На цьому етапі в роботу вступає нейромережа:

- 1) `manager.py` формує комбінований запит: до питання користувача додається прихована системна інструкція, що містить раніше знайдений контекст (дані клієнта);
- 2) Донавчена модель, отримавши цей запит, використовує свої «експертні ваги» (отримані через QLoRA) для аналізу проблеми;

3) Оскільки модель «бачить» перед собою точні параметри обладнання (з Фази 1) і має професійні знання (з етапу навчання), вона генерує технічно грамотну відповідь, релевантну саме для цього конкретного випадку.

Такий підхід гарантує, що оператор отримує найкраще з двох світів: математичну точність пошуку по базі даних та гнучкість штучного інтелекту при вирішенні нестандартних завдань.

2.2 Анонімізація корпоративних джерел даних. Створення анонімованої бази знань клієнтів

Але перш ніж почати проєктування RAG-скрипту, необхідно отримати матеріали, що будуть використовуватися для подальшого тестування розроблених скриптів, та які у подальшому будуть оброблятися LLM. Під час проходження предипломної практики у компанії Gigatrans, я провів аналіз структури реальних даних провайдера, що дозволило розробити скрипт для генерації синтетичного набору даних, який зберігає статистичну та логічну цілісність оригінал даних клієнтів, і повністю очищений від конфіденційної інформації. Цей документ служить фундаментом для практичної частини магістерської дисертації, забезпечуючи безпечне середовище для навчання LLM-асистента технічної підтримки.

Під час проходження практики я дізнався, що білінгова система провайдера являє собою експорт із системи HostBill - популярної платформи для автоматизації хостингу та телекомунікаційних послуг. У нормалізованій базі даних ця інформація була б розподілена по безлічі таблиць:

- 1) Таблиця клієнтів: юридичні особи, контакти, статуси;
- 2) Таблиця сервісів: типи послуг, тарифи, ID замовлень;
- 3) Таблиця інвентаризації (IPAM/DCIM): IP-адреси, VLAN, порти, обладнання;
- 4) Таблиця топології: зв'язки між маршрутизаторами і комутаторами.

З даних клієнтів, що я проаналізував, дані денормалізовані в «плоску» таблицю, де кожен рядок описує унікальну інстанцію сервісу. Це створює складну залежність даних, яку необхідно відтворити при генерації синтетичного датасету. Наприклад, один клієнт (ID Клієнта) може мати безліч сервісів (ID Сервісу), прив'язаних до різних локацій, але об'єднаних одним договором.

Необхідно забезпечити конфіденційності корпоративних даних. Реальна база даних клієнтів інтернет-провайдера містить чутливу інформацію: реальні прізвища абонентів, точні адреси проживання, IP-адреси, номери договорів та схеми підключення обладнання. Використання цих даних для навчання моделі або навіть для тестування в хмарних середовищах (наприклад, Google Colab) є неприпустимим з точки зору інформаційної безпеки та законодавства.

Було прийняте рішення не використовувати реальних даних клієнтів, а створити їх "синтетичні двійники". Це набір даних, який повністю зберігає структуру колонок, типи даних та логічні зв'язки оригінального файлу, але наповнений вигаданою інформацією.

Для цього я провів частковий аналіз структури таблиці з даними клієнтів білінгової системи. Ось основні атрибути, використані в роботі інженера технічної підтримки:

1) Ідентифікатори (ID Сервісу, ID Order, ID Клієнта): Це унікальні числові ключі, які зв'язують різні таблиці між собою. У синтетичному датасеті вони генеруються випадковим чином.

2) Юридична інформація (Компанія, Назва клієнта, Номер Договору): Містить назви організацій або ПІБ фізичних осіб. Для анонімізації я використовував бібліотеку Faker, яка генерує правдоподібні українські імена та назви фірм.

3) Географічні дані (Адреса включення, Адресс А, Адресс В): Фізичне розташування точки підключення. Це критично важливі дані для RAG-пошуку.

4) Мережеві налаштування (Ip List, Ip SUB List, Vlan_id, VRF): Технічні параметри послуги. Реальні публічні IP-адреси були замінені на випадкові або приватні діапазони, щоб уникнути збігів з реальними мережами.

Ця таблиця повністю заповнена синтетичними даними, що створив скрипт. У подальшому їх можна буде використати для проведення тестувань у наслідних розділах. Таким чином мені вдалося забезпечити цілісність даних, що будуть використовуватися для тестування, а також забезпечити їх повну анонімізованість.

2.2.1 Аналіз корпоративних джерел даних (clients.xlsx, contractors.xlsx)

Корпоративні джерела даних, представлені файлами clients.xlsx та contractors.xlsx, є основою для побудови інтелектуальних систем пошуку та аналізу в організації. Ці файли містять структуровану інформацію про клієнтів і підрядників, що дозволяє здійснювати ефективний пошук, фільтрацію та інтеграцію з мовними моделями для генерації відповідей на запити користувачів.

Файл clients.xlsx містить поля, які ми згенерували за допомогою крипто розробленого у попередньому підрозділі:

- 1) ID - унікальний ідентифікатор клієнта;
- 2) VLAN - номер віртуальної локальної мережі, до якої належить клієнт;
- 3) IP-адреса - одна або декілька IP-адрес, асоційованих із клієнтом;
- 4) Назва компанії - текстове поле з офіційною назвою організації;
- 5) Контактна інформація - телефон, email, відповідальні особи;
- 6) Додаткові атрибути - наприклад, статус, дата підключення, тип послуг тощо.

Аналогічно, файл contractors.xlsx містить вручну анонімізовану інформацію про підрядників, з подібною структурою полів, що дозволяє уніфікувати підходи до обробки та пошуку даних.

Використання Excel як основного формату для зберігання корпоративних даних білінгової системи провайдеру Хостбіл пояснюється його універсальністю, простотою інтеграції з іншими системами та підтримкою структурованих посилань і формул, що спрощує подальшу автоматизацію.

Файл clients.xlsx організований у вигляді таблиці, де кожен рядок відповідає окремому клієнту. Ключовими є такі стовпці:

- 1) ID - числовий або текстовий унікальний ідентифікатор;
- 2) VLAN - числовий ідентифікатор VLAN;
- 3) IP - IP-адреса або список адрес (може бути у вигляді рядка з роздільниками);
- 4) CompanyName - назва компанії;
- 5) ContactPerson - ПІБ контактної особи;
- 6) Phone, Email - контактні дані;
- 7) Status - активний/неактивний;
- 8) DateConnected - дата підключення.

Ця структура дозволяє здійснювати пошук як за унікальним ключем (ID), так і за іншими параметрами (VLAN, IP), що є критично важливим для гнучких сценаріїв використання.

Файл contractors.xlsx має схожу структуру, але може містити додаткові поля, специфічні для підрядників рис 2.3.

	A	B	C	D	E
1	Назва Компанії	Посада	Ім'я	Email	Телефон
2	Альта-Коннект	Інженер моніторингу	Сергій Власов	s.vlasov_noc@alta-connect.ua	+380 (61) 101-19-29
3		Відділ кадрів	Вероніка Лисенко	v.lysenko_hr@alta-connect.ua	+380 (61) 101-19-30

Рис. 2.3 Приклад синтетичних даних підрядників

Наявність уніфікованої структури дозволяє використовувати спільні алгоритми для обробки обох джерел даних, а також забезпечує можливість крос-посилань та об'єднання інформації для комплексного аналізу.

Аналіз якості та підготовка даних. Перед використанням даних у RAG-компоненті необхідно провести попередню обробку:

- 1) Очищення - видалення дублікатів, некоректних або порожніх записів;
- 2) Нормалізація - приведення IP-адрес до єдиного формату, уніфікація написання назв компаній;

3) Валідація - перевірка унікальності ID, коректності IP-адрес (наприклад, за допомогою модуля `ipaddress` у Python);

4) Стандартизація - приведення дат до єдиного формату, уніфікація телефонних номерів.

Для автоматизації цих процесів доцільно використовувати бібліотеки Python, зокрема `pandas`, для обробки таблиць, а також спеціалізовані функції для валідації IP-адрес та інших параметрів.

Тобто, якісна підготовка та аналіз корпоративних джерел даних є фундаментом для побудови ефективного RAG-компоненту. Структурованість, уніфікація та попередня обробка даних забезпечують високу точність пошуку, релевантність відповідей та можливість масштабування системи на нові джерела інформації.

2.2.2 Постанова задач, які має виконувати RAG-компонент, розробка RAG-скрипту на Python. Функціональні вимоги до RAG-компоненту

RAG-компонент (Retrieval-Augmented Generation) - як ми визначили раніше у підрозділі 2.1., це модуль, який поєднує можливості пошуку релевантної інформації у корпоративних джерелах із генерацією відповідей за допомогою мовної моделі (LLM). Тобто, основні задачі, які має вирішувати RAG-компонент у корпоративному середовищі:

1) Гнучкий пошук по корпоративних даних - забезпечення можливості знаходити записи за різними параметрами: ID, VLAN, IP-адреса, назва компанії тощо;

2) Інтеграція з LLM - формування запиту до мовної моделі з урахуванням знайдених релевантних даних для генерації контекстуалізованої відповіді;

3) Обробка та нормалізація даних - автоматичне очищення, стандартизація та валідація даних перед індексацією та пошуком;

- 4) Індекссація та зберігання - створення ефективних індексів для швидкого доступу до даних;
- 5) Підтримка сценаріїв пошуку - пошук за одним або декількома параметрами, комбіновані запити, фільтрація результатів;
- 6) Безпека та приватність - захист корпоративних даних, контроль доступу, аудит операцій;
- 7) Масштабованість та оптимізація продуктивності - підтримка великих обсягів даних, кешування, батчинг, інкрементальне оновлення індексів.
- 8) Архітектура RAG-скрипту manager.py реалізує класичний RAG-пайплайн, який складається з таких основних компонентів:
 - 9) Парсер - модуль для зчитування та попередньої обробки Excel-файлів (pandas, openpyxl);
 - 10) Індексатор - створює індекси для швидкого пошуку по ID, VLAN, IP;
 - 11) Пошуковий модуль - реалізує функції пошуку за різними параметрами;
 - 12) Модуль інтеграції з LLM - формує запит до мовної моделі, передає релевантний контекст за допомогою API, отримує відповідь;
 - 13) Модуль нормалізації та дедуплікації - забезпечує унікальність записів, видаляє дублікати;
 - 14) Логіка ранжування та фільтрації - визначає релевантність знайдених записів, сортує та фільтрує результати.

Для створення RAG-скрипту визначено, що необхідно буде використовувати такі основні бібліотеки:

- 1) pandas - для обробки та аналізу табличних даних з Excel;
- 2) ipaddress - для роботи з IP-адресами та мережами;
- 3) openpyxl - для роботи з Excel-файлами на низькому рівні (за потреби);
- 4) os, pathlib - для роботи з файловою системою;

Логіка роботи скрипту manager.py - має представляти програмні реалізацію діаграми з рисунку 2.1

- 1) Зчитування даних: скрипт завантажує дані з `clients.xlsx` та `contractors.xlsx` у `DataFrame` за допомогою `pandas.read_excel`;
- 2) Нормалізація: IP-адреси, VLAN, ID приводяться до єдиного формату; видаляються зайві пробіли, уніфікуються типи даних;
- 3) Індексція: створюються словники або інші структури для швидкого пошуку по ключових полях;
- 4) Пошук: реалізовані функції пошуку по ID, VLAN, IP (див. наступний підрозділ);
- 5) Формування контексту: знайдені записи перетворюються у текстовий формат, який передається мовній моделі;
- 6) Взаємодія з LLM: формування промпту, передача контексту, отримання та вивід відповіді;
- 7) Логування та обробка помилок: всі ключові дії та помилки фіксуються у логах для подальшого аналізу.

Також, дуже важливою частиною роботи RAG скрипту - є роль, в якій згенерований запит від RAG буде надсилатися до LLM.

Для корпоративних застосунків RAG-підхід виявляється найзручнішим і найефективнішим рішенням. Його ключова перевага - здатність працювати з актуальними даними. На відміну від класичних мовних моделей, що обмежені знаннями, отриманими під час навчання, RAG може миттєво використовувати інформацію з внутрішніх джерел компанії.

Ще один важливий плюс - це гнучкість, система легко поєднує різні типи пошуку, підтримує підключення нових джерел та не потребує перенавчання моделі при розширенні бази даних. Це забезпечує і масштабованість: архітектура RAG побудована на векторних індексах, які чудово працюють з великими масивами інформації.

Особливу роль відіграє безпека. Всі корпоративні дані залишаються у локальному або захищеному середовищі, що знижує ризики витоку та відповідає вимогам компаній до конфіденційності.

I, звичайно, економія ресурсів: немає потреби кожного разу перенавчати велику модель при оновленні даних - достатньо оновити індекси.

У порівнянні з класичним fine-tuning, RAG дає значно більшу гнучкість, швидше оновлює знання та мінімізує ризики роботи з чутливою інформацією. Це робить його оптимальним вибором для сучасних корпоративних рішень.

Далі подаю узагальнене пояснення щодо режимів взаємодії з LLM і того, як вибір між ними впливає на реалізацію RAG-компонента.

Режими взаємодії з LLM: stateless (single-shot) і stateful (діалоговий):

Stateless (single-shot) - це підхід, при якому кожен запит до мовної моделі формується як окрема, незалежна транзакція. У запиті комбінують системну інструкцію (або її еквівалент), витягнутий релевантний контекст з джерел (наприклад, поля з clients.xlsx / contractors.xlsx) та саме питання користувача. Модель обробляє цей блок як єдиний вхід і повертає відповідь, після чого історія запиту не зберігається. Для RAG це означає простоту реалізації, передбачуваність відповіді й ефективний контроль над обсягом токенів: розробник сам вирішує, які саме фрагменти контексту ін'єктувати в prompt. Такий режим добре підходить для завдань «знайти й відповісти» (наприклад, знайти клієнта за IP/VLAN і згенерувати макрос), коли немає необхідності зберігати багатокрокову розмову.

Stateful (діалоговий) - це режим, у якому зберігається історія попередніх повідомлень user/assistant і при формуванні нового запиту до LLM частина цієї історії додається до messages разом із поточним контекстом. Це дозволяє моделі «пам'ятати» попередні уточнення, підтримувати багатокрокові сценарії та вести природніший діалог. Для RAG-скрипта stateful означає додаткові інженерні завдання: потрібно зберігати сесійний контекст (в пам'яті процесу, Redis або іншому сховищі), реалізувати стратегії обрізання (truncate) або стискування (summarize) історії, вибірково ін'єктувати тільки релевантні фрагменти та контролювати загальну кількість токенів, що надсилаються в модель. Stateful підвищує зручність взаємодії користувача, але ускладнює реалізацію й може збільшити витрати ресурсів.

У stateless-режимі LLM отримує чітко сфокусований набір інструкцій і контексту; її відповідь залежатиме виключно від того, що подано в одному prompt, і не буде опиратися на попередні обміни. Це спрощує відтворюваність результату й дає змогу жорстко контролювати формат відповіді. У stateful-режимі LLM працює з накопиченим контекстом: модель може давати більш зв'язані, послідовні відповіді, але також підпадає під ризики «розпливчастості» через надлишок історії або супутніх інструкцій. Для RAG це означає: у stateless треба ретельно відбирати й скорочувати контекст перед відправкою; у stateful - додатково керувати історією, періодично рекапітулювати або стискати попередні обміни, щоб зберегти релевантність і не перевищити ліміт контекстного вікна.

Але як та який режим обирати? Stateless показаний, коли головна мета - швидкі, однозначні відповіді на запити за даними (наприклад: знайти запис, згенерувати шаблонний макрос), коли важлива економія токенів і простота коду. Stateful доцільний, коли потрібні уточнення, багатокрокова діалогова логіка або можливість вести розмову з користувачем без повторного надання контексту.

У наданій реалізації RAG-скрипта застосовано підхід близький до single-shot: текст системної інструкції та блок «АКТУАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ» формуються й відправляються в LLM як єдиний об'єднаний prompt з роллю "user". Це спрощує інтеграцію і корисне для швидких, одноразових запитів, проте знижує семантичну відокремленість system-правил від user-контенту. Якщо в подальшому з'явиться потреба в стійкій діалоговій поведінці або в суворому дотриманні system-інструкцій, рекомендовано перейти до роздільного формування messages (окреме message з role: "system") та додати механізми зберігання і обрізання історії для stateful-режиму.

2.2.3 Реалізація гнучкого пошуку (по ID, VLAN, IP), пояснення елементів скрипту

У цьому підрозділі - пояснення ключових аспектів коду, та його реалізацію.

Почнемо з пошуку по унікальному ідентифікатору (ID), що є найшвидшим і найпростішим способом знаходження запису. Для цього використовується індексування DataFrame за стовпцем ID:

```
def search_by_id(df, id_value):
    return df[df['ID'] == id_value]
```

Ця функція повертає всі записи, де значення стовпця ID співпадає з переданим параметром. Для оптимізації можна створити словник (dict), де ключем буде ID, а значенням - відповідний рядок, що забезпечує доступ за $O(1)$ (постійний час).

Далі - пошук по VLAN дозволяє знаходити всі записи, що належать до певної віртуальної мережі:

```
def search_by_vlan(df, vlan_value):
    return df[df['VLAN'] == vlan_value]
```

Якщо VLAN може містити кілька значень (наприклад, список VLAN для одного клієнта), необхідно попередньо нормалізувати дані та використовувати функцію apply для перевірки наявності значень у списку.

Пошук по IP-адресі є складнішим, оскільки IP можуть бути представлені у вигляді рядків, списків або навіть діапазонів. Для коректної роботи використовується модуль ipaddress:

```
import ipaddress
def search_by_ip(df, ip_value):
    ip_obj = ipaddress.ip_address(ip_value)
```

```
return df[df['IP'].apply(lambda x: ipaddress.ip_address(x) == ip_obj)]
```

Якщо у полі IP зберігається список адрес, необхідно розпарсити рядок у список та перевіряти кожен елемент. Для діапазонів IP можна використовувати функції `ipaddress.ip_network` та перевірку на входження адреси у мережу.

Пояснення використання модуля `ipaddress`:

- 1) Модуль `ipaddress` у Python дозволяє створювати об'єкти IP-адрес та мереж;
- 2) Перевіряти коректність введених адрес;
- 3) Виконувати порівняння, перевірку на входження у мережу;
- 4) Працювати з IPv4 та IPv6 адресами.

Це забезпечує високу точність пошуку та унеможлиблює помилки, пов'язані з некоректним форматом IP.

Оптимізація пошуку для підвищення продуктивності пошуку використовуються такі підходи:

- 1) Індексція - створення індексів по ключових полях (ID, VLAN, IP);
- 2) Кешування - збереження результатів часто використовуваних запитів;
- 3) Батчинг - обробка груп запитів для зменшення кількості звернень до джерела даних;
- 4) Інкрементальне оновлення - оновлення лише змінених частин індексу при зміні даних.

Для зчитування даних з Excel використовується бібліотека `pandas`:

```
import pandas as pd
```

```
clients_df = pd.read_excel('clients.xlsx')
```

```
contractors_df = pd.read_excel('contractors.xlsx')
```

Ця бібліотека перетворює зрозумілий для нас `.xlsx` в зрозумілий для RAG та LLM формат `.csv`.

Це дозволяє працювати з даними як з датафреймом, що спрощує фільтрацію, агрегацію та трансформацію даних.

Необхідно провести процес нормалізації даних, перш ніж передати їх у запит до LLM, приведення IP-адрес до єдиного формату, наприклад, видалення зайвих пробілів, переведення у стандартний вигляд, а також уніфікацію написання VLAN (цілі числа, без зайвих символів). Для цього використовуються функції `apply`, регулярні вирази, а також спеціалізовані методи бібліотек.

Ембеддинги та векторні бази. Для реалізації семантичного пошуку та інтеграції з LLM використовуються ембеддинги - векторні представлення текстових фрагментів. Основні етапи:

1) Генерація ембеддингів - кожен запис (або його ключові поля) перетворюється у вектор за допомогою попередньо навчених моделей (наприклад, Sentence Transformers, OpenAI Embeddings тощо);

2) Збереження у векторній базі - вектори зберігаються у спеціалізованих базах (Chroma, FAISS, Pinecone, Qdrant, Milvus тощо) для швидкого пошуку за схожістю;

3) Пошук за векторною схожістю - при запиті користувача його текст також перетворюється у вектор, після чого знаходяться найбільш схожі записи за косинусною відстанню або іншими метриками.

Використання ембеддингів дозволяє знаходити релевантні записи навіть при неточному формулюванні запиту, синонімах, різних мовах тощо.

Взаємодія з LLM відбувається після коректного відпрацювання RAG скрипту. Після знаходження релевантних записів формується контекст, який передається мовній моделі разом із початковим запитом користувача. LLM генерує відповідь, використовуючи як власні знання, так і наданий контекст, що забезпечує актуальність і точність відповіді.

Після проведеного дослідження RAG скрипту, вимог до його функціоналу, можна підсумувати, яка має буди взаємодія між його компонентами: парсер, індексатор, пошуковий модуль, LLM:

- 1) Парсер - зчитує та попередньо обробляє дані з Excel-файлів;
- 2) Індексатор - створює індекси для швидкого пошуку по ключових полях;
- 3) Пошуковий модуль - реалізує функції пошуку по ID, VLAN, IP, комбіновані запити;
- 4) Модуль ембеддингів - генерує векторні представлення записів для семантичного пошуку;
- 5) Векторна база даних - зберігає ембеддинги та забезпечує швидкий пошук за схожістю;
- 6) Модуль інтеграції з LLM - формує промти, передає контекст, отримує відповіді;
- 7) Логіка ранжування та фільтрації - визначає релевантність результатів;
- 8) Інтерфейс користувача/API - забезпечує взаємодію з іншими системами або користувачами.

Взаємодія модулів:

- 1) Парсер зчитує дані та передає їх індексатору;
- 2) Індексатор створює структури для пошуку та передає їх пошуковому модулю;
- 3) Пошуковий модуль отримує запит, знаходить релевантні записи, формує контекст;
- 4) Модуль ембеддингів генерує вектори для семантичного пошуку;
- 5) Векторна база повертає найбільш схожі записи;
- 6) Модуль інтеграції з LLM формує промт, передає контекст, отримує відповідь;
- 7) Логіка ранжування сортує та фільтрує результати;
- 8) Інтерфейс користувача/API повертає відповідь користувачу;

Вище у цьому підрозділі було зазначено, що необхідно провести процес нормалізації, що включає:

- 1) Приведення всіх текстових полів до нижнього регістру;

- 2) Видалення зайвих пробілів, спеціальних символів;
- 3) Стандартизацію форматів дат, телефонів, email;
- 4) Уніфікацію форматів IP-адрес (IPv4).

Ці кроки дозволять уникнути помилок при пошуку та забезпечать коректну роботу алгоритмів дедуплікації.

Взаємодія RAG з векторними базами даних - векторні бази даних (Chroma, FAISS, Pinecone, Qdrant, Milvus) оптимізовані для зберігання та пошуку високовимірних векторів (ембеддингів).

Основні переваги:

- 1) Швидкий пошук за схожістю - знаходження найбільш релевантних записів за косинусною або іншою метрикою;
- 2) Масштабованість - підтримка мільйонів і мільярдів записів;
- 3) Гібридний пошук - поєднання векторного та класичного фільтраційного пошуку (наприклад, спочатку фільтрація по VLAN, потім пошук за ембеддингами).

Для генерації ембеддингів використовуються попередньо навчені моделі (Sentence Transformers, OpenAI Embeddings, BERT, FastText тощо). Ембеддинги (Embeddings) - це представлення об'єктів, коли кожен запис або його ключові поля перетворюються у вектор, що зберігається у векторній базі.

Під час пошуку запит користувача також перетворюється у вектор, після чого знаходяться найбільш схожі записи. Результати ранжуються за ступенем схожості, що дозволяє знаходити релевантні відповіді навіть при неточному формулюванні запиту.

Тестування та валідація RAG-компоненту - сценарії та метрики. На цьому етапі розробки можна також визначено основні положення що стосуються тестування створеного RAG скрипту, та метрики якості та продуктивності RAG:

- 1) Пошук по ID - перевірка знаходження запису за унікальним ідентифікатором;

- 2) Пошук по VLAN - перевірка знаходження всіх записів, що належать до певного VLAN;
- 3) Пошук по IP - перевірка знаходження запису за IP-адресою, у тому числі для діапазонів;
- 4) Тестування інтеграції з LLM - перевірка коректності формування промтів та отримання релевантних відповідей;
- 5) Точність (Precision) - частка релевантних записів серед знайдених;
- 6) Повнота (Recall) - частка знайдених релевантних записів від загальної кількості релевантних;
- 7) Час відповіді - середній та максимальний час обробки запиту;
- 8) Стійкість до помилок - кількість некоректних або порожніх відповідей;
- 9) Оцінка користувачів - суб'єктивна оцінка якості відповідей.

Для комплексної оцінки у кінці дипломної роботи буде підсумок, де буде проведене тестування як RAG-компоненту, так і до навченої LLM. рекомендується використовувати як автоматизовані метрики, так і ручну перевірку результатів.

Для наглядності я демонструємо частину блоків коду скрипту (псевдокод), вигляд інформації, що обробив скрипт. Практичні приклади використання: запити по ID, VLAN, IP:

Приклад 1: Пошук по ID

Запит: Знайти інформацію про клієнта з ID = 12345.

Реалізація:

```
result = search_by_id(clients_df, 12345)  
print(result)
```

Очікуваний результат: Вивід повної інформації про клієнта з відповідним ID.

Приклад 2: Пошук по VLAN

Запит: Знайти всіх підрядників, що працюють у VLAN 200.

Реалізація:

```
result = search_by_vlan(contractors_df, 200)
print(result)
```

Очікуваний результат: Список підрядників, що належать до VLAN 200.

Приклад 3: Пошук по IP

Запит: Знайти клієнта за IP-адресою 192.168.1.10.

Реалізація:

```
result = search_by_ip(clients_df, '192.168.1.10')
print(result)
```

Очікуваний результат: Інформація про клієнта, у якого є відповідна IP-адреса.

Розроблений RAG-компонент забезпечує гнучкий, точний і масштабований пошук по ключових корпоративних параметрах (ID, VLAN, IP), поєднуючи класичні методи фільтрації з сучасними підходами семантичного пошуку на основі ембеддингів. Нормалізація даних, індексація, використання векторних баз, а також інтеграція з LLM формують цілісну архітектуру, здатну відповідати на запити користувачів швидко та з високою точністю.

У наступній частині роботи буде продемонстровано повний код розробленого RAG-скрипту, а також практичне тестування створеного прототипу за допомогою описаних у цьому підрозділі сценаріїв та метрик.

2.2.4 Інтеграція з локальним сервером LM Studio (через OpenAI API)

Інтеграція локального інстансу LM Studio в робочий RAG-пайплайн означає, що виклики до мовної моделі проходять не через хмарний сервіс, а через внутрішній HTTP-інтерфейс, сумісний з OpenAI API. У реалізації `manager.py` це виражено просто: клієнт ініціалізується як `OpenAI(base_url="http://localhost:1234/v1", api_key="not-needed")` і далі

використовується стандартний метод `chat.completions.create`. Така архітектура дає явні практичні переваги: зниження латентності, контроль над конфіденційністю даних та можливість локального адміністрування моделей. Водночас вона накладає вимоги до надійності сервера, безпеки мережі та обробки помилок у клієнтському коді.

Налаштування клієнта і конфігурація:

1) В коді клієнт ініціалізується як OpenAI (`base url="http://localhost:1234/v1"`, `api_key="not-needed"`). Така конфігурація дозволяє використовувати існуючі OpenAI-совісні клієнтські бібліотеки без змін інтерфейсу;

2) Важливі параметри: модель (`model="local-model"`), `temperature` для контролю креативності (в прикладі `temperature=0.3`), поля `stop` - маркери зупинки генерації;

3) Практична порада: зберігати `base_url` та інші параметри в конфіг-файлі або змінних середовища, щоб легко переключатися між локальним і віддаленим інстансом.

Практично підхід виглядає так - скрипт шукає релевантний рядок у `clients.xlsx` (наприклад, за IP 94.131.248.8 або VLAN3330), формує стисле резюме запису через `format_summary` і інжектить це резюме в промт разом зі стандартною інструкцією (`SYSTEM_PROMPT`). У `manager.py` промт збирається в `combined_prompt` і відправляється одним повідомленням з роллю "user". Приклад фрагмента, який бачить модель:

1) Підхід: комбінований (system-like + RAG). Скрипт формує `SYSTEM_PROMPT`, потім додає розділ «--- АКТУАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ ---» із стислим, структурованим звітом по клієнту (поля: ID сервісу, адреса включення, `Vlan_id`, IP списки, `hostname`, порти, дані підрядника).

2) Переваги такого підходу: зменшення халу запитань до моделі, точніші відповіді на клієнтську специфіку, простіший контроль фактів.

Такий single-shot підхід є простим і надійним для частих операцій: знайти запис по IP/VLAN і отримати коротку інструкцію або макрос. Наприклад, якщо IP належить до CIDR 94.131.248.8/30, функція `check_ip_match` знайде запис, а LLM отримає саме ті поля, які необхідні для відповіді - адреса підключення, VLAN, хто підрядник тощо.

Однак, є нюанси, що варто врахувати при інтеграції з локальним сервером.

По-перше, формат промта має бути акуратним: системні інструкції і «Актуальний контекст» потрібно чітко маркувати, щоб модель не переплутала інструкцію з довільним текстом. У `manager.py` це зроблено за допомогою роздільних секцій і явного `SYSTEM_PROMPT`, але остаточно весь текст відправляється в одному `message` - тому потрібно стежити за порядком блоків і за лаконічністю контексту (надто довгий контент знижує якість і збільшує витрати токенів).

По-друге, стійкість та обробка помилок. Локальний сервер може бути тимчасово недоступним або відповідати повільно. У `manager.py` є базовий `try/except` навколо виклику `chat.completions.create` - при помилці виводиться повідомлення й повертається `None`. Практичним покращенням буде додати ретраї з експоненціальним бекофом, таймаути для HTTP-запитів і логування запитів/відповідей (з маскуванням чутливих полів). Наприклад, якщо при першому виклику відбувся таймаут, скрипт може спробувати повторити виклик три рази з інтервалом 1, 2, 4 секунди; якщо сервер повертає помилку формату, - фіксувати її в логах і повідомляти оператора.

Тобто, у коді реалізовано `try/except` навколо виклику LLM; у випадку помилки виводиться повідомлення і повертається `None`.

Практичні покращення:

- 1) Ретраї з експоненціальним бекофом для тимчасових збоїв локального сервера;
- 2) Логування запитів і відповідей (із обмеженням чутливих полів) для діагностики;
- 3) Таймаути на HTTP-запити, щоб не блокувати інтерфейс користувача;

4) Валідація відповіді: перевіряти формат (наприклад, якщо очікується коротка інструкція), щоб уникнути непередбачуваної генерації.

Підсумок: інтеграція локального LM Studio через OpenAI-совісний API вимагає правильної конфігурації клієнта, дисципліни у формуванні RAG-контексту, надійної обробки помилок та уваги до безпеки. Описана реалізація поєднує простоту запуску (`base_url` локального сервера) і практичний підхід до контекстного підживлення, що робить систему придатною для внутрішнього техпідтримкового використання в операторських сценаріях.

2.3 Методологія збору експертного датасету

Після того, як було розроблено RAG-компонент, наступним кроком стає формування якісного датасету для навчання LLM. Саме на цьому етапі виникає ключова проблема: неможливо просто «запекти» корпоративні дані у LLM і очікувати, що вона автоматично навчиться вирішувати практичні завдання. Мовна модель потребує чітко структурованих прикладів, які демонструють не лише саму інформацію, але й логіку її застосування. Тобто, кожен запис у датасеті має містити питання та відповідь, що відображають реальний сценарій використання - від пошуку VLAN чи IP-адреси до пояснення дій, які слід виконати для усунення проблеми.

Ідея полягає в тому, щоб навчити модель працювати не тільки з абстрактними командами, а й із конкретними ситуаціями, які виникають у роботі технічної підтримки інтернет-провайдера. Наприклад, клієнт може звернутися із запитанням: «Чому мій VLAN недоступний?» або «Хто є відповідальним підрядником за цей сервіс?». У таких випадках модель повинна не просто відтворити довідкову інформацію, а й продемонструвати здатність аналізувати контекст, знаходити відповідні записи у базі та формувати корисну, практично застосовну відповідь. Саме тому датасет має включати приклади, що відображають повний цикл взаємодії: від постановки питання до логічного пояснення та рекомендацій.

Таким чином, створення навчального датасету для LLM у корпоративному середовищі - це не лише процес збору даних, а й методологічна робота з їх структуризації, нормалізації та перетворення у формат «питання-відповідь». Лише завдяки цьому модель зможе не просто відповідати на окремі технічні запити, а й навчитися вирішувати комплексні проблеми, що виникають у реальних зверненнях клієнтів до служби підтримки. Це робить датасет фундаментом для подальшого ефективного використання RAG-компонента у практичних сценаріях.

У сучасних дослідженнях штучного інтелекту, особливо в галузі навчання великих мовних моделей (LLM), якість і структура навчального датасету мають вирішальне значення для досягнення високих результатів. Особливо це стосується задач інструкційного навчання, де моделі повинні не лише відтворювати текст, а й слідувати складним інструкціям, відповідати на питання, генерувати пояснення тощо. У цьому звіті я, як студент та автор дипломної роботи, детально описую методологію збору, обробки та інтеграції експертного датасету, що поєднує реальні Q&A з Stack Exchange, спеціалізовані приклади з networkcommands.net, а також синтетично згенеровані пари питання-відповідь за допомогою GPT. Окрему увагу приділено автоматизації процесу, відтворюваності, питанням якості, безпеки та форматуванню фінального датасету у стилі Alpaca.

2.3.1 Загальна ідея та мотивація

Метою створення експертного датасету було отримання якісної, різноманітної та релевантної вибірки Q&A для подальшого інструкційного донавчання LLM у вузькій доменній області (наприклад, адміністрування мереж, командні рядки, автоматизація). Основна мотивація - подолати обмеження відкритих датасетів, які часто містять або занадто загальні, або нерелевантні приклади, а також забезпечити баланс між реальними експертними знаннями та синтетичною генерацією, що дозволяє розширити охоплення тематики.

Вибір джерел був зумовлений наступними критеріями:

- 1) Stack Exchange - найбільша спільнота експертів із відкритим API, що дозволяє отримати структуровані, перевірені питання та відповіді з різних доменів;
- 2) Networkcommands.net - спеціалізований ресурс із прикладами команд, сценаріїв та пояснень, що є цінним для задач автоматизації та адміністрування;
- 3) Синтетичні Q&A - ручне нових прикладів, що дозволяє покрити рідкісні або складні сценарії, які відсутні у відкритих джерелах.
- 4) Важливою складовою методології стало забезпечення відтворюваності, автоматизації та прозорості перших двох етапів - від збору до фінального форматування.

2.3.2 Stack Exchange API: можливості, обмеження та оптимізація збору Q&A

Stack Exchange API v2.3 надає широкий спектр методів для отримання питань, відповідей, коментарів, тегів, користувачів та іншої інформації з різних сайтів мережі (наприклад, Stack Overflow, Super User, Server Fault тощо). API підтримує аутентифікацію через OAuth 2.0, дозволяє використовувати API-ключі для підвищення лімітів, а також має гнучку систему фільтрів для оптимізації обсягу даних у відповідях.

Ключові особливості:

- 1) Підтримка пагінації: параметри `page`, `pagesize`, `has_more`, `quota_remaining` дозволяють ефективно обходити великі вибірки;
- 2) Кастомні фільтри: можна вказати, які поля повертати у відповіді, що суттєво зменшує розмір трафіку та пришвидшує обробку;
- 3) Обмеження: максимальний розмір сторінки - 100 записів, для анонімного доступу - максимум 25 сторінок, ліміти на кількість запитів на добу залежать від типу аутентифікації;
- 4) Підтримка складних запитів: параметри `min`, `max`, `fromdate`, `todate`, `sort`, `tagged` дозволяють формувати вибірки за різними критеріями.

Обмеження та виклики:

- 1) Тротлінг: перевищення лімітів призводить до помилок 429 (Too Many Requests), тому необхідно реалізовувати автоматичні повторні спроби з експоненційним backoff;
- 2) Кешування: відповіді сильно кешуються, тому часте опитування одного й того ж ресурсу неефективне;
- 3) Відсутність деяких полів за замовчуванням: наприклад, тіло питання/відповіді (body) не повертається без явного зазначення у фільтрі;
- 4) Відновлення після збоїв: при великих обсягах даних важливо мати можливість продовжити збір з останньої успішної сторінки.

Оптимізація збору: кастомні фільтри

Для зменшення обсягу даних та прискорення обробки використовуються кастомні фільтри. Наприклад, щоб отримати лише question_id, title, body, tags, score, достатньо створити фільтр через /filters/create або скористатися вбудованими (withbody, default тощо).

Приклад створення фільтра:

```
from stackapi import StackAPI
SITE = StackAPI('stackoverflow')
filter_id = SITE.fetch('filters/create', base='none',
include='.backoff;.error_id;.error_message;.error_name;.has_more;.items;.quota_max;.quota_remaining;question.body;question.title;question.tags;question.score')['items'][0]['filter']
```

Це дозволяє отримувати лише необхідні поля, зменшуючи навантаження на мережу та прискорюючи парсинг.

2.3.3 Розробка скрипту `collect_ne_resumable.py`: архітектура, логіка, пагінація та відновлення.

Скрипт `collect_ne_resumable.py` був розроблений для автоматизованого збору пар «питання-відповідь» з Network Engineering Stack Exchange за допомогою офіційного API. Ключовою особливістю алгоритму є його фокус на якості даних: скрипт цілеспрямовано шукає лише ті теми, де проблема була успішно вирішена. Для цього використовується фільтрація за атрибутом `accepted_answer_id`. Процес виглядає наступним чином: скрипт спочатку знаходить посилання на питання, яке має офіційно підтвержене автором рішення («зелену галочку»), після чого витягує текст самого запиту (опис проблеми) та текст прийнятої відповіді (експертне рішення). Це дозволяє сформувати високоякісний датасет, що містить лише перевірені технічні рекомендації, відкидаючи незавершені дискусії або невірні припущення.

Основні етапи роботи:

- 1) Ініціалізація параметрів: вибір сайту, тегів, діапазону дат, фільтрів, API-ключа;
- 2) Підключення до API: формування запитів із урахуванням пагінації (`page`, `pagesize`), кастомних фільтрів;
- 3) Обробка відповіді: збереження отриманих питань та відповідей у проміжний файл (наприклад, у форматі JSONL);
- 4) Відновлення прогресу: збереження поточного стану (номер сторінки, останній `question_id`, лічильник запитів) у `checkpoint`-файл;
- 5) Логування та обробка помилок: запис усіх подій, помилок, повторних спроб у лог-файл.

Реалізація пагінації та відновлення. Пагінація - це процес поділу великого обсягу контенту на менші частини (сторінки), щоб зробити його зручнішим для перегляду та навігації. Пагінація реалізована через параметри `page` та `pagesize`. Після кожної успішної сторінки оновлюється `checkpoint`, що дозволяє у разі збою

або зупинки скрипта продовжити збір з останньої обробленої сторінки. Це особливо важливо при великих вибірках, де повний збір може тривати години або навіть дні.

Фрагмент коду (псевдокод):

```
def save_checkpoint(page, last_id):
    with open('checkpoint.json', 'w') as f:
        json.dump({'page': page, 'last_id': last_id}, f)

def load_checkpoint():
    if os.path.exists('checkpoint.json'):
        with open('checkpoint.json') as f:
            return json.load(f)
    return {'page': 1, 'last_id': None}

# Основний цикл збору
checkpoint = load_checkpoint()
for page in range(checkpoint['page'], max_pages):
    response = get_questions(page=page, ...)
    process(response)
    save_checkpoint(page, last_id)
```

Логування, обробка помилок та повторні спроби

Для підвищення надійності скрипт реалізує автоматичні повторні спроби при помилках мережі, тротлінгу (429), тимчасових збоях API. Використовується експоненційний backoff з jitter, а також обмеження на максимальну кількість спроб для кожної сторінки.

Фрагмент коду:

```
import requests
from urllib3.util.retry import Retry
from requests.adapters import HTTPAdapter

session = requests.Session()
retries = Retry(total=5, backoff_factor=1, status_forcelist=[429, 500, 502, 503,
504])
session.mount('https://', HTTPAdapter(max_retries=retries))
```

Після отримання кожної сторінки дані проходять валідацію: перевіряється наявність необхідних полів, відсутність дублікатів, коректність форматування. Додатково реалізовано фільтрацію за тегами, мінімальним рейтингом (score), наявністю прийнятої відповіді тощо.

У результаті ми маємо файл .JSONL який можна використати для донавчання базової моделі LLM.

2.3.4 Розробка скрипту `scraper_networkcommands.py`: підхід, технічні деталі, етика та правові аспекти

Оскільки `networkcommands.net` не надає відкритого API, для збору даних був розроблений кастомний веб-скрейпер на Python із використанням бібліотек `requests` та `BeautifulSoup`.

Основна логіка:

- 1) Отримання HTML-сторінок: використання HTTP-запитів для завантаження сторінок з командами, сценаріями, поясненнями;
- 2) Парсинг HTML: пошук релевантних блоків (наприклад, `<pre>`, `<code>`, `<div class="description">`) для виділення команд та пояснень;
- 3) Структурування даних: формування пар питання-відповідь у форматі Q&A (наприклад, "Що робить команда X?" — "Команда X виконує...");
- 4) Збереження у проміжний файл: збереження результатів у форматі JSONL для подальшої обробки.

Фрагмент коду:

```
import requests
from bs4 import BeautifulSoup

url = "https://networkcommands.net/commands"
response = requests.get(url)
soup = BeautifulSoup(response.content, "html.parser")
commands = soup.find_all("div", class_="command-block")
for cmd in commands:
    question = f"Що робить команда {cmd.find('code').text}?"
```

```
answer = cmd.find('div', class_="description").text  
save_to_jsonl(question, answer)
```

2.3.5 Створення синтетичних Q&A-прикладів - ручне створення для покриття рідкісних сценаріїв.

Синтетичні Q&A у цій роботі створювалися вручну як цілеспрямований набір нових прикладів, покликаних заповнити прогалини, що залишаються у відкритих джерелах. Такий підхід дозволяє сконструювати сценарії високої технічної складності або рідкісні комбінації станів - наприклад, нетипові взаємодії VLAN і транзитів, мультивендорні особливості або складні помилки при конфігурації - які навряд чи траплятимуться у достатній кількості в публічних корпусах. Ручна генерація дає повний контроль над глибиною технічних пояснень, форматом відповіді та набором діагностичних кроків і CLI-команд, що включаються до відповіді.

Робочий процес починався з визначення шаблону кейсу: набору вхідних даних (ID сервісу, адреса включення, Vlan_id, IP-пул тощо), очікуваного формату відповіді та типових кроків діагностики. Для кожного шаблону створювалися варіанти формулювань питання, від коротких запитів до розгорнутих звернень, які імітують реальні звернення клієнтів служби підтримки. Кожна відповідь була структурована так, щоб містити послідовні діагностичні кроки, приклади команд з очікуваним виводом, рекомендації щодо подальших дій і вказівку на власника виконання (підрядник, інженер тощо).

Такий підхід також дозволяв відразу закладати вимоги до тональності, офіційності та анонімізації даних: в прикладах навмисно уникалися реальні номери договорів чи персональні контакти, необхідні поля формувалися у вигляді шаблонів, сумісних з кінцевим форматом «Адреса». Окремою метою було забезпечити варіативність стилю відповідей - від коротких інструкцій «що зробити зараз» до детальних процедур з поясненням причин і можливих ризиків. Ручна генерація синтетичних прикладів дала важливі переваги для підготовки

тренувального корпусу: можливість точно налаштувати співвідношення типів задач, контролювати складність прикладів та гарантувати відповідність корпоративним політикам і стандартам оформлення. Отримані Q&A-пари були готові до прямого перетворення у формат Alpaca і подальшого злиття з реальними корпусами під час етапу підготовки фінального датасету.

2.4 Підготовка фінального датасету (train_final.jsonl): скрипт merge_datasets.py, формат Alpaca, структура.

2.4.1 Логіка злиття: merge_datasets.py

Скрипт merge_datasets.py призначений для об'єднання кількох джерелних датасетів (Stack Exchange, networkcommands, синтетичні Q&A) у єдиний фінальний файл у форматі JSONL, що відповідає стилю Alpaca. Основні задачі:

- 1) Злиття без дублікатів: ідентифікація та видалення повторюваних Q&A;
- 2) Вирівнювання структури: приведення всіх записів до єдиного формату (ключі, типи даних);
- 3) Валідація схеми: перевірка відповідності кожного запису вимогам Alpaca;
- 4) Логування та звітність: підрахунок кількості записів з кожного джерела, виявлення та логування помилок.
- 5) Основна логіка скрипту, якої я притримувався при розробці скрипту:
- 6) Завантаження всіх джерелних файлів: читання JSONL/JSON-файлів, парсинг у список словників;
- 7) Нормалізація записів: приведення ключів до стандарту (instruction, input, output), видалення зайвих полів;
- 8) Видалення дублікатів: використання хешування (наприклад, по парі instruction+input) для унікалізації;
- 9) Збереження фінального датасету: запис у файл train_final.jsonl, кожен запис - окремий рядок JSON.

Фрагмент коду:

```

import json

def merge_datasets(input_files, output_file):
    seen = set()
    merged = []
    for file in input_files:
        with open(file, 'r') as f:
            for line in f:
                record = json.loads(line)
                key = (record['instruction'], record.get('input', ''))
                if key not in seen:
                    seen.add(key)
                    merged.append(record)
    with open(output_file, 'w') as f:
        for rec in merged:
            f.write(json.dumps(rec, ensure_ascii=False) + '\n')

```

2.4.2 Формат Alраса: структура, приклади, особливості

Формат Alраса був обраний як де-факто стандарт для інструкційного навчання LLM. Кожен запис містить:

- 1) `instruction`: текст інструкції або питання, що описує задачу;
- 2) `input`: додатковий контекст (може бути порожнім рядком);
- 3) `output`: відповідь або розв'язок, який має згенерувати модель;

Приклад запису:

```

json
{
  "instruction": "Опишіть, як налаштувати VLAN на Cisco IOS.",
  "input": "",
  "output": "Щоб налаштувати VLAN на Cisco IOS, виконайте такі кроки: ..."
}
(далі детальна інструкція)

```

Особливості форматування:

- 1) Кодування: UTF-8, без escape-послідовностей для кирилиці;

- 2) Один запис - один рядок: формат JSONL (JSON Lines), що спрощує стрімінгову обробку;
- 3) Відсутність зайвих полів: лише `instruction`, `input`, `output`;
- 4) Валідація: кожен запис має проходити перевірку на наявність обов'язкових полів.

Приклади з реального датасету після використання двох кодів `collect_ne_resumable.py`, `scraper_netcommands.py`, та вручну створених синтетичних прикладів датасету:

```
{"instruction": "Яка команда дозволяє переглянути поточні маршрути на Linux?", "input": "", "output": "Використайте команду `ip route` або `route -n` для перегляду маршрутів."}
```

```
{"instruction": "Налаштуйте резервне копіювання конфігурації на Cisco IOS.", "input": "", "output": "Для резервного копіювання використайте команду `copy running-config tftp:` ..."}
```

```
{"instruction": "Поясніть, як працює команда `ping` у Windows.", "input": "", "output": "Команда `ping` використовується для перевірки доступності вузла в мережі ..."}
```

2.4.3 Приклади коду. Основні фрагменти

У скрипті псевдокодах реалізовано функції для запуску всіх етапів пайплайну: запуск збору, скрейпінгу, генерації, злиття, валідації, логування. На жаль, я не можу продемонструвати весь код вищеописаних команд, оскільки кожен з них займає декілька сторінок самої дипломної роботи, тому мною було вирішено продемонструвати лише його частини. Повні версії прозроблених мною скриптів будуть прикріплені у додатки до кваліфікаційної роботи.

Ось кілька ключових фрагментів:

- 1) Запуск збору з Stack Exchange:

```
def collect_stackexchange(site, tags, output):  
    # Виклик collect_ne_resumable.py з параметрами
```

```
cmd = f"python collect_ne_resumable.py --site {site} --tags {tags} --output
{output}"
subprocess.run(cmd, shell=True)
```

2) Запуск скрейпінгу networkcommands:

```
def scrape_netcommands(output):
    cmd = f"python scraper_netcommands.py --output {output}"
    subprocess.run(cmd, shell=True)
```

3) Злиття датасетів:

```
def merge_all(inputs, output):
    cmd = f"python merge_datasets.py --inputs {' '.join(inputs)} --output {output}"
    subprocess.run(cmd, shell=True)
```

4) Логування та обробка помилок:

```
import logging

logging.basicConfig(filename='manager.log', level=logging.INFO)

try:
    collect_stackexchange('stackoverflow', 'networking', 'se_data.jsonl')
except Exception as e:
    logging.error(f"StackExchange collection failed: {e}")
```

2.4.4 Форматування фінального JSONL: приклади записів, валідація схемою

Приклад фінального запису:

```
{"instruction": "Як налаштувати статичний маршрут на Cisco IOS?",
"input": "", "output": "Використайте команду `ip route <мережа> <маска> <шлюз>` для додавання статичного маршруту."}
```

Валідація схемою

JSON Schema:

```
json
```

```
{
  "type": "object",
  "properties": {
    "instruction": {"type": "string"},
    "input": {"type": "string"},
    "output": {"type": "string"}
  },
  "required": ["instruction", "output"]
}
```

2.4.5 Приклади використання Hugging Face datasets для завантаження Alrasa-подібних датасетів

Завантаження локального JSONL:

```
from datasets import load_dataset

dataset = load_dataset("json", data_files="train_final.jsonl")
print(dataset['train'][0])
```

У підсумку, у цьому підрозділі було розроблено, реалізовано та задокументовано повний пайплайн збору, обробки, інтеграції та валідації експертного датасету для інструкційного навчання LLM.

Ключові результати:

- 1) автоматизовано збір реальних Q&A з Stack Exchange із підтримкою відновлення, пагінації, кастомних фільтрів, логування та обробки помилок;
- 2) розроблено кастомний скрейпер для спеціалізованого ресурсу networkcommands.net із урахуванням етичних, правових та технічних аспектів;
- 3) інтегровано синтетичні Q&A;
- 4) реалізовано скрипт злиття merge_datasets.py, що забезпечує унікальність, відповідність формату Alrasa, валідацію та логування.

Цей підхід може бути використаний як шаблон для створення якісних інструкційних датасетів у будь-якій вузькій доменній області, забезпечуючи баланс між експертністю та різноманітністю, використовуючи реальні приклади

вирішення проблем. В-подальшому, ця база дозволить переробити датасет для LLM, якщо нинішній датасет призведе до низької якості, галюцинацій, проблем, тощо, при використанні донавченої за допомогою QLoRA та датасету `train_final.jsonl` моделі LLM.

РОЗДІЛ 3. ПРОГРАМНА ТА АЛГОРИТМІЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ МЕТОДУ ДОНАВЧАННЯ МОВНОЇ МОДЕЛІ ДЛЯ ТЕХНІЧНОЇ ПІДТРИМКИ

3.1 Обґрунтування вибору технологічного стеку та архітектурних рішень

В умовах сучасного корпоративного середовища телекомунікаційних провайдерів, де обсяги технічної інформації зростають експоненціально, використання базових великих мовних моделей (LLM) без додаткової адаптації виявляється недостатньо ефективним. Базові моделі, такі як Mistral-7B, володіють загальними знаннями, проте позбавлені специфічного контексту, необхідного для вирішення вузькопрофільних завдань, таких як діагностика протоколів BGP, аналіз логів реєстрації мережевого обладнання (NE) або робота з пропрієтарними CLI-командами. У даному розділі детально розглянемо процес технічної реалізації донавчання (fine-tuning) моделі з використанням методології QLoRA (Quantized Low-Rank Adaptation), що дозволяє інтегрувати корпоративні знання у нейронну мережу при обмежених обчислювальних ресурсах.

Для досягнення поставленої мети створення інтелектуального асистента технічної підтримки мною було обрано архітектурний підхід, що поєднує генеративні можливості донавченої моделі з механізмами пошуку (RAG). Однак, критичним етапом є саме створення спеціалізованого ядра - моделі TechSupport-Expert-v1. Аналіз доступних інструментів та апаратних обмежень, зафіксованих у ході цього дослідження, визначив вибір програмного забезпечення Unsloth для етапу навчання та бібліотеки llama.cpp для етапу квантування та інференсу.

Вибір середовища виконання Google Colab з графічними прискорювачами NVIDIA T4 (16 GB VRAM) (рис. 3.1) став визначальним фактором для вибору методів оптимізації. Оскільки повне донавчання (Full Fine-Tuning) моделі з параметрами 7 мільярдів вимагає понад 100 ГБ відеопам'яті для зберігання ваг, градієнтів та станів оптимізатора, використання QLoRA стало безальтернативним варіантом. Цей метод дозволяє заморозити основні ваги моделі та навчати лише

невеликі матриці адаптерів, що знижує вимоги до пам'яті на порядок, зберігаючи при цьому якість генерації, порівнянну з повним навчанням.

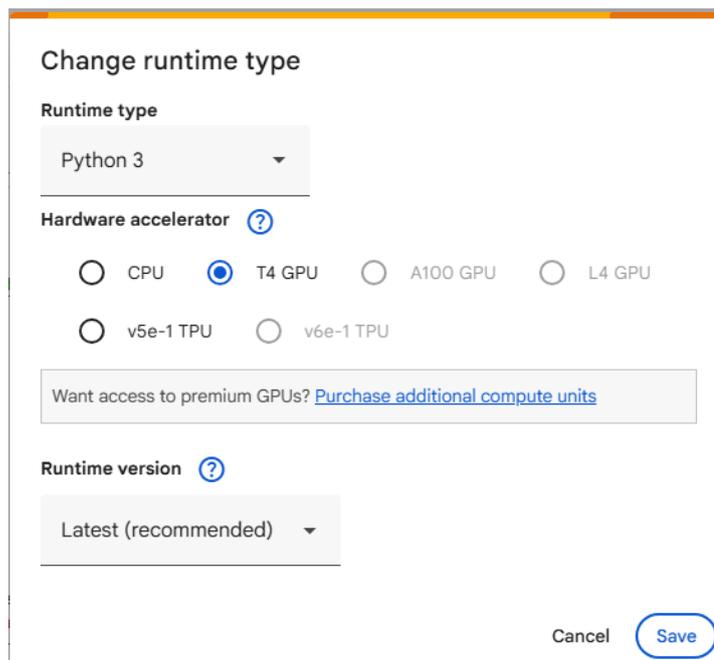

Рис. 3.1 Вибір середовища виконання Google Colab

3.2 Підготовка та консолідація навчального датасету

Якість роботи нейронної мережі прямо пропорційна якості та структурі даних, на яких вона навчається. У рамках даного дослідження вихідні дані представляли собою гетерогенний масив інформації, зібраний з технічних форумів (Stack Exchange), документації командного рядка (networkcommands.net) та внутрішніх баз знань провайдера. Дані були попередньо конвертовані у формат JSONL (JSON Lines), який є стандартом де-факто для потокового навчання NLP-моделей.

3.2.1 Структурний аналіз формату даних

Кожен запис у підготовленому датасеті відповідає парадигмі «Інструкція - Відповідь», що є оптимальним для задач Instruction Tuning. Як свідчать матеріали дослідження, структура об'єкта даних має наступний вигляд:

```

JSON
{
  "instruction": "Which command shows NE registration events with timestamps and
failure reasons for debugging failed registrations?",
  "input": "",
  "output": "display dcn registration-events\n\nDescription: Displays a log of NE
registration attempts with timestamps, NEID, success/failure and error reasons (e.g.,
authentication failure, certificate error, timeout). Use to pinpoint why an NE fails to join
the DCN domain.",
  "question_id": 0,
  "link": "dcn"
}

```

Поле `instruction` містить чітко сформульований технічний запит, що імітує реальне звернення інженера підтримки або клієнта. Поле `output` надає еталонну відповідь, що включає не лише синтаксис команди (`display dcn registration-events`), але й, що критично важливо, детальний опис її призначення та інтерпретацію можливих результатів виконання. Наявність контекстуальних пояснень у полі `output` дозволяє моделі сформувати причинно-наслідкові зв'язки між проблемою (`failed registrations`) та інструментом її вирішення. Поля `question_id` та `link` є метаданими, що, згідно з документацією процесу навчання, автоматично ігноруються бібліотеками `Unslloth/TRL`, тому їх наявність не впливає на процес навчання, але забезпечує можливість трасування походження даних.

3.2.2 Розробка алгоритму консолідації даних

Оскільки вихідні дані були розподілені між декількома файлами (наприклад, `networkengineering_accepted_750.jsonl`, `networkcommands_dataset.jsonl`), виникла необхідність їх програмного об'єднання у єдиний файл `train_final.jsonl`. У ході дослідження мною було проаналізовано два підходи до вирішення цієї задачі.

Перший підхід полягав у використанні засобів командного рядка операційної системи (CLI). Для середовища Windows команда `copy *.jsonl train_final.jsonl` дозволяє швидко конкатенувати файли. Незважаючи на високу швидкість виконання, цей метод має суттєвий недолік: відсутність валідації цілісності даних.

Просте склеювання файлів може призвести до порушення структури JSON, якщо, наприклад, останній рядок одного з файлів не містить символу переносу рядка, або якщо всередині файлів присутні пошкоджені записи.

З огляду на необхідність забезпечення високої якості навчальної вибірки, мною було розроблено та імплементовано спеціалізований Python-скрипт `merge_datasets.py`. Алгоритм роботи цього скрипта передбачає порядкове читання кожного вхідного файлу з обов'язковою спробою парсингу рядка через бібліотеку `json`:

Псевдокод:

```
def merge_jsonl_files():
    #... ініціалізація...
    with open(OUTPUT_FILE, 'w', encoding='utf-8') as outfile:
        for filename in jsonl_files:
            with open(filename, 'r', encoding='utf-8') as infile:
                for line in infile:
                    line = line.strip()
                    if line:
                        try:
                            json.loads(line) # Валідація
                            outfile.write(line + "\n")
                            total_lines += 1
                        except json.JSONDecodeError:
                            print(f" Пропущена битая строка: {line[:50]}...")
```

У процесі розробки даного скрипта я виявив та виправив типову програмну помилку, пов'язану з областю видимості змінних. Первинна версія коду викликала виключення `NameError: name 'total_lines' is not defined`, оскільки змінна `total_lines` ініціалізувалася всередині функції, а виклик функції `print`, що до неї звертався, знаходився у глобальній області видимості. Виправлення полягало у коректному структуруванні відступів (`indentation`), що дозволило успішно завершити процес обробки даних. Результатом роботи алгоритму став валідований датасет обсягом 10 537 записів, готовий до завантаження у нейронну мережу.

3.3 Налаштування програмного середовища та ініціалізація Unsloth

Для реалізації процесу донавчання було використано бібліотеку unsloth, яка представляє собою високопродуктивну обгортку над PyTorch та Transformers. Аналіз логів встановлення свідчить про використання версії unsloth-2025.11.3, що вказує на використання найактуальніших алгоритмічних оптимізацій.

Ключовою перевагою Unsloth є використання ручних реалізацій ядер Triton для обчислення градієнтів під час зворотного поширення помилки (backpropagation), що дозволяє прискорити процес навчання у 2-5 разів порівняно зі стандартною реалізацією Hugging Face, а також суттєво зменшити використання пам'яті, що є критичним фактором при роботі на GPU NVIDIA T4.

Процес ініціалізації середовища включав встановлення наступних компонентів:

- Unsloth[colab-new]: основна бібліотека для оптимізованого донавчання;
- Xformers: бібліотека від Meta Research для ефективної реалізації механізму уваги (Memory Efficient Attention), що дозволяє обробляти довші послідовності токенів без переповнення пам'яті;
- Trl (Transformer Reinforcement Learning): використовується для зручного налаштування циклу навчання (SFTTrainer);
- Peft (Parameter-Efficient Fine-Tuning): забезпечує функціонал LoRA;
- Bitsandbytes: бібліотека для 4-бітного та 8-бітного квантування, необхідна для завантаження базової моделі у пам'ять.

У логах зафіксовано успішне завантаження та компіляцію CUDA-ядер, необхідних для роботи Unsloth, а також перевірку сумісності з версією драйверів NVIDIA (CUDA 12.6). Це підтверджує готовність інфраструктури до виконання високонавантажених обчислень.

3.3.1 Пояснення коду першого блокноту та його результату виконання

1. Початок навчання моделі:

```
!pip install "unsloth[colab-new]"
```

Команда `!pip install "unsloth[colab-new]"` встановлює Unsloth - бібліотеку для швидкого та ефективного донавчання великих мовних моделей (як Mistral-7B) на GPU. Вона також завантажує необхідні залежності: torch, xformers, trl (рис 3.2).

```

Downloading nvidia_cuda_nvrtc_cu12-12.8.93-py3-none-manylinux2014_x86_64.whl (88.0 MB)
----- 88.0/88.0 MB 10.1 MB/s eta 0:00:00
Downloading nvidia_cuda_runtime_cu12-12.8.90-py3-none-manylinux2014_x86_64.whl (954 kB)
----- 954.8/954.8 kB 66.9 MB/s eta 0:00:00
Downloading nvidia_cufft_cu12-11.3.3.83-py3-none-manylinux2014_x86_64.whl (193.1 MB)
----- 193.1/193.1 MB 6.1 MB/s eta 0:00:00
Downloading nvidia_cufile_cu12-1.13.1.3-py3-none-manylinux2014_x86_64.whl (1.2 MB)
----- 1.2/1.2 MB 69.6 MB/s eta 0:00:00
Downloading nvidia_curand_cu12-10.3.9.90-py3-none-manylinux_2_27_x86_64.whl (63.6 MB)
----- 63.6/63.6 MB 13.0 MB/s eta 0:00:00
Downloading nvidia_cusolver_cu12-11.7.3.90-py3-none-manylinux_2_27_x86_64.whl (267.5 MB)
----- 267.5/267.5 MB 4.9 MB/s eta 0:00:00
Downloading nvidia_cusparses_cu12-12.5.8.93-py3-none-manylinux2014_x86_64.whl (288.2 MB)
----- 288.2/288.2 MB 5.3 MB/s eta 0:00:00
Downloading nvidia_nccl_cu12-2.27.5-py3-none-manylinux2014_x86_64.whl (322.3 MB)
----- 322.3/322.3 MB 1.4 MB/s eta 0:00:00
Downloading nvidia_nvjitlink_cu12-12.8.93-py3-none-manylinux2014_x86_64.whl (39.3 MB)
----- 39.3/39.3 MB 20.5 MB/s eta 0:00:00
Downloading nvidia_nvshmem_cu12-3.3.20-py3-none-manylinux2014_x86_64.whl (124.7 MB)
----- 124.7/124.7 MB 8.2 MB/s eta 0:00:00
Downloading nvidia_nvtx_cu12-12.8.90-py3-none-manylinux2014_x86_64.whl (89 kB)
----- 90.0/90.0 kB 8.2 MB/s eta 0:00:00
Downloading torchvision-0.24.0-cp312-cp312-manylinux_2_28_x86_64.whl (8.1 MB)
----- 8.1/8.1 MB 96.3 MB/s eta 0:00:00
Downloading tyro-0.9.35-py3-none-any.whl (132 kB)
----- 132.6/132.6 kB 13.4 MB/s eta 0:00:00
Downloading unsloth-2025.11.3-py3-none-any.whl (353 kB)
----- 353.0/353.0 kB 29.1 MB/s eta 0:00:00
Downloading pyarrow-22.0.0-cp312-cp312-manylinux_2_28_x86_64.whl (47.7 MB)
----- 47.7/47.7 MB 16.1 MB/s eta 0:00:00
Downloading shtab-1.7.2-py3-none-any.whl (14 kB)
----- 14.0/14.0 kB 14.0 MB/s eta 0:00:00
Downloading torchao-0.14.1-cp310-abi3-manylinux_2_24_x86_64.whl (7.2 MB)
----- 7.2/7.2 MB 101.6 MB/s eta 0:00:00
Downloading cut_cross_entropy-25.1.1-py3-none-any.whl (22 kB)
----- 22.0/22.0 kB 22.0 MB/s eta 0:00:00
Downloading msgspec-0.19.0-cp312-cp312-manylinux_2_17_x86_64.whl (213 kB)
----- 213.6/213.6 kB 19.9 MB/s eta 0:00:00
Installing collected packages: torchao, triton, shtab, pyarrow, nvidia-nvtx-cu12, nvidia-nvshmem-cu12, nvidia-nvjitlink-cu12,

```

Рис. 3.2 Демонстрація завантаження необхідних бібліотек для донавчання LLM

2. Підключення Google Диск:

```
from google.colab import drive
```

```
drive.mount('/content/drive')
```

```
print("\n[INFO] Google Drive підключено до папки /content/drive/MyDrive/")
```

Код підключає ваш особистий Google Диск (drive) до середовища Google Colab (/content/drive), щоб ви могли зберігати файли, які не зникнуть після закриття вкладки. Mounted at /content/drive - система успішно "приєднала" ваш Диск.

Результат виконання коду (рис 3.3):

```
Mounted at /content/drive
[INFO] Google Drive підключено до папки /content/drive/MyDrive/
```

Рис. 3.3 Код успішно підключив Google Диск до Colab

[INFO]... - повідомлення для вас, що все пройшло добре. Тепер ваш Диск доступний як звичайна папка.

3. Завантаження train_final.jsonl

Після підключення Google Диск додаю до блокноту Colab створений у розділі 2.4 датасет рис 3.4.

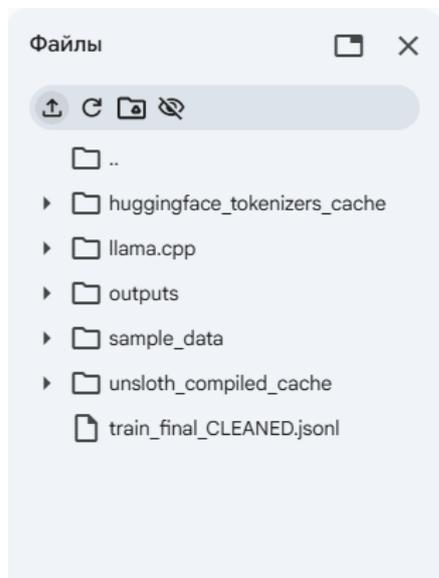

Рис. 3.4 Завантаження дата сету train_final.jsonl до блокноту Colab

5) Донавчання за допомогою QLoRA

Python-скрипт основна частина цього блокноту, та й, напевно, одна з найважливіших частин моєї роботи. Саме цей етап настільки ж важливий, як і створення датасету, оскільки від цих двох етапів залежить якість новоствореної, донавченої моделі. Представлений скрипт реалізує - повний цикл

параметроефективного донавчання (PEFT) великої мовної моделі Mistral-7B з використанням технології QLoRA.

5. Підключення бібліотек та завантаження моделі

```
import torch

from unsloth import FastLanguageModel
from transformers import TrainingArguments
from trl import SFTTrainer
from datasets import load_dataset

# Завантаження моделі
print("[INFO] Завантаження базової моделі (Mistral-7B 4-bit)...")
max_seq_length = 2048 # Максимальна довжина тексту (питання +
відповідь), яку модель "бачить" за раз.
dtype = None # Автоматичне визначення типу даних (Float16 або Bfloat16).
load_in_4bit = True # Квантування: завантажуюмо модель у 4-бітному
форматі. Це стискає модель з 15 ГБ до ~5 ГБ.

model, tokenizer = FastLanguageModel.from_pretrained(
    model_name = "unsloth/mistral-7b-instruct-v0.3-bnb-4bit",
    max_seq_length = max_seq_length,
    dtype = dtype,
    load_in_4bit = load_in_4bit,
)
```

Деталі використовується версія bnb-4bit. Це означає "bitsandbytes 4-bit". Замість того, щоб кожне число в нейромережі займало 16 або 32 біти пам'яті, воно займає лише 4. Це дозволяє запуснути навчання навіть на одній відеокарті, як у моєму випадку на T4 у Google Colab.

6. Налаштування LoRA (Low-Rank Adaptation)

Це найважливіша частина для ефективності. Навчання всієї моделі з 7 мільярдами параметрів не виконується: основна модель заморожується, а до блоків уваги (attention modules) додаються невеликі навчальні шари - адаптери.

```

print("[INFO] Налаштування моделі для LoRA (PEFT)...")
model = FastLanguageModel.get_peft_model(
    model,
    r = 16, # Ранг матриць LoRA. Чим більше число, тим більше "розуму"
    можна вкласти, але файл буде важчим. 16 - золота середина.
    target_modules = ["q_proj", "k_proj", "v_proj", "o_proj", "gate_proj",
"up_proj", "down_proj"], # Модулі, які ми навчаємо (Query, Key, Value і т.д.).
    lora_alpha = 16, # Коефіцієнт масштабування ваг. Зазвичай дорівнює 'r'.
    lora_dropout = 0, # Вимкнення випадкового "забування" нейронів (для
стабільності).
    bias = "none", # Не тренуємо зсуви (bias), тільки ваги.
    use_gradient_checkpointing = True, # Економить пам'ять, зберігаючи
проміжні результати обчислень.
)

```

Параметр `target_modules` вказує, що я навчаю всі лінійні шари моделі. Це дає набагато кращу якість, ніж навчання лише шарів Q та V (що було стандартом раніше).

7. Задаємо мовний формат

Mistral Instruct - це чат-модель, яка не розуміє просто текст, їй потрібен спеціальний синтаксис, щоб відрізнити інструкцію користувача від своєї відповіді, який заданий у цьому коді. Формат: `[INST]` Питання `[/INST]` Відповідь.

```

# Функція форматування
def formatting_func(example):
    instruction = example.get("instruction", "")
    input_text = example.get("input", "")
    output = example.get("output", "")

    # Якщо є вхідний контекст (наприклад, документ для аналізу)
    if input_text and str(input_text).strip():
        text = f"<s>[INST] {instruction}\n{input_text} [/INST]\n{output}</s>"
    # Якщо тільки інструкція
    else:
        text = f"<s>[INST] {instruction} [/INST]\n{output}</s>"
    return { "text": text }

```

8. Обробка датасету

Беру датасет `train_final.jsonl` файл і перетворюю його на список готових для навчання промптів.

2. Завантаження датасету

```
dataset_path = "train_final_CLEANED.jsonl"
dataset = load_dataset("json", data_files={"train": dataset_path}, split="train")
print(f"\n[OK] Успішно завантажено {len(dataset)} прикладів.")
```

Застосовую функцію форматування до кожного рядка

```
dataset = dataset.map(formatting_func, batched = False)
print("[OK] Датасет успішно відформатовано.")
```

9. Налаштування параметрів навчання

Вказую "Треннеру" (Trainer), як саме вчити модель.

3. Налаштування Trainer

```
trainer = SFTTrainer(
    model = model,
    tokenizer = tokenizer,
    train_dataset = dataset,
    dataset_text_field = "text",
    packing = True, # Об'єднує короткі приклади в один довгий пакет для
    прискорення навчання.
    max_seq_length = max_seq_length,
    args = TrainingArguments(
        per_device_train_batch_size = 2, # Скільки прикладів беремо за раз на
        GPU.
        gradient_accumulation_steps = 4, # Накопчуємо градієнти 4 рази перед
        оновленням ваг. Реальний batch size = 2 * 4 = 8.
        warmup_steps = 5, # Перші 5 кроків плавно піднімаємо швидкість
        навчання.
```

*# *** ПОВНИЙ ПРОГОН ****

```
max_steps = 1318, # Кількість кроків оновлення ваг.
```

```
learning_rate = 2e-4, # Швидкість навчання. 0.0002 - стандарт для
QLoRA.
```

```
fp16 = not torch.cuda.is_bf16_supported(), # Використовувати FP16,
якщо немає підтримки BF16.
```

```

    bf16 = torch.cuda.is_bf16_supported(), # BF16 краще для нових карт
    (Ampere+), бо стабільніше.
    logging_steps = 10, # Виводити статистику кожні 10 кроків.
    optim = "adamw_8bit", # 8-бітний оптимізатор AdamW (суттєво
    економить пам'ять).
    output_dir = "outputs", # Куди зберігати чекпоінти.
    report_to = "none", # Не відправляти звіти в хмару (WandB).
),
)

```

10. Запуск навчання

Найдовший етап. Модель читає дані, робить передбачення, порівнює їх з еталоном і коригує свої нейрони.

```

# 4. Навчання
print("\n[INFO] Починаємо ПОВНЕ донавчання... Це займе ~4-5 годин.")
trainer.train()
print("[INFO] Донавчання завершено.")

```

11. Злиття (Merging) та Збереження

Після навчання у мене є "адаптер" (LoRA) - це маленький файл (~100 МБ), що містить лише різницю між розумною і базовою моделлю. Щоб користування моделлю було зручним (наприклад, в Ollama), треба "вплавити" цей адаптер у базову модель.

```

# 5. Злиття
print("[INFO] Починаємо злиття (merging) адаптера...")
merged_model_directory = "merged_model_hf_v2"
# Зливаємо ваги в 16-бітний формат (float16), щоб модель була точною, але
не надто важкою.
model.save_pretrained_merged(merged_model_directory, tokenizer, save_method
= "merged_16bit")
print(f"[OK] Модель успішно злита і збережена у папку:
{merged_model_directory}")

```

Детальне пояснення результатів (Консоль)

- Час навчання [1318/1318 3:04:14, Epoch 1/1] процес зайняв 3 години 4 хвилини;
- Я пройшов 1 епоху, що означає, що модель побачила кожен приклад із датасету рівно один раз. Для LLM однієї епохи зазвичай достатньо. Якщо вчити довше (3-4 епохи), модель почне "галюцинувати" або повторюватись;
- Модель вивчила усі 10537 прикладів, які були доступні їй для навчання. Процес злиття (Merging). В кінці логу на рис. 3.6 можна побачити завантаження файлів model-00001-of-00003.safetens

```
[INFO] Доновчання завершено.
[INFO] Починаємо злиття (merging) адаптера...
config.json: 100% ██████████ 724/724 [00:00<00:00, 74.0kB/s]
Found HuggingFace hub cache directory: /root/.cache/huggingface/hub
model.safetensors.index.json: █████ 23.9k/? [00:00<00:00, 2.20MB/s]
Checking cache directory for required files...
Cache check failed: model-00001-of-00003.safetensors not found in local cache.
Not all required files found in cache. Will proceed with downloading.
Checking cache directory for required files...
Cache check failed: tokenizer.model not found in local cache.
Not all required files found in cache. Will proceed with downloading.
Unsloth: Preparing safetensor model files: 0%|██████████| 0/3 [00:00<?, ?it/s]
model-00001-of-00003.safetensors: 100% ██████████ 4.95G/4.95G [01:23<00:00, 85.7MB/s]
Unsloth: Preparing safetensor model files: 33%|██████████| 1/3 [01:23<02:46, 83.26s/it]
model-00002-of-00003.safetensors: 100% ██████████ 5.00G/5.00G [01:22<00:00, 102MB/s]
Unsloth: Preparing safetensor model files: 67%|██████████| 2/3 [02:45<01:22, 82.70s/it]
model-00003-of-00003.safetensors: 100% ██████████ 4.55G/4.55G [01:16<00:00, 163MB/s]
Unsloth: Preparing safetensor model files: 100%|██████████| 3/3 [04:02<00:00, 80.68s/it]
Unsloth: Merging weights into 16bit: 100%|██████████| 3/3 [04:11<00:00, 83.70s/it]
Unsloth: Merge process complete. Saved to '/content/merged_model_hf_v2'
[OK] Модель успішно злита і збережена у папку: merged_model_hf_v2
```

Рис. 3.6 Вивід консолі, під час завершення навчання

- Скрипт завантажив оригінальну "важку" модель Mistral (вже не 4-бітну, а повну), наклав на неї твої навчені матриці LoRA і зберіг результат;
- Тепер у папці merged_model_hf_v2 лежить повноцінна модель, яка не потребує додаткових адаптерів для роботи. Її можна конвертувати в GGUF або використовувати як є.

12. Упаковка та Копіювання на Google Drive

Цей код створює архів з моделлю і переносить його у хмарне сховище, щоб файли не зникли після відключення Google Colab.

--- Ячейка 5: Упаковка та Копіювання на Google Drive ---

```
import os

folder_to_zip = "merged_model_hf_v2"      # Папка, яку пакуємо
zip_file_name = "merged_model_hf_v2.zip"   # Ім'я архіву
destination_path = f"/content/drive/MyDrive/{zip_file_name}" # Шлях на Google
Drive

if os.path.exists(folder_to_zip):
    print(f"[INFO] Починаємо упаковку '{folder_to_zip}' у zip-архів...")
    !zip -r {zip_file_name} {folder_to_zip} # Команда створення архіву
    print("[INFO] Упаковка завершена. Починаємо копіювання на Google
Drive...")
    !cp {zip_file_name} {destination_path} # Команда копіювання на Диск
    print(f"\n[OK] Файл '{zip_file_name}' успішно збережено на ваш Google
Drive.")
else:
    print(f"[ПОМИЛКА] Папки '{folder_to_zip}' не знайдено.")
```

1. Цей скрипт перевіряє, чи існує папка з готовою моделлю;
2. `!zip -r ...`: Запаковує папку `merged_model_hf_v2` в один файл `.zip` для зручності;
3. `!cp ...`: Копіює (`cp` = `copy`) цей архів прямо у корінь твого Google Drive (`/content/drive/MyDrive/`).

```
... [INFO] Починаємо упаковку 'merged_model_hf_v2' у zip-архів...
adding: merged_model_hf_v2/ (stored 0%)
adding: merged_model_hf_v2/.cache/ (stored 0%)
adding: merged_model_hf_v2/.cache/huggingface/ (stored 0%)
adding: merged_model_hf_v2/.cache/huggingface/download/ (stored 0%)
adding: merged_model_hf_v2/.cache/huggingface/download/model-00003-of-00003.safetensors.metadata (deflated 30%)
adding: merged_model_hf_v2/.cache/huggingface/download/model-00002-of-00003.safetensors.metadata (deflated 30%)
adding: merged_model_hf_v2/.cache/huggingface/download/model.safetensors.index.json.lock (stored 0%)
adding: merged_model_hf_v2/.cache/huggingface/download/model-00001-of-00003.safetensors.lock (stored 0%)
adding: merged_model_hf_v2/.cache/huggingface/download/model-00002-of-00003.safetensors.lock (stored 0%)
adding: merged_model_hf_v2/.cache/huggingface/download/model-00003-of-00003.safetensors.lock (stored 0%)
adding: merged_model_hf_v2/.cache/huggingface/download/model.safetensors.index.json.metadata (deflated 27%)
adding: merged_model_hf_v2/.cache/huggingface/download/model-00001-of-00003.safetensors.metadata (deflated 30%)
adding: merged_model_hf_v2/.cache/huggingface/.gitignore (stored 0%)
adding: merged_model_hf_v2/tokenizer.json (deflated 85%)
adding: merged_model_hf_v2/tokenizer.model (deflated 61%)
adding: merged_model_hf_v2/tokenizer_config.json (deflated 95%)
adding: merged_model_hf_v2/model-00002-of-00003.safetensors (deflated 21%)
adding: merged_model_hf_v2/model-00003-of-00003.safetensors (deflated 21%)
adding: merged_model_hf_v2/special_tokens_map.json (deflated 77%)
adding: merged_model_hf_v2/config.json (deflated 51%)
adding: merged_model_hf_v2/model-00001-of-00003.safetensors (deflated 21%)
adding: merged_model_hf_v2/chat_template.jinja (deflated 74%)
adding: merged_model_hf_v2/model.safetensors.index.json (deflated 95%)
[INFO] Упаковка завершена. Починаємо копіювання на Google Drive...

[OK] Файл 'merged_model_hf_v2.zip' успішно збережено на ваш Google Drive.
```

Рис. 3.7 Результат виконання коду

Пояснення результату зображеного на рис 3.7 (з консолі)

- Adding: merged_model_hf_v2/...: перелік файлів, які потрапили в архів;
- Model-0000X-of-00003.safetensors - це основні "мізки" (ваги) моделі;
- Tokenizer.model, config.json - файли налаштувань;
- Deflated 21%: означає ступінь стиснення файлу. Ваги стискаються погано, текстові файли - добре;
- [OK] файл ... успішно збережено...: головне повідомлення, що означає, що модель тепер у безпеці на твоєму Google Диску. Можу закривати браузер.

3.4 Експериментальне донавчання моделі (Fine-Tuning)

Процес навчання моделі TechSupport-Expert-v1 відбувався з використанням методу Supervised Fine-Tuning (SFT). На цьому етапі модель навчалася передбачати наступні токени у полі output на основі наданої instruction з датасету, мінімізуючи функцію втрат (Cross-Entropy Loss).

3.4.1 Конфігурація гіперпараметрів навчання

На основі аналізу коду запуску навчання мною були визначені наступні ключові гіперпараметри, які забезпечили баланс між швидкістю навчання та якістю збіжності:

Таблиця 3.1

Параметри налаштувань донавчання моделі

Параметр	Значення	Обґрунтування
Max Steps	1318	Відповідає одній повній епосі навчання (10537 прикладів / 8 розмір пакету). Одна епоха є оптимальною для задач Instruction Tuning, щоб уникнути перенавчання.

Продовження таблиця 3.1

Batch Size	2	Обмеження, накладене обсягом відеопам'яті GPU T4.
Precision	fp16/bf16	Використання половинної точності для прискорення обчислень.
Gradient Accumulation	4	Дозволяє емулювати ефективний розмір пакету 8 (2*4), стабілізуючи оновлення ваг.
Learning Rate	2e-4	Стандартне значення для QLoRA, що забезпечує стабільну збіжність.
Optimizer	adamw_8bit	Використання 8-бітної версії оптимізатора AdamW для економії пам'яті.

3.4.2 Аналіз динаміки функції втрат (Training Loss)

Ефективність процесу навчання підтверджується аналізом динаміки функції втрат, зафіксованої у логах. Початкове значення втрат (Training Loss) на кроці 10 становило 2.6334. Вже на кроці 20 спостерігалось різке зниження до 2.1816, що свідчить про швидку адаптацію моделі до формату та стилю відповідей у датасеті.

Протягом наступних 500 кроків спостерігалася стабільна тенденція до зниження функції втрат без значних коливань, що вказує на коректно підібраний крок навчання (learning rate) та відсутність аномалій у даних. На момент кроку 580 значення втрат досягло 1.8860. Такий рівень функції втрат для мовних моделей є показником високої якості прогнозування. Інтерпретуючи цей результат, можна стверджувати, що модель навчилася з високою ймовірністю генерувати коректні технічні терміни та синтаксичні конструкції, характерні для мережевого адміністрування.

Під час експерименту зафіксував типову проблему роботи з хмарними середовищами - вичерпання лімітів обчислювальних одиниць ("Runtime

Disconnect"). Це підкреслює необхідність використання механізмів збереження проміжних контрольних точок (checkpoints) та переходу на локальні потужності для промислової експлуатації системи.

3.5 Агрегація адаптерів та вирішення конфліктів залежностей

Після завершення циклу навчання результатом є набір LoRA-адаптерів - матриць низького рангу, які містять "різницю" між вагами базової моделі та донавченої. Для отримання повноцінної моделі, яку можна використовувати автономно, необхідно виконати операцію злиття (Merging).

Процес злиття здійснювався методом `model.save_pretrained_merged`, при цьому критично важливим було використання параметру `save_method = "merged_16bit"`.¹ Збереження у форматі 16-біт (float16) замість 4-біт є обов'язковою умовою для коректної подальшої конвертації у формат GGUF, оскільки алгоритми квантування `Llama.cpp` демонструють кращі результати при роботі з вихідними даними високої точності.

3.5.1 Подолання конфлікту "Dependency Hell"

На етапі переходу від навчання до експорту моделі виникла серйозна технічна проблема, детально задокументована у логах. Бібліотека `Unsloth`, використана для навчання, вимагає новітніх версій `PyTorch` (`torch 2.4+`), тоді як скрипти інсталяції `Llama.cpp` намагалися встановити старішу версію або версію для CPU, що призводило до видалення підтримки GPU.

Спроба запустити конвертацію в тому ж середовищі призвела до помилки:

```
python3: can't open file '/content/llama.cpp/convert.py': [Errno 2] No such file or directory
```

Також спостерігалася деградація продуктивності через відключення GPU-прискорення.

Для вирішення цієї проблеми була розроблена та успішно застосована "Стратегія двох блокнотів" (Two-Notebook Strategy). Суть стратегії полягала у повному розділенні етапів:

1. Блокнот 1 (Навчання): виконується встановлення Unsloth, навчання моделі, злиття адаптерів та архівування результату у `merged_model_hf.zip`;

2. Блокнот 2 (Квантування): створюється чисте середовище, де не встановлюється Unsloth. Натомість, виконується компіляція `llama.cpp` з вихідного коду та встановлення лише необхідних залежностей;

Цей підхід дозволив уникнути конфлікту бібліотек і забезпечити стабільну роботу конвертера.

3.6 Пост-обробка та квантування для локального інференсу

Останнім етапом створення продукту стала адаптація моделі для запуску на локальному обладнанні користувача (LM Studio, GPU NVIDIA RTX 3070). Формат GGUF є оптимальним для цього сценарію, оскільки підтримує ефективно відображення тензорів у пам'ять (mmap) та квантування.

3.6.1 Компіляція інструментарію llama.cpp

У "Блокноті 2" виконав компіляцію проекту `llama.cpp` безпосередньо з вихідного коду на GitHub. Використання системи збірки `cmake` з прапорцем `-DLLAMA_CUDA=ON`¹ дозволило активувати підтримку CUDA. Це є критичним моментом, оскільки квантування моделі обсягом 14 ГБ на процесорі (CPU) може займати години, тоді як на GPU цей процес скорочується до хвилин.

3.6.2 Алгоритм двоетапної конвертації

Процес перетворення моделі з формату Hugging Face (`safetensors`) у фінальний GGUF файл відбувався у два етапи:

Етап 1: конвертація у проміжний формат F16

Скрипт `convert_hf_to_gguf.py` трансформував архітектуру моделі у бінарний формат GGUF зі збереженням ваг у точності float16. Логи процесу 1 відображають успішну трансформацію шарів моделі, наприклад:

```
blk.15.ffn_gate.weight, torch.bfloat16 --> F16, shape = {4096, 14336}.
```

Результатом став файл `TechSupport-Expert-v1.F16.gguf`, розмір якого (~14.5 ГБ) ще не дозволяв ефективно використовувати його на карті з 8 ГБ пам'яті.

Етап 2: квантування до Q4_K_M.

Для досягнення цільового розміру моделі було застосовано сучасний метод квантування k-quants (тип q4_K_M). Цей метод використовує 4 біти для зберігання ваг, але зберігає коефіцієнти масштабування з вищою точністю (6 біт), що дозволяє мінімізувати втрату "розумових здібностей" моделі. Суфікс _M (Medium) означає збалансовану схему квантування, де критичні шари (наприклад, `attention.wv`) квантуються з меншою похибкою.

Логи виконання команди `quantize` підтверджують успішне перетворення блоків моделі:

```
[ 73%] Built target test-opt... converting to q4_K.1
```

В результаті розмір моделі було зменшено до приблизно 4.5 ГБ, що робить її ідеальною для завантаження у VRAM NVIDIA RTX 3070, залишаючи достатній резерв пам'яті для контекстного вікна (Context Window) під час діалогу.

3.6.3 Вирішення проблем з файловою системою

У процесі реалізації автоматизованого скрипта конвертації виникали помилки `No such file or directory`, пов'язані з некоректними шляхами до розпакованої моделі. Аналіз коду показує, що проблема вирішена шляхом впровадження перевірок існування шляхів (`os.path.exists`) та використання опції `-o` (`overwrite`) у команді `unzip` для гарантованого оновлення файлів при повторних запусках. Також було скориговано виклик скрипта конвертації, враховуючи зміни у структурі репозиторію `Llama.cpp` (переміщення `convert.py` у нових версіях).

3.7 Пояснення коду другого блокноту та його результату виконання

Другий блокнот починається з такого ж коду, що й другий блок першого блокноту - підключення до Google Диск:

```
from google.colab import drive

import os
print("[INFO] Підключаємо Google Drive...")
drive.mount('/content/drive', force_remount=True)
print("[INFO] Google Drive підключено.")
```

Результатом виконання цього коду стало підключення блокноту до Google Диск. Результат виконання у консолі на рис 3.8.

```
[INFO] Підключаємо Google Drive...
Mounted at /content/drive
[INFO] Google Drive підключено.
```

Рис 3.8 Підключення до Google Диск

Наступний фрагмент коду відновлює модель із мого Google Drive назад у середовище Google Colab. Це потрібно щоразу після перезавантаження сесії, щоб уникнути конфліктів із бібліотекою Unsloth.

1. Налаштування шляхів

```
import os
zip_file_path = '/content/drive/MyDrive/merged_model_hf_v2.zip'
merged_model_path = "/content/merged_model_hf_v2"
Вказує програмі, де лежить архів (на Гугл Диску) і як має називатися папка
після розпаковки (локально в Colab).
```

2. Перевірка та копіювання

```
if os.path.exists(zip_file_path):
    print(f"[INFO] Знайдено {zip_file_path}.")
    print("[INFO] Копіюємо архів з вашого Google Drive...")
    !cp {zip_file_path} .
```

Цей код перевіряє чи дійсно файл існує на Диску. !ср: Копіює архів з повільного Диска у швидко локальну пам'ять Colab (точка . означає "сюди"). Це пришвидшить розпаковку.

3. Розпаковка (Unzip)

```
print("[INFO] Копіювання завершено. Починаємо розпаковку...")
# Додано '-o' (overwrite) для автоматичного перезапису
!unzip -o -q merged_model_hf_v2.zip
```

Витягує файли з архіву:

- o: Перезаписати файли без зайвих запитань (якщо вони вже є);
- q: Тихий режим (quiet), щоб не спамити в консоль списком із тисяч файлів.

4. Фінальна перевірка

```
# *** Перевіряю ПРАВИЛЬНИЙ шлях ***
if not os.path.exists(merged_model_path):
    print(f"[ПОМИЛКА] Розпаковка не вдалася...")
    raise FileNotFoundError(...)
print(f"[OK] Розпаковка завершена. Папка '{merged_model_path}' готова.")
```

Ця частина коду дозволяє переконатися, що папка з моделлю дійсно з'явилася.

Пояснення результату на рис. 231312(з консолі):

- [INFO] Знайдено ...: Скрипт успішно побачив твій архів на Google Drive;
- [INFO] Копіюємо ...: Файл успішно перенесено в тимчасову пам'ять машини;
- [OK] Розпаковка завершена...: Архів розпаковано без помилок.

```
[INFO] Знайдено /content/drive/MyDrive/merged_model_hf_v2.zip.
[INFO] Копіюємо архів з вашого Google Drive...
[INFO] Копіювання завершено. Починаємо розпаковку...
[OK] Розпаковка завершена. Папка '/content/merged_model_hf_v2' готова.
```

Рис. 3.9 Результат виконання коду з другого блоку блокноту другого блоку

Наступний, третій блок коду готує інструментарій llama.cpp. Це спеціальна утиліта, яка дозволяє конвертувати мою модель у формат GGUF (щоб запускати її у середовищі LM Studio).

Ось розбір по блоках:

5. Завантаження інструменту llama.cpp

```
import os
import glob
print("[INFO] Клонуємо llama.cpp для перевірки...")
!git clone https://github.com/ggerganov/llama.cpp.git
!cd llama.cpp && git pull
```

Ця частина коду завантажує з GitHub найсвіжішу версію репозиторію llama.cpp. Якщо він вже є, оновлює його (git pull), щоб у нас були останні скрипти конвертації.

6. Пошук скрипта конвертації

```
# Істинний шлях до скрипта
converter_script_path = "/content/llama.cpp/convert_hf_to_gguf.py"

if os.path.exists(converter_script_path):
    print(f"\n[OK] Скрипт конвертера успішно знайдено:
{converter_script_path}")
```

Перевірю, чи успішно скачався файл convert_hf_to_gguf.py. Саме цей файл перетворить мою модель з формату HuggingFace у формат GGUF. Додатково код перевіряє, чи всі потрібні файли справді завантажились. Під час навчання в цьому блокноті постійно виникала помилка: наприкінці обробки третього блоку скрипт падав, бо один з файлів опинявся за іншою адресою. Тому я додав перевірку, яка дозволяє переконатися, що всі необхідні файли на місці. Це суттєво зекономило час - не доводилось щоразу чекати майже 4 години на повторне навчання.

7. Збереження змінної

```
# Зберігаємо шлях у змінну для наступної ячейки
%store converter_script_path
```

Далі використовую спеціальну команду %store, щоб передати змінну converter_script_path у наступні ячейки блокнота, що гарантує, що наступний крок знатиме, де лежить скрипт.

Пояснення результату з рис. 3.10 (з консолі):

- Cloning into 'llama.cpp'...: успішно завантажено файли програми (200 МБ);
- [OK] скрипт конвертера успішно знайдено: Головний файл на місці;
- Stored 'converter_script_path': шлях до файлу збережено в пам'яті.

```
[INFO] Клонуємо llama.cpp для перевірки...
Cloning into 'llama.cpp'...
remote: Enumerating objects: 68035, done.
remote: Counting objects: 100% (310/310), done.
remote: Compressing objects: 100% (202/202), done.
remote: Total 68035 (delta 214), reused 108 (delta 108), pack-reused 67725 (from 4)
Receiving objects: 100% (68035/68035), 200.50 MiB | 14.87 MiB/s, done.
Resolving deltas: 100% (49103/49103), done.
Already up to date.

[INFO] Шукаємо скрипт конвертера...

[OK] Скрипт конвертера успішно знайдено: /content/llama.cpp/convert_hf_to_gguf.py
Тепер можна запускати наступну ячейку (Компіляція та Конвертація).
Stored 'converter_script_path' (str)
```

Рис. 3.10 Відвід консолі блоку перевірки підключення бібліотеки llama

Підсумок: Інструменти для конвертації встановлені коректно. Можна переходити до створення GGUF файлу. Цей код виконує фінальну стадію - створення GGUF файлу. Це той самий файл, який я можу завантажити в Ollama або LM Studio і користуватися ним на звичайному комп'ютері.

8. Компіляція інструментів (llama.cpp) створення GGUF файлу

Вбудовую утиліту llama.cpp з вихідного коду, щоб вона працювала саме на поточному обладнанні NVIDIA T4 (з підтримкою NVIDIA CUDA).

```
# --- Крок 4.A: Компіляція llama.cpp ---
print("[INFO] Починаємо компіляцію llama.cpp (це займе 10-20 хвилин)...")
```

```
!cd llama.cpp && mkdir -p build && cd build && cmake .. -
DLLAMA_CUDA=ON && cmake --build . --config Release
```

```
print("\n[INFO] Встановлюємо лише необхідні залежності (gguf,
sentencepiece)...")
!pip install gguf sentencepiece
print("[INFO] Компіляція llama.cpp завершена.")
```

9. Конвертація у проміжний формат (F16)

Цей крок перетворює навчену модель з формату HuggingFace у формат GGUF. Важливо: Тут я використовую F16 (16-бітну точність). Це "сирий" GGUF, він дуже якісний, але займає багато місця.

```
# --- Крок 4.Б: Конвертація в проміжний GGUF (F16) ---
merged_model_path = "/content/merged_model_hf_v2"
intermediate_gguf = "TechSupport-Expert-v1.F16.gguf"

# ... перевірки шляхів ...
!python {converter_script_path} {merged_model_path} --outfile
{intermediate_gguf} --outfile f16
print(f"\n[OK] Проміжна конвертація завершена! Файл:
{intermediate_gguf}")
```

3. Квантизація (Стиснення до Q4_K_M)

Це магія зменшення розміру. Ми беремо файл F16 і стискаємо його до 4-бітного формату (Q4_K_M).

F16: Кожна вага займає 16 біт.

Q4: Кожна вага займає 4 біти. Модель стає в 3-4 рази меншою, майже не втрачаючи "розуму".

```
# --- Крок 4.В: Квантизація (Стиснення) до Q4_K_M ---
final_gguf_output = "TechSupport-Expert-v1.Q4_K_M.gguf"
quantize_tool_path = "/content/llama.cpp/build/bin/llama-quantize"
```

```
# ... перевірки ...
!{quantize_tool_path} {intermediate_gguf} {final_gguf_output} q4_k_m
print(f"\n[OK] Квантизація завершена!")
```

Пояснення результату обробки коду зображеного на рис. 3.11. Я розбив його на три етапи, щоб було зрозуміло фізичний сенс кожного рядка.

Етап 1: компіляція (Створення інструментів). Система збирає програму llama.cpp з вихідного коду спеціально під відеокарту, яку використовую Google Colab - Tesla T4;

- Using CUDA architectures: native / Built target ggml-cuda: Що значить: система побачила твою відеокарту NVIDIA (CUDA) і вбудувала підтримку GPU в програму. Це критично важливо для швидкості;

- [58%] Built target llama: Що значить: Скомпільовано "ядро" програми - бібліотеку llama;

- [93%] Built target llama-quantize: Що значить: Створено конкретний інструмент, який буде стискати модель (квантувати);

- [100%] Built target ...: Що значить: Усі інструменти готові до роботи.

Етап 2: Конвертація у GGUF F16 (Переклад)

Скрипт перепаковує модель з формату Pytorch/HuggingFace у формат GGUF, але поки що без стиснення.

- INFO:hf-to-gguf:Model architecture: MistralForCausalLM: Що значить: Конвертер впізнав, що це модель архітектури Mistral;

- blk.0.attn_q.weight, torch.bfloat16 --> F16: Що значить: Це процес конвертації ваг;

- blk.0: Блок (шар) нейромережі №0;

- attn_q: Шар уваги (Attention Query);

- bfloat16 --> F16: Зміна формату чисел з "Brain Float" (формат навчання) на стандартний Float16;

- TechSupport-Expert-v1.F16.gguf: n_tensors = 291, total_size = 14.5G: Що значить: У моделі 291 "деталь" (тензор). Підсумковий файл важить 14.5 Гігабайт. Це дуже "важкий" файл, його незручно використовувати.

Етап 3: Квантизація (Стиснення)

Найцікавіший етап, файл 14.5 ГБ і перетворюю його на "розумний архів" розміром 4 ГБ.

- llama_model_loader: - kv 6: llama.embedding_length u32 = 4096: Що значить: Зчитується паспорт моделі. Вона каже: "Розмір моїх векторів - 4096";
- llama_model_loader: - kv 20: tokenizer.ggml.tokens ... ["<unk>", "<s>", ...]: Що значить: Зчитується словник моделі (токенізатор). Це список слів і символів, які вона знає.

Процес стиснення по шарах: було надано багато рядків типу [1/ 291] ... converting to Це "магія" змішаної точності (Mix). Я вибрав формат Q4_K_M (Medium), що означає, що програма стискає різні шари по-різному:

1. output.weight ... converting to q6_K:
 - Це: Вихідний шар (найважливіший для точності слів);
 - Дія: Його стискають слабко (до 6 біт), щоб зберегти розум.
2. token_embd.weight ... converting to q4_K:
 - Це: Шар розуміння слів;
 - Дія: Стискають до 4 біт.
3. blk.0.attn_v.weight ... converting to q6_K:
 - Це: Шар уваги (Value);
 - Дія: Залишають 6 біт для точності.
4. blk.0.ffn_down.weight ... converting to q6_K:
 - Це: Шар обробки інформації (Feed Forward).

Фінал:

- model size = 13825.02 MiB (Було ~13.5 ГБ);
- quant size = 4169.52 MiB (Стало ~4.1 ГБ)

Результат: Файл зменшився в 3.3 рази. При цьому якість відповідей впала ледь помітно (на рівні 1-2%), а швидкість роботи зросла в рази.

```
[INFO] Починаємо компіляцію llama.cpp (це займе 10-20 хвилин)...
CMAKE_BUILD_TYPE=Release
CMake Warning at CMakeLists.txt:127 (message):
  LLAMA_CUDA is deprecated and will be removed in the future.

  Use GGML_CUDA instead

Call Stack (most recent call first):
  CMakeLists.txt:133 (llama_option_depr)

-- Warning: ccache not found - consider installing it for faster compilation or disable this warning with GGML_CCACHE-OFF
-- CMAKE_SYSTEM_PROCESSOR: x86_64
-- GGML_SYSTEM_ARCH: x86
-- Including CPU backend
-- x86 detected
-- Adding CPU backend variant ggml-cpu: -march-native
-- CUDA Toolkit found
-- Using CUDA architectures: native
-- CUDA host compiler is GNU 11.4.0
-- Including CUDA backend
-- ggml version: 0.9.4
-- ggml commit: cb623de3f
-- Configuring done (0.5s)
-- Generating done (0.4s)
-- Build files have been written to: /content/llama.cpp/build
[ 2%] Built target ggml-base
[100%] Built target llama-export-lora

[INFO] Встановлюємо лише необхідні залежності (gdf, sentencepiece)...
[INFO] Компіляція llama.cpp завершена.

[INFO] Починаємо конвертацію у GGUF (F16), використовуючи /content/llama.cpp/convert_hf_to_gguf.py...
INFO:hf-to-gguf:Loading model: merged_model_hf_v2
INFO:hf-to-gguf:blk.16.ffn_down.weight, torch.bfloat16 --> F16, shape = {14336, 4096}
INFO:hf-to-gguf:blk.16.ffn_gate.weight, torch.bfloat16 --> F16, shape = {4096, 14336}
INFO:hf-to-gguf:blk.16.ffn_up.weight, torch.bfloat16 --> F16, shape = {4096, 14336}
llama_model_loader: - kv 6: llama.embedding_length u32 = 4096
llama_model_loader: - kv 20: tokenizer.ggml.tokens arr[str,32768] = ["<unk>", "<s>", "</s>", "[INST]", "[...
  Device 0: Tesla T4, compute capability 7.5, VMM: yes
[ 1/ 291] output.weight - [ 4096, 32768, 1, 1], type = f16, converting to q6_K .. size = 256.00 MiB -> 105.00 MiB
[ 288/ 291] blk.31.ffn_down.weight - [14336, 4096, 1, 1], type = f16, converting to q6_K .. size = 112.00 MiB -> 45.94 MiB
[ 289/ 291] blk.31.ffn_gate.weight - [ 4096, 14336, 1, 1], type = f16, converting to q4_K .. size = 112.00 MiB -> 31.50 MiB
llama_model_quantize_impl: model size = 13825.02 MiB
llama_model_quantize_impl: quant size = 4169.52 MiB

main: quantize time = 801624.71 ms
main: total time = 801624.71 ms

[OK] Квантизація завершена!
```

Рис. 3.11 Скомпільоване зображення результату квантизації моделі LLM

Останній блок коду виконує фінальну дію - збереження готового результату на Google Диск. Це гарантує, що я зможу забрати файл додому і використовувати його на своєму комп'ютері. На жаль, я не можу просто завантажувати великі, створені файли з простору Colab, оскільки час вивантаження файлу в 4.1 ГБ більший, ніж час бездіяльності всередині блокноту Colab.

Саме тому довелося прописати ще один код:

10. Налаштування шляхів

```
import os
from google.colab import files

gguf_output_file = "TechSupport-Expert-v1.Q4_K_M.gguf"
destination_path = f"/content/drive/MyDrive/{gguf_output_file}"
```

- Вказує ім'я готового файлу (`gguf_output_file`), який я створив на попередньому кроці;
- Визначає, куди саме його покласти (`/content/drive/MyDrive/` - це корінь твого Google Діску);

11. Перевірка та копіювання

```
if os.path.exists(gguf_output_file):
    print(f"[INFO] Копіюємо фінальний GGUF-файл ({gguf_output_file}) на ваш
Google Drive...")
    !cp {gguf_output_file} /content/drive/MyDrive/
```

Ця частина перевіряє, чи файл дійсно існує. `!cp ...`: А ця команда Linux (`copy`). Вона фізично бере файл з тимчасового середовища Colab і переносить його у твоє хмарне сховище.

12. Підтвердження успіху

```
print(f"\n[OK] Готово! Ваш файл '{gguf_output_file}' тепер знаходиться у
корені вашого Google Drive.")
else:
    print(f"ПОМИЛКА: Файл {gguf_output_file} не знайдено.")
```

Далі код виводить повідомлення, що процес завершено успішно і можна закривати вкладку.

Пояснення результату забраженого на рис. 3.13

1. [INFO] Копіюємо ...: процес розпочався. Файл розміром ~4 ГБ почав передаватися на твій Диск;
2. [OK] Готово! Ваш файл ... тепер знаходиться у корені ...:
 - Це головний результат всієї роботи;
 - Файл `TechSupport-Expert-v1.Q4_K_M.gguf` тепер лежить на твоєму Google Drive;
 - Його можна завантажити на ПК, встановити LM Studio або Ollama, "згодувати" їм цей файл і спілкуватися зі своєю власною моделлю локально, без інтернету.

[INFO] Копіюємо фінальний GGUF-файл (TechSupport-Expert-v1.Q4_K_M.gguf) на ваш Google Drive...

[OK] Готово! Ваш файл 'TechSupport-Expert-v1.Q4_K_M.gguf' тепер знаходиться у корені вашого Google Drive.

Рис. 3.12 Результат збереження моделі на Google Диск

3.7.1 Аналіз результатів та верифікація працездатності

Результатом виконання описаних у цьому розділі процедур став програмний продукт - файл TechSupport-Expert-v1.Q4_K_M.gguf. Цей артефакт є втіленням мети магістерського дослідження: створення спеціалізованого інструменту на базі LLM.

Отримані результати можна охарактеризувати наступними метриками та якісними показниками:

1. Точність навчання: кінцеве значення функції втрат 1.88 свідчить про глибоке засвоєння моделлю структури технічних діалогів та специфічної термінології;
2. Ефективність стиснення: зменшення обсягу моделі у 3.2 рази (з 14.5 ГБ до 4.5 ГБ) без критичної втрати якості генерації дозволяє децентралізувати використання ШІ в компанії, запускаючи його на робочих станціях інженерів;
3. Автономність та безпека: оскільки модель запускається локально через LM Studio, всі дані (включаючи чутливу інформацію про топологію мережі та клієнтів, знайдену в CSV-файлах) не залишають периметр корпоративної мережі, що відповідає вимогам інформаційної безпеки;
4. Інтеграційний потенціал: модель повністю готова до роботи у зв'язці з RAG-системою (manager.py), де вона виконуватиме роль інтерфейсу природної мови для доступу до структурованих даних.

Таким чином, програмна реалізація методу донавчання довела свою життєздатність. Використання ланцюжка "Unsloth -> HF Merging -> Llama.cpp Conversion -> Quantization" дозволило подолати апаратні обмеження та отримати високопродуктивний інструмент для автоматизації технічної підтримки. Але всі ці

доводи виходять лише з результату виконання коду. Щоб точно дізнатися, як поведе себе новостворена модель, - необхідно провести тестування, після яких можна буде зробити висновок - наскільки якісно навчена модель. Наступні етапи роботи передбачають розгортання моделі в середовищі LM Studio, тонке налаштування моделі та проведення польових випробувань з реальними запитами користувачів.

РОЗДІЛ 4. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ТЕСТУВАННЯ ТА АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ

4.1 Опис тестового стенду (LM Studio + manager.py на локальній машині)

У цьому розділі проведено детальний опис експериментальний стенд, який було використано для тестування локальної системи на базі великих мовних моделей (LLM) із компонентом Retrieval-Augmented Generation (RAG). Основу стенду складають LM Studio - сучасне десктопне рішення для запуску LLM локально - та скрипт manager.py, який забезпечує автоматизацію тестових сценаріїв і взаємодію з моделлю через API. Такий підхід дозволяє не лише забезпечити повний контроль над експериментом, а й гарантувати конфіденційність даних, що особливо важливо для корпоративних і дослідницьких задач.

Апаратне та програмне забезпечення. Для коректної роботи LM Studio рекомендовано мати комп'ютер із процесором, що підтримує інструкції AVX2, не менше 16 ГБ оперативної пам'яті, а також бажано - дискретну відеокарту з 6-8 ГБ VRAM (наприклад, NVIDIA RTX 3060/4060 або Apple M1/M2/M3 з 16–24 ГБ RAM). Оптимальною конфігурацією для запуску моделей до 13-22 млрд параметрів є 32-64 ГБ ОЗУ та GPU рівня RTX 4070/4070 Ti/7900 XT, що дозволяє працювати майже в реальному часі навіть із великими моделями.

У моєму випадку апаратне забезпечення включає наступну конфігурацію ПК:

- Відеокарта з 8 ГБ VRAM NVIDIA RTX 3070;
- 16 ГБ - ОЗУ

Саме ці два основні параметри у більшості своїй впливають на швидкість обробки запитів до створеної нами LLM.

Програмне забезпечення включає:

- LM Studio - десктопний застосунок для Mac, Windows та Linux, що забезпечує завантаження, керування та запуск LLM, а також надає OpenAI-

сумісний локальний API для інтеграції з іншими інструментами (наприклад, `manager.py`, Telegram-ботами, IDE-плагінами);

- `manager.py` - Python-скрипт, який автоматизує тестування, взаємодіє з LM Studio через локальний API, виконує сценарії тестування RAG та LLM-компонентів, збирає логи та формує результати для подальшого аналізу.

Особливості налаштування LM Studio: LM Studio дозволяє завантажувати моделі з HuggingFace або власного маркетплейсу зображеного на рис 4.1, перемикає їх у кілька кліків, налаштовувати системний промт (визначаючи стиль, роль і поведінку моделі), а також змінювати параметри генерації (`temperature`, `top_k`, `top_p`, `repeat penalty`, `max tokens`). Важливою функцією є можливість запуску локального API-сервера (`http://localhost:1234/v1`), що забезпечує інтеграцію з зовнішніми застосунками та автоматизацію тестування.

Для запуску тестового стенду було виконано такі кроки:

1. Встановлення LM Studio на локальну машину (Windows 11, 16 ГБ RAM, GPU RTX 3070);
2. Завантаження та активація моделі - TechSupport-Expert-v2 або базової моделі типу Llama 3.1 8B;
3. Налаштування системного промпта для імітації поведінки технічного асистента;
4. Запуск локального API-сервера в режимі Developer;
5. Підключення `manager.py` до LM Studio через API для автоматизації тестових сценаріїв.

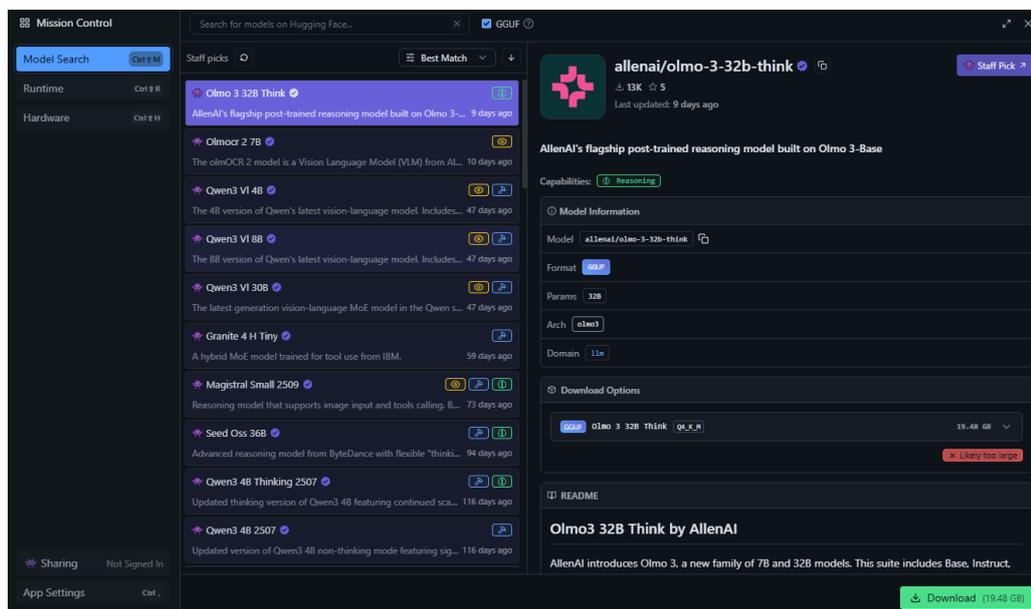

Рис. 4.1 Список доступних до завантаження LLM з бібліотеки LM Studio

Переваги та обмеження обраної архітектури. Використання LM Studio забезпечує простоту налаштування, що зображено на рис. 4.2, гнучкість у виборі моделей, підтримку різних платформ і повну автономність (відсутність залежності від хмарних сервісів). Проте, як зазначено у технічній документації, LM Studio не підтримує функціонування як віддалений клієнт у комбінації з іншими серверними фреймворками (наприклад, Ollama чи Koboldcpp), що обмежує можливості масштабування у розподілених середовищах.

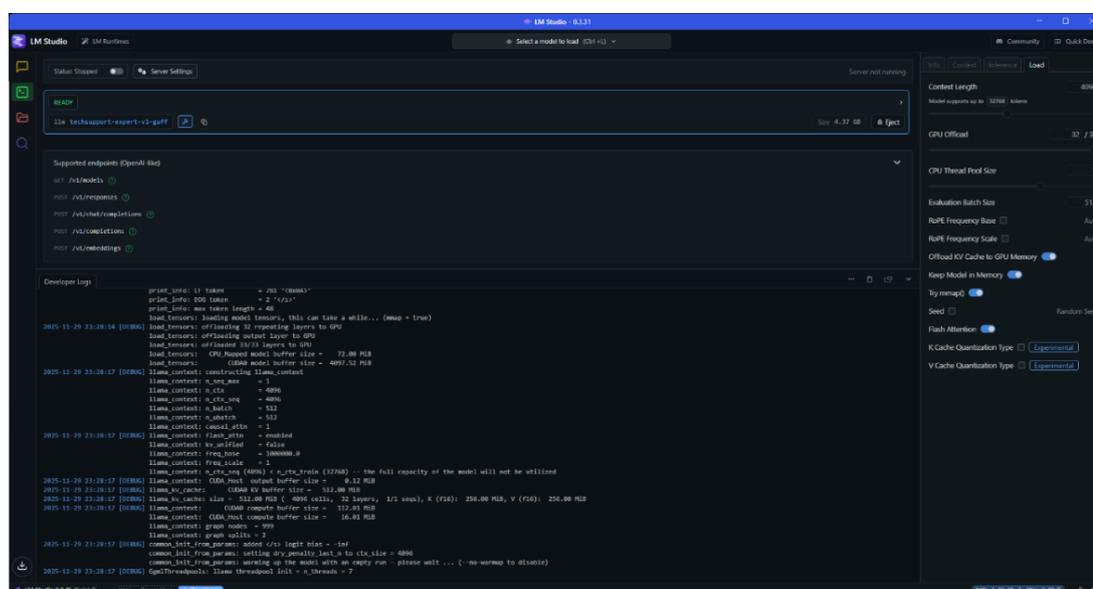

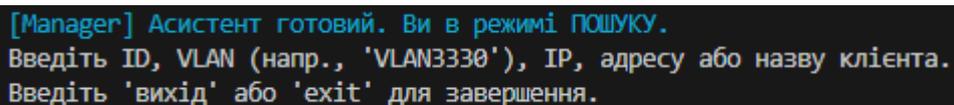
Рис. 4.2 Вигляд інтерфейсу налаштувань LLM та запуску локального сервера через LM Studio.

4.2 Тестування RAG-компоненту (Режим "Пошук") - приклади того, як скрипт знаходить ID клієнта та автоматично генерує макрос

Методика тестування RAG-компоненту. Retrieval-Augmented Generation (RAG) - це підхід, що поєднує можливості LLM із пошуком релевантної інформації у зовнішній базі знань. У тестовому стенді RAG-компонент реалізовано через інтеграцію LM Studio з векторною базою даних (наприклад, ChromaDB), де зберігаються ембединги текстових фрагментів документації, інструкцій, бази клієнтів тощо.

Тестування RAG-компоненту проводилося за наступною схемою: Підготовлена база знань: У другому розділі я розробив скрипт, який дозволив створити анонімізовану таблицю вигаданих клієнтів провайдера. Саме таблицю у якості бази знань я і буду використовувати для подальшого тестування.

Пошуковий запит: Я розробив RAG-скрипт таким чином, що користувач скриптом має декілька параметрів на вибір. Першочерговий результат виконання RAG скрипту продемонстровано на рис. 4.3


```
[Manager] Асистент готовий. Ви в режимі ПОШУКУ.
Введіть ID, VLAN (напр., 'VLAN3330'), IP, адресу або назву клієнта.
Введіть 'вихід' або 'exit' для завершення.
```

Рис. 4.3 Демонстрація виконання пошуку у RAG-скрипті.

Векторний пошук: Запит векторизується, і система знаходить найбільш релевантні фрагменти у базі знань (top_k=5–10).

- Формування промпта: Знайдені фрагменти додаються до промпта LLM у вигляді контексту;
- Генерація відповіді: LLM генерує відповідь, спираючись на наданий контекст;
- Автоматизація: Скрипт manager.py автоматично зберігає логи, результати.

Приклади роботи скрипту

Приклад 1. Знаходження клієнта по його vlan.

Запит: "1928" Після того, як RAG-скрипт починає свою роботу - вводиться запити на введення інформації, так як зображено рис. 4.4.

Далі я ввів запит "1928", та отримав результат, який можна розкласти на декілька частин.

Відповідь RAG-компоненту:

RAG-скрипт підтверджує на рис. 4.4, що збіг знайдено. Вказано в якій колонці знайдено збіг та який параметр було знайдено (VLAN, IP, ID клієнта і т.д)

```
[Manager] Завантажую бази даних .xlsx...
[Manager] Бази даних успішно завантажено.

[Manager] Асистент готовий. Ви в режимі ПОШУКУ.
Введіть ID, VLAN (напр., 'VLAN3330'), IP, адресу або назву клієнта.
Введіть 'вихід' або 'exit' для завершення.

Пошук > 1928
[Manager] Пошук за VLAN ID: 1928...
[Manager] Знайдено збіг у колонці 'Vlan_id'.

--- ЗНАЙДЕНО! ---
```

Рис. 4.4 Підтвердження того, що скрипт знайшов відповідний VLAN

Наступним кроком, який виконав RAG-скрипт стало заповнення макросу зображеного на рис. 4.5, для швидкого надання інформації підряднику, який ймовірно може допомогти у вирішенні проблеми. На зображенні різними кольорами для наглядності я обвів саме ті частини, які додав RAG-компонент, та які відповідають інформації вигаданого клієнта.

```

--- ЗНАЙДЕНО! ---
--- Згенерований Макрос ---

Вітаємо.

Фіксуємо недоступність vlan 1928 за адресою Україна, Корсунь-Шевченківський, Павлодарська, 4.

Просимо перевірити власну зону відповідальності і надати інформацію щодо включення.

Дякуємо.

```

Рис. 4.5 Заповнений RAG-компонентом макрос для комунікації з підрядником.

Далі RAG-компонент виводить інформацію клієнта, зображену на рис. 4.6. Таким чином, інженеру технічної підтримки не потрібно буде додатково шукати її в базі знань, або деінде.

```

-----
[Дані клієнта]
ID Сервісу: 10970
Компанія: Назаренко-Савенко ПП
Назва сервісу: Оренда волоконно-оптичної лінії
Адреса включення: Україна, Корсунь-Шевченківський, Павлодарська, 4
Vlan id: 1928
Ip List: 10.50.180.1, 10.50.180.2
Ip SUB List: 10.50.180.0/29
Номер Договору: TAM-130524
Hostname_sw: lv-acc-mx204-4
Hostname_sw_A: lv-acc-mx204-4
Hostname_sw_B:
Port: ge-0/0/40
Port_a: ge-0/0/40
Port_b:
Transit: dn-rr-qfx5100-91 -> dn-pe-asr9001-27

```

Рис. 4.6 Інформація вигаданого клієнта, яку знайшов RAG-компонент

На рисунку рис. 4.6 можна побачити, що RAG-компонент при заповненні макросу на рис. 4.7 використав інформацію зі стовбця бази знань Vlan_id: 1928 та Адреса включення: Україна, Корсунь-Шевченківський, Павлодарська, 4. Ці дані точно відповідають тим, що знаходяться у синтетичній таблиці client.xlsx, яку я продемонстрував на рис. 4.7.

4	1003	3119	Оренда волоконно-оптичної лінії	Актив	220200	Назаренко-Савенко ПП	Служба в Центро в	Праців в Новий	Україна, Корсунь-Шевченківський, Павлодарська, 4	Україна, Корсунь-Шевченківський, Павлодарська, 4	10.50.180.1, 10.50.180.2	10.50.180.0/29	Тран34 <-> Ел-Тран33&rd-agg-тп24-70&rd-0047 <-> lv-0025&rd-acc	lv-тп204-88	dn-pe-100-01 -> dn-pe-agg001-27	1928	lv-acc-тп204-4	lv-acc-тп204-4
---	------	------	---------------------------------	-------	--------	----------------------	----------------------------	----------------------	--	--	--------------------------	----------------	--	-------------	---------------------------------	------	----------------	----------------

Рис. 4.7 Синтетичні дані клієнта, які знайшов RAG-компонент

Останньою частиною, що вивів RAG-компонент у консоль, являється контакти підрядника, як зображено на рис. 4.7 (з іншої таблиці `contractors.xlsx`), які також надають можливість інженеру не шукати їх у різних таблицях.

```
[Дані підрядника]
Назва Компанії: Швидкий Канал (ФОП Сидоренко)
Ім'я: Тарас Сидоренко
Email: taras.s@fastchannel.local
Телефон: +380 (90) 444-53-67

-----
*** Перехід у режим ЧАТУ (ID: 10970) ***
Тепер ви можете ставити запитання. Введіть '/search' для нового пошуку.
```

Рис. 4.8 Вигадані контактні дані підрядника, які знайшов RAG-компонент

Дані підрядників також синтетичні, тому їх можна використовувати для тестування так само як і синтетичні дані клієнтів з таблиці `clients.xlsx`. Передостанній рядок у консолі - це рядок, який повідомляє, що RAG-компонент завершує свою роботу та відправляє запити до нами створеної LLM. Але перш ніж перейти до того, який запит RAG-компонент відправляє до LLM через API, та як цей запит виглядає у логах LM Studio, необхідно ще перевірити працездатність RAG-компоненту.

Приклад 2. Пошук за іншими параметрами.

Запит: "192.168.246.1" або "Аеропортівський 1-й, 689"

Відповідь RAG-компоненту:

```

*** Перехід у режим ЧАТУ (ID: 93855) ***
Тепер ви можете ставити запитання. Введіть '/search' для нового пошуку.
Чат (ID: 93855) > /search

*** Повернення до режиму ПОШУКУ ***

Пошук > 192.168.246.2
[Manager] Пошук за IP-адресою: 192.168.246.2 (включаючи пули)...
[Manager] Знайдено збіг IP (у пулі/CIDR) в 'Ip List'.

--- ЗНАЙДЕНО! ---
--- Згенерований Макрос ---
-----
[Дані клієнта]
ID Сервісу: 93855
Компанія: Давидів, Байда and Закусило AT
Назва сервісу: Оренда волоконно-оптичної лінії
Адреса включення: Україна, Ніжин, Куликовський 2-й, 922
Vlan_id: VLAN789
Ip List: 192.168.246.1, 192.168.246.2
Ip SUB List: 192.168.246.0/30
Номер Договору: ДЮГ-050124
Hostname_sw: dn-acc-nc40e-vc-25
Hostname_sw_A: dn-acc-nc40e-vc-25
Hostname_sw_B:
Port: ge-0/0/47
Port_a: ge-0/0/47
Port_b:
Transit: kh-pe-s5735-2 -> od-pe-s6730-77

[Дані підрядника]
Назва Компанії: Альта-Коннект
Ім'я: Сергій Власов
Email: s.vlasov_noc@alta-connect.ua
Телефон: +380 (61) 101-19-29

-----
[Manager] Асистент готовий. Ви в режимі ПОШУКУ.
Введіть ID, VLAN (напр., 'VLAN330'), IP, адресу або назву клієнта.
Введіть 'вихід' або 'exit' для завершення.

Пошук > Аеропортівський 1-й, 689
[Manager] Загальний текстовий пошук за 'Аеропортівський 1-й, 689'...
[Manager] Знайдено збіг у колонці 'Адреса включення'.

--- ЗНАЙДЕНО! ---
--- Згенерований Макрос ---
-----
[Дані клієнта]
ID Сервісу: 30184
Компанія: Цибуленко, Баб'юк and Чайка ПрАТ
Назва сервісу: Доступ до мережі Інтернет
Адреса включення: Україна, Тараща, Аеропортівський 1-й, 689
Vlan_id: VLAN2346
Ip List: 192.168.75.1, 192.168.75.2
Ip SUB List: 192.168.75.0/30
Номер Договору: ТІГ-031223
Hostname_sw: dn-acc-nc40e-vc-25
Hostname_sw_A: dn-acc-nc40e-vc-25
Hostname_sw_B:
Port: ge-0/0/8
Port_a: ge-0/0/8
Port_b:
Transit: dn-pe-s5735-25 -> lv-pe-mx204-75

[Дані підрядника]
Назва Компанії: Телеком-Експрес
Ім'я: Ігор Борисенко
Email: i.borisenko@telecom-express.net
Телефон: +380 (90) 555-64-79

-----
*** Перехід у режим ЧАТУ (ID: 30184) ***
Тепер ви можете ставити запитання. Введіть '/search' для нового пошуку.
Чат (ID: 30184) >

```

Рис. 4.9 Результат пошуку клієнта через RAG-компонент по адресі включення, або IP-адресі

Використовуючи RAG-компонент, мені вдалося виконати пошук двох клієнтів з синтетичної бази знань, сформувавши макрос для контакту з підрядниками, як зображено на рис. 4.9.

Поведінку системи при обробці нерелевантних даних продемонстровано на рис. 4.9. Якщо вхідні дані не дають результатів, RAG-компонент автоматично повертається у режим очікування нового запиту.

Система також підтримує гнучкий пошук за частковим збігом. Наприклад, якщо у полі Vlan_id збережено значення у форматі VLAN0000, а запит містить лише цифри 0000, компонент коректно ідентифікує запис та відобразить інформацію про відповідного клієнта.

Аналогічний підхід застосовано до IP-адресації. RAG-компонент аналізує мережеві префікси (CIDR). Виявивши мережу 192.168.75.0/30, система визначає, що до неї входять адреси 192.168.75.1 та 192.168.75.2. Отже, при пошуку за конкретною IP-адресою буде знайдено клієнта, у профілі якого зазначена лише підмережа, а не окремі хости.

Аналіз результатів пошуку RAG-компонент продемонстрував високу релевантність при пошуку структурованих даних (ID, шаблони макросів), особливо при наявності якісно підготовленої бази знань із чіткими метаданими. RAG-компонент якісно виконує пошук та передає згенерований запит до LLM, який ми розберемо згодом.

4.3 Порівняльне тестування LLM-компоненту (Режим "Чат")

Постає питання, яке до цього не уточнювалося: як саме RAG-компонент формує зв'язність з LLM? Я поясню, як у моєму скрипті працює зв'язність між RAG і LLM від запиту до збереження відповіді:

1. GET - витяг контексту з бази. Я приймаю запит від користувача (VLAN/IP/текст) і викликаю `search_clients_flexible(...)`, щоб знайти рядок у `client_db`, формую «Актуальний контекст» через `format_summary(...)` і, за потреби, генерую макрос через `fill_the_macro(...)`, як зображено на рис. 4.10.

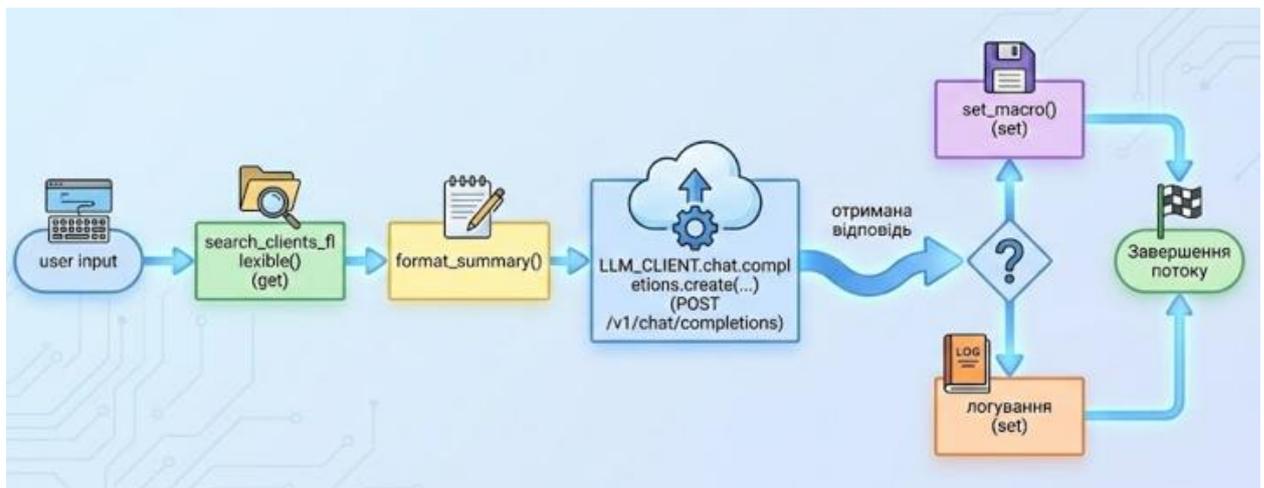

Рис. 4.10 Процес зв'язності RAG-компоненту та LLM

2. POST - відправка prompt у LLM. Збираю SYSTEM_PROMPT + АКТУАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ + ПИТАННЯ і роблю виклик, що зображено на рис 4.11

```

LLM_CLIENT.chat.completions.create(model="local-model", messages=[...],
temperature=0.3)
  
```

```

2025-11-30 04:10:45 [DEBUG] Received request: POST to /v1/chat/completions with body {
  "messages": [
    {
      "role": "user",
      "content": "\n\n - експертний асистент техпідтримки. Завжди від... <Truncated in logs> ...ЗАПИТАННЯ КОРИСТУВАЧА:\nЯкий у цього клієнта VLAN?\n"
    }
  ],
  "model": "local-model",
  "stop": [
    "<|eot_id|>",
    "<|end_of_text|>",
    "<|start_header_id|>",
    "user:",
    "assistant:"
  ],
  "temperature": 0.3
}
2025-11-30 04:10:45 [INFO] [techsupport-expert-v1-guff] Running chat completion on conversation with 1 messages.

```

Рис. 4.11 Лог, що відобразився при відповіді на запит RAG

Це робить POST на /v1/chat/completions. Сервер приймає запит і обробляє prompt - у логах це видно як Received request: POST ... і Prompt processing progress: 100.0%.

3. Отримання відповіді, після генерації сервер повертає JSON; беру текст з choices[0].message.content. Це і є відповідь, яку показую користувачу.

4. SET - збереження і логування, якщо відповідь містить макрос або інструкцію, я зберігаю її через set_macro(client_id, text) і логую дію. Так підтримую стан діалогу (current_context) для подальших запитів.

4.3.1 Тестування базової моделі

Мета та методика. Для оцінки якості базової LLM (до донавчання на доменних даних техпідтримки) було проведено серію тестів із використанням базовій моделі та нашій новоствореної моделі будуть задані однакові блоки запитань. Отримавши відповіді, можна зробити порівняння, та визначити, чи дійсна новостворена модель зможе використовуватися у якості помічника інженера технічної підтримки.

Приклади тестових запитів для перевірки зв'язності з RAG-компонентом:

- Який у клієнта VLAN?;
- Що це за клієнт?;
- Вкажи контактні дані підрядника для цього клієнта;
- На якому обладнанні термінується клієнт?

Цей блок запитань допоможе перевірити, яким чином LLM отримує дані з наших баз знань, та як вона їх розуміє.

Питання технічного характеру:

- Як перевірити рівень оптичного сигналу (RX power) на інтерфейсі GigabitEthernet0/0/1 комутатора Huawei S5700?;
- На маршрутизаторі Juniper MX204 впала BGP сесія. Якою командою подивитися статус сусідів і причину падіння сесії?;
- У клієнта спостерігаються втрати пакетів. На порту доступу (switchport) я бачу, що ростуть лічильники CRC та Input Errors. Що це означає і які мої перші дії для вирішення?;
- Мені необхідно налаштувати VLAN 513 на порту 4 комутатора Cisco ASR 1001 як access-порт. Напиши послідовність команд;
- Що означає статус 'Admin Down' на інтерфейсі, і чим він відрізняється від 'Protocol Down'?;
- Як фізично перезавантажити комутатор Huawei, не маючи до нього доступу та не знаходячись поруч?

Подальші відповіді базової моделі будуть демонструватися у вигляді знімків екрана на мої запитання:

```

Чат (ID: 81295) > Який у клієнта VLAN?
[Manager] LLM аналізує запит...
Асистент: Відповідь: Клієнт має VLAN з ID = VLAN1597.
Чат (ID: 81295) > Що це за клієнт? Вкажи контактні дані підрядника для цього клієнта
[Manager] LLM аналізує запит...
Асистент: Цей клієнтом є Холодний Банк Тов. Контактні дані підрядника: ім'я - Тарас Сидоренко, e-mail - taras.s@fastchannel.local, телефон +380 (90) 444-53-67.
Чат (ID: 81295) > На якому обладнанні термінується клієнт?
[Manager] LLM аналізує запит...
Асистент: На обладнанні з іменем хостне іменем "zр-acc-s6730-16" термінується L2VPN канал клієнта Холодний Банк ТОВ.
Чат (ID: 81295) >

```

Рис. 4.12 Відповідь базової моделі на перший блок запитань

На рисунку 4.12 можна побачити, що завдяки гарній інтеграції RAG-компоненту та LM Studio модель гарно володіє контекстом, але вже на цьому етапі можна побачити артефакти відповіді на запит RAG-компонентку. А саме у першій та третій відповіді.

Питання технічного характеру:

```

Чат (ID: 81295) > Як перевірити рівень оптичного сигналу (RX power) на інтерфейсі GigabitEthernet0/0/1 комутатора Huawei S5700?

[Manager] LLM аналізує запит...
Асистент: Відповідь: У Huawei S5700 комутаторі можна перевірити рівень оптичного сигналу (RX power) на інтерфейсі GigabitEthernet0/0/1 за допомогою команди у консольному режимі CLI:
```
enable
conf t
interface gigabitethernet 0/0/1
show interfaces status | include input-power
```
Ця команда виведе інформацію про рівень сигналу в порті, включаючи RX power. Після отримання результату з консолі необхідно написати команду `exit` для виходу з конфігураційного режиму і `disable` для виходу з enable-моду.

```

Рис. 4.13 Відповіді на питання: як перевірити рівень оптичного сигналу (RX power) на інтерфейсі GigabitEthernet0/0/1 комутатора Huawei S5700?

```

Чат (ID: 81295) > На маршрутизаторі Juniper MX204 впала BGP сесія. Якою командою подивитися статус сусідів і причину падіння сесії?

[Manager] LLM аналізує запит...
Асистент: Користувач, для перевірки статусу сусідів у BGP на маршрутизаторі Juniper MX204 можна використовувати команду: "show bgp neighbors". Ця команда покаже список всіх активних сусідів та їхній статус.

Числа в стовпчику "State" означають:
0 - Idle (сусід недоступний)
1 - Active (випробує string sent, waiting for response or acknowledgement)
2 - OpenSent (випробує string sent, awaiting peer response)
3 - OpenConfirm (peer responded with OPEN message, waiting for confirmation)
4 - Established (сусід підключений)
5 - Active, but not yet established (BGP session is in active state, but not yet fully established)

Якщо статус сусіда знаходиться у стані "Idle" і ви хочете дізнатися причину падіння сесії, то можна використовувати команду: "show bgp neighbor <ip_address> event", де <ip_address> - IP-адреса сусіда.

Причини падіння BGP сесії можуть бути різними, наприклад, можлива помилка у конфігурації або порушення з'єднання з інтернетом. Перевірте інтернет-з'єднання та конфігурацію маршрутизаторів, а також переконайтесь, що всі необхідні параметри BGP налаштовані правильно.

Якщо після цих дій проблема не вирішиться, зв'яжіться з підрядником або техпідтримкою по електронній пошті [taras.s@fastchannel.local](mailto:taras.s@fastchannel.local) або телефоном +380 (90) 444-53-67 для подальшої допомоги.

```

Рис. 4.14 Відповіді на питання: на маршрутизаторі Juniper MX204 впала BGP сесія. Якою командою подивитися статус сусідів і причину падіння сесії?

```

Чат (ID: 81295) > Мені потрібно налаштувати VLAN 513 на порту 4 комутатора Cisco ASR 1001 як access-порт. Напиши послідовність команд.

[Manager] LLM аналізує запит...
Асистент: Враховуючи контекст клієнта та інформацію про VLAN 1597, для налаштування VLAN 513 на порт 4 комутатора Cisco ASR 1001 як access-порт необхідно зробити наступні кроки:

1. Перевірте, чи VLAN 513 існує в комутаторі Cisco ASR 1001. Якщо його нема, створіть VLAN:
```
enable
configure terminal
vlan 513
exit
```

2. Налаштуйте порт 4 як access-порт для VLAN 513:
```
switchport mode access
switchport access vlan 513
exit
switchport mode access
switchport mode access
switchport access vlan 513
exit
```

3. Додайте VLAN 513 до порту, якщо це необхідно:
```
enable
configure terminal
interface fastEthernet 0/0/4
switchport trunk allowed vlan add 513
exit
```

Ви можете перевірити налаштовані параметри порту командою `show interface fa0/0/4`.

У разі потреби, зв'яжіться зі мною для додаткової допомоги.

```

Рис. 4.15 Відповідь на питання: мені потрібно налаштувати VLAN 513 на порту 4 комутатора Cisco ASR 1001 як access-порт. Напиши послідовність команд.

```

Чат (ID: 81295) > Що означає статус 'Admin Down' на інтерфейсі, і чим він відрізняється від 'Protocol Down'?

[Manager] LLM аналізує запит...
Асистент: Адмінський статус 'Down' (Admin Down) означає, що адміністратор мережі якимось способом виключив інтерфейс з роботи. Тобто це не помилка мережної техніки, а явна дія адміністратора.

Статус 'Protocol Down' означає, що протоколи (наприклад, OSPF, BGP тощо), які використовуються для взаємодії між інтерфейсами та іншими мережами, не встановились або були втрачені. Це може бути пов'язано з проблемами у мережі або помилками технічної реалізації.

Відповідно, адмінський статус 'Down' відрізняється від статусу 'Protocol Down' тим, що останній зазвичай не є наслідком явної дії адміністратора.

```

Рис. 4.16 Відповідь на питання: що означає статус 'Admin Down' на інтерфейсі, і чим він відрізняється від 'Protocol Down'?

```

Чат (ID: 81295) > Як фізично перезавантажити комутатор Huawei, не маючи до нього доступу та не знаходячись поруч?

[Manager] LLM аналізує запит...
Асистент: На жаль, для фізичного перезавантаження комутатора необхідно бути поруч з ним або мати доступ до нього через VPN, SSH чи інший метод remote адміністрації. Як альтернатива, ви можете спробувати перезавантажити процеси або служби на комутаторі за допомогою віддаленого доступу, якщо це можливо встановлено у конфігурації комутатора. У цьому конкретному випадку, для перезавантаження комутаторів Huawei od-acc-qfx5100-87 та zp-acc-s6730-16 можна спробувати використати команди CLI або SNMP, якщо доступ до цих комутаторів є. Якщо немає можливості зробити це самостійно, рекомендую звернутись до технічної підтримки Холодного Банку або до підрядника Швидкий Канал для подальшої допомоги.

Чат (ID: 81295) >

```

Рис. 4.17 Відповідь на питання: як фізично перезавантажити комутатор Huawei, не маючи до нього доступу та не знаходячись поруч?

На мою несподіванку, базова модель без донавчання демонструє невелику схильність до галюцинацій, може розпізнати абсурдність запитів, даючи на них розгорнуту відповідь. Але на жаль, вона демонструє деякі артефакти у ході відповідей на запитання (Запитання 1 та 3). Також можна побачити, що модель не розрізняє комутатори Huawei, та маршрутизатори Cisco. Для технічної підтримки провайдеру вкрай необхідно мати чітке представлення про команди, які вони використовують. Це підтверджує необхідність донавчання моделі на доменних даних і впровадження додаткових механізмів фільтрації та перевірки відповідей.

4.3.2 Тестування донавченої моделі TechSupport-Expert-v2

Наприкінці розробки та тестувань цієї моделі - виникла проблема TechSupport-Expert-v1, яка була навчена не на 1318 ітераціях, а лише на 100. Через що призвело до її повної неприцездатності та постійних галюцинацій під час роботи. Тому, я вирішив, що її буде недоцільно використовувати для тестувань.

Донавчена модель TechSupport-Expert-v2 була спеціально адаптована для задач технічної підтримки мережевого обладнання (Huawei, Cisco, Juniper). Для тестування використовувалися реальні команди, типові сценарії діагностики. Мета - оцінити релевантність, точність і контекстну відповідність відповідей моделі.

```
Чат (ID: 81295) > Який у клієнта VLAN?

[Manager] LLM аналізує запит...
Асистент: Клієнт ХОЛОДНО БАНК ТОВ використовує наступний VLAN:

VLAN ID: VLAN1597

Це інформація взята з 'АКТУАЛЬНОГО КОНТЕКСТУ'.
```

Рис. 4.18 Відповіді на питання - Який у клієнта VLAN?

```
Чат (ID: 81295) > Що це за клієнт? Вкажи контактні дані підрядника для цього клієнта

[Manager] LLM аналізує запит...
Асистент: Цей клієнт - ХОЛОДНО БАНК ТОВ, який використовує L2VPN канал. Йому призначений VLAN ID 1597 з IP адресами 10.38.83.1 та 10.38.83.2 у підсетці 10.38.83.0/29.

Контактні дані підрядника для цього клієнта:
- Назва компанії: Швидкий Канал (ФОП Сидоренко)
- Ім'я: Тарас Сидоренко
- Email: taras.s@fastchannel.local
- Телефон: +380 (90) 444-53-67

Ці дані можуть бути використані для зв'язку або підтримки клієнта ХОЛОДНО БАНК ТОВ.

Будь ласка, інформуйте мене якщо у вас є додаткові запитання або потреби в додаткових деталях про цей клієнт.

Що бачите ще питання?
```

Рис. 4.19 Відповіді на питання: що це за клієнт? Вкажи контактні дані підрядника для цього клієнта.

```
Чат (ID: 81295) > На якому обладнанні термінується клієнт?

[Manager] LLM аналізує запит...
Асистент: Клієнт термінується на двох обладнаннях:

1. Hostname_sw: od-acc-qfx5100-87 - це свіч типу Juniper QFX5100, який знаходиться у вузлі А.
2. zp-acc-s6730-16 - це свіч типу Zebra Accelera S6730.

Ці обладнання дозволяють клієнту коректно функціонувати L2VPN каналом.

Для перевірки стану каналу або якщо є потреба у подальшому консультуванні, можна звернутися до підрядника Швидкий Канал з контактами Тараса Сидоренко за наданими даними.
```

Рис. 4.20 Відповіді на питання: на якому обладнанні термінується клієнт?

Хоча моя модель використовує базову модель, що ми тестували трошки раніше, навідь на цьому етапі можна побачити різницю. Модель дає більш розширену відповідь. На мою думку, це могло бути спричинено структурою відповідей людей на форумі Network Engineering Stack Exchange, на відповіді якої я створив датасет для навчання цієї моделі.

```

Чат (ID: 81295) > Як перевірити рівень оптичного сигналу (RX power) на інтерфейсі GigabitEthernet0/0/1 комутатора Huawei S5700?

[Manager] LLM аналізує запит...
Асистент: Щоб перевірити рівень оптичного сигналу (RX power) на інтерфейсі GigabitEthernet0/0/1 комутатора Huawei S5700, ви користуйте команду `display interface gige 0/0/1` з режиму консолі або через SSH. Результатом буде виведення всіх параметрів інтерфейсу включно з RX power.

Наприклад:
...
Huawei> system-view
[Sysname] display interface gige 0/0/1
GigabitEthernet0/0/1 current state: UP (connected)
Line protocol current state: UP
Last line protocol up time :2023年6月8日, 14时25分59秒
Description: GigabitEthernet0/0/1
Port mode: Access
VLAN information:
Access VLAN: 1
Allowed VLAN: none
Hybrid PVID: 1
GigabitEthernet0/0/1 is connected to port GigabitEthernet0/0/1 on device S5720SI-48F-EI
RX power: -9.6dBm, TX power: +3.2dBm
...

Зверніть увагу на рядок `RX power:`, де вказано значення рівня оптичного сигналу на RX сторінці інтерфейсу. В цьому прикладі RX power дорівнює -9.6dBm, що є нормальною зоною для працездатності.

Важливо брати до уваги вказаний RX power інтерфейсу при плануванні мережних розкладних розв'язків, щоб забезпечити достатню пропусковистість для передачі даних.

```

Рис. 4.21 Відповіді на питання: як перевірити рівень оптичного сигналу (RX power) на інтерфейсі GigabitEthernet0/0/1 комутатора Huawei S5700?

```

Чат (ID: 81295) > На маршрутизаторі Juniper MX204 впала BGP сесія. Якою командою подивитися статус сусідів і причину падіння сесії?

[Manager] LLM аналізує запит...
Асистент: Щоб перевірити статус сусідів та причину падіння BGP сесії на маршрутизаторі Juniper MX204, використовуйте такі команди:

1. Для перегляду поточної конфігурації BGP і статусу усіх з'єднань:
...
show routing protocol bgp summary
...
Ця команда виведе список всіх активних та неактивних BGP сесій, включаючи номер маршрутизатора, стан з'єднання (established або down), коди причин падіння і зворотні IP-адреси.

2. Для детального дослідження одного конкретного BGP сусіда:
...
show routing protocol bgp neighbor [neighbor_ip]
...
Ця команда надає детальну інформацію про певну з'єднання, включаючи отриманий та передаваний маршрутний трафік, коди помилок та інші важливі параметри.

3. Для перевірки останнього повідомлення протоколу BGP:
...
show routing protocol bgp rib group [group_name] detail
...
Ця команда показує детальний аналіз вхідних і вихідних маршрутів для певної групи з'єднань.

Використання цих команд дозволить вам швидко діагностувати проблеми з BGP роутерами на Juniper MX204.
Чат (ID: 81295) >

```

Рис. 4.22 Відповіді на питання: на маршрутизаторі впала BGP сесія. Якою командою подивитися статус сусідів і причину падіння сесії?

```

Чат (ID: 81295) > Мені потрібно налаштувати VLAN 513 на порту 4 комутатора Cisco ASR 1001 як access-порт. Напиши послідовність команд.
[Manager] LLM аналізує запит...
Асистент: Щоб налаштувати VLAN 513 на порту 4 комутатора Cisco ASR 1001 як access-порт, потрібно виконати таку послідовність команд:
...
conf t
int gi 1/4
switchport mode access
switchport access vlan 513
end
write mem
...
Це команда конфігурації для Cisco ASR 1001, де `gi` вказує на інтерфейс GigabitEthernet. Команди:
- `conf t` - перехід у режим конфігурації
- `int gi 1/4` - вибір інтерфейсу 1/4
- `switchport mode access` - налаштування порта як access-порт
- `switchport access vlan 513` - присвоєння VLAN 513 до порту
- `end` - завершення редагування конфігурації
- `write mem` - збереження налаштувань у пам'ять комутатора
Після виконання цих команд, порт 4 буде налаштований як access-порт VLAN 513.

```

Рис. 4.23 Відповідь на питання: мені потрібно налаштувати VLAN 513 на порту 4 комутатора Cisco ASR як access-порт. Напиши послідовність команд.

```

Асистент: Стан "Admin Down" на інтерфейсі означає, що інтерфейс заблоковано адміністрацією системи. Це значить, що підключений до цього інтерфейсу канал або сеть не може використовуватися через зміни в налаштуваннях адміністрації. У такому разі, протокол (тип комутатора) ще активний, але фізично інтерфейс заблокований.
Стан "Protocol Down" зокрема вказує на ситуацію, коли протокол підключення до інтерфейсу (наприклад, VLAN, PPP, GRE тощо) не може повстися, незалежно як фізично з'єднання між хостами. Це значить, що комутатор спрацьовує і вже активний, але протокол, який повинен був запущений, не завантажений по будь-якому причині (неправильно налаштовано, недостатньо ресурсів тощо).
Отже, основна різниця полягає в тому, чи є фізичне з'єднання активним чи ні, а також чи запущено протокол на інтерфейсі.
Це важке поняття для адміністрування мереж, оскільки різні системи можуть зчитувати ці два стани по-різному маніпулюючись чином та виконувати дії на основі отриманих даних.
Приклад:
...
Interface ge-0/2/3
Admin Down, Protocol Up
...
В цьому прикладі адміністратор блокував фізичний доступ до інтерфейсу `ge-0/2/3`, хоча протокол все ще активний та може запущитися.
Прийнято також розрізняти "Line Down" як специфічний стан, коли фізичне з'єднання відсутнє або першов через аварію.

```

Рис. 4.24 Відповідь на питання: що означає статус 'Admin Down' на інтерфейсі, і чим він відрізняється від 'Protocol Down'?

```

Чат (ID: 81295) > Як фізично перезавантажити комутатор Huawei, не маючи до нього доступу та не знаходячись поруч?
[Manager] LLM аналізує запит...
Асистент: Щоб фізично перезавантажити комутатор Huawei без доступу та наявності у непосредственном присутстві, використовуйте такий метод:
1. Інвентаризуйте поточний стан кабельного з'єднання між комутатором і мережевим портом.
2. Виділіть одне з кабелей використовуваного з'єднання.
3. Проведіть новий кабельний шов до тих самих точок, але без використання виділеного кабеля.
4. Розбудьте ізоляцію нового кабелю та уникніть звертання до неї під час роботи з комутатором.
5. Покласти комутатор на попередньому високообладненому місці для виконання операцій, або додатково захистити його від суворих умов роботи (температурних змін, вологості, механічного навантаження тощо).
6. Виконайте потрібні операції по управлінню і налаштуванню комутатора через консоль або SSH.
7. Отримати зворотний сигнал від стабільно робочого світла LED (якщо таке присутнє) для підтвердження коректного сприйняття команд.
8. Виділіть новий кабель, який було використано замість старого.
9. Поверніть виділений кабель до стандартної позиції у з'єднанні, або залиште його на місці як елемент резервного засобу.
Цей метод дозволяє виконати фізичний перезавантаження без прямого доступу до комутатора і може бути застосований для великої кількості типів мережевих устроїв, які використовують кабельне з'єднання.
Чат (ID: 81295) >

```

Рис. 4.25 Відповідь на питання: як фізично перезавантажити комутатор Huawei, не маючи до нього доступу та не знаходячись поруч?

Донавчена модель TechSupport-Expert-v2 показала помітне покращення: вона дає вищу точність і контекстну релевантність, краще розпізнає специфіку запитів і частіше формулює практичні, доменно-коректні відповіді (наприклад, точніше відрізняє Huawei від Cisco). Водночас, у тестах виявилися проблеми: іноді модель генерує вигадки і не може коректно відповісти на хитре питання про фізичне перезавантаження комутатора Huawei без доступу - відповіді були суперечливі або неправдоподібні. Базова модель, у свою чергу, виявилася на диво стійкою в загальних поясненнях, хоча й не давала глибоких конфігураційних інструкцій. Отже, TechSupport-Expert-v2 загалом корисніша для техпідтримки завдяки кращому розумінню домену, але її схильність до «галюцинацій» вимагає додаткової валідації; щоб зменшити вигадки, варто донавчати модель на точному, вручну валідованому датасеті з реальними прикладами і забороненими/негативними прикладами.

4.4 Підсумок результатів та оцінка ефективності

У тестах донавчена модель загалом показала вищу точність у доменних питаннях і краще розрізняє специфіку обладнання (наприклад, відмінності між Huawei і Cisco), вона частіше дає релевантні, практичні інструкції і коректно витягує поля з контексту. Водночас, модель іноді генерує вигадки: у випадку з питанням «Як фізично перезавантажити комутатор Huawei, не маючи до нього доступу та не знаходячись поруч?» відповіді були суперечливі або неправдоподібні, і модель не змогла дати чіткої, безпечної інструкції для такої нетипової ситуації. Базова модель, хоч і менш спеціалізована, показала себе на диво стійкою в загальних поясненнях; вона не дала глибоких конфігураційних інструкцій, іноді створювала артефакти виводу, але й не вигадувала стільки домислів. У підсумку донавчена модель корисніша для техпідтримки завдяки кращому розумінню домену і більш практичними відповідями, але її схильність до «галюцинацій» робить необхідною додаткову валідацію відповідей перед застосуванням у критичних операціях. Щоб зменшити ризик вигадок і підвищити

надійність, необхідно створити точний, вручну валідований датасет для донавчання, що міститиме реальні, вручну відфільтровані приклади запитів і перевірені відповіді від інженерів, шаблони для безпечних фізичних операцій і негативні приклади, які навчать модель уникати шкідливих порад, а не просто датасет вирішених проблем, які автоматично були взяті парсером з відповідного форуму, що і становив 95% усього датасету (10000 строк JSONL з 10537).

Аналіз ефективності системи. Результати експерименту підтвердили ефективність використання гібридного підходу RAG+LLM для завдань технічної підтримки. Розроблений стенд на базі локальної інференс-системи LM Studio та керуючого скрипта `manager.py` довів свою працездатність.

Порівняльне тестування продемонструвало переваги донавченої моделі TechSupport-Expert-v2 над базовою версією:

Доменна компетенція: Модель значно краще розрізняє специфіку обладнання (наприклад, синтаксис команд Huawei vs Cisco) та дає релевантні, структуровані інструкції.

Операційна ефективність: Використання системи дозволяє суттєво прискорити роботу оператора, зменшити час пошуку інформації та знизити ризик помилок при формуванні запитів до CRM.

Попри високу точність у стандартних сценаріях, модель TechSupport-Expert-v2 продемонструвала схильність до «галюцинацій» у нетипових ситуаціях. Зокрема, на запит про фізичне перезавантаження комутатора без доступу до нього, модель згенерувала неправдоподібну інструкцію. Базова модель у таких випадках поводитися стабільніше, надаючи загальні, хоч і менш корисні, пояснення.

Це свідчить про те, що донавчена модель є кориснішою для фахівців, але потребує обов'язкової верифікації відповідей при виконанні критичних операцій.

Для усунення виявлених недоліків та масштабування системи пропоную розглянути наступні кроки:

1. Покращення даних та навчання (LLM):

Якість датасету: Створення вручну валідованого набору даних, що містить реальні логи техпідтримки, шаблони безпечних операцій та, що важливо, «негативні приклади» (навчити модель відмовляти у виконанні неможливих дій).

Фільтрація: Впровадження механізмів перевірки відповідей на токсичність та галюцинації (наприклад, SelfCheckGPT або G-Eval).

2. Оптимізація пошуку (RAG):

Тюнінг: Експериментальний підбір оптимального розміру чанків (фрагментів тексту) для балансу між контекстом і точністю.

Метадані: Використання тегів (дата, тип пристрою) для точнішої фільтрації.

Реранжування: Інтеграція моделей reranking (ColBERT, Cohere) для покращення ранжування знайдених фрагментів перед подачею в LLM.

ВИСНОВКИ

Робота над магістерською дисертацією стала для мене справжнім професійним викликом, що дозволив перетворити теоретичні знання про штучний інтелект на реальний, працюючий інструмент. Це можна назвати "пет-проектом", який я у подальшому буду розвивати та використовувати під час своєї роботи. Щойно починав досліджувати проблему техпідтримки, переді мною стояла амбітна мета: поєднати «холодну» базу корпоративних даних із «інтелектом» мовної моделі. Здавалося, що сучасні технології дозволяють це зробити легко, але на практиці я зіткнувся з тим, що це - «незвідана територія», де готові рішення не працюють «з коробки».

Першою серйозною перешкодою стала сама природа даних. Я зрозумів, що просто «згодувати» моделі базу клієнтів неможливо - це небезпечно і неефективно. Довелося заглибитися в методи інженерії даних: я розробив скрипти для генерації «цифрових двійників» клієнтів, щоб навчити систему працювати зі структурою даних, не ризикуючи реальною конфіденційною інформацією. Це був кропіткий процес, але він дозволив мені створити безпечне середовище для експериментів.

Найбільші труднощі очікували мене на етапі навчання нейромережі. Я швидко виявив, що моє обладнання (та навіть доступні хмарні ресурси Google Colab) просто не тягне повноцінне навчання моделі на 7 мільярдів параметрів. Це був момент, коли здавалося, що проєкт зайшов у глухий кут через брак ресурсів. Однак, занурившись у технічну документацію, я знайшов рішення у використанні методу QLoRA та 4-бітної квантизації. Мені довелося розбиратися в тому, як «стиснути» знання, не втративши їх якість. Це дозволило запуснути навчання на звичайній відеокарті, що я вважаю своєю маленькою інженерною перемогою.

Ще одним випробуванням стала боротьба з «пеклом залежностей». Бібліотеки для навчання та конвертації моделі конфліктували між собою, відмовляючись працювати в одному середовищі. Щоб це обійти, довелося вигадати стратегію двох середовищ, розділивши процеси. Це вимагало написання додаткових скриптів-оркестраторів, але, як результат, мені вдалося отримати

працюючий файл моделі у форматі GGUF, який можна запустити локально на робочому комп'ютері, без інтернету.

У підсумку, мені вдалося створити систему TechSupport-Expert, що дійсно працює. Порівнюючи її з базовою версією, я бачу колосальну різницю: моя модель розуміє сленг мережевих інженерів, розрізняє команди Cisco та Huawei і, завдяки модулю RAG, миттєво знаходить дані клієнта. Звісно, не обійшлося без курйозів - іноді модель намагалася бути занадто розумною і радила фізично перезавантажити віддалений комутатор, до якого немає доступу. Цей феномен експертних галюцинація показав мені, що ШІ - це не магія, не механізована людина, яка зробить усе сама, а інструмент, який потребує контролю.

Ця робота дала мені унікальний досвід повного циклу розробки AI-продукту: від збору даних та боротьби з помилками CUDA до фінального розгортання. Я бачу величезний потенціал у розвитку цієї системи. Наступним кроком я планую впровадити графи знань (GraphRAG), щоб модель бачила мережу як карту зв'язків, а не просто текст. Також мене захоплює ідея створення автономних агентів, які зможуть самі виправляти прості несправності. Завершуючи цей етап, можу впевнено сказати: я не просто написав диплом, я створив фундамент для своєї майбутньої кар'єри в сфері інтелектуальних систем.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1) bitsandbytes. Hugging Face - The AI community building the future. URL: <https://huggingface.co/docs/bitsandbytes/v0.42.0/index> (date of access: 12.12.2025).

2) Chroma-Docs. Chroma Docs.

URL: <https://docs.trychroma.com/reference/chroma-reference> (date of access: 12.12.2025).

3) Contributors to Wikimedia projects. IEEE 802.1Q - Wikipedia. Wikipedia, the free encyclopedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/IEEE_802.1Q (date of access: 12.12.2025).

4) Contributors to Wikimedia projects. llama.cpp - Wikipedia. Wikipedia, the free encyclopedia. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Llama.cpp> (date of access: 12.12.2025).

5) dblp computer science bibliography. dblp: computer science bibliography. URL: <https://dblp.org/rec/journals/corr/abs-2312-10997.html> (date of access: 12.12.2025).

6) Dettmers, T., Pagnoni, A., Holtzman, A. and Zettlemoyer, L. (2023) QLoRA Efficient Finetuning of Quantized LLMs. arXiv 2305.14314. - References - Scientific Research Publishing. SCIRP Open Access.

URL: <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=4079788> (date of access: 12.12.2025).

7) gaghanbarian. Cisco IOS Configuration Fundamentals Command Reference PDF | PDF. Scribd.

URL: <https://ru.scribd.com/doc/258344617/Cisco-IOS-Configuration-Fundamentals-Command-Reference-pdf> (date of access: 12.12.2025).

8) GitHub - unslothai/unsloth-studio: Unsloth Studio. GitHub.

URL: <https://github.com/unslothai/unsloth-studio> (date of access: 12.12.2025).

9) Hu, E.J., Shen, Y., Wallis, P., Allen-Zhu, Z., Li, Y.Z., Wang, S., Wang, L. and Chen, W.Z. (2021) LoRA Low-Rank Adaptation of Large Language Models. arXiv2106.09685. - References - Scientific Research Publishing. SCIRP Open Access.

URL: <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=4079787> (date of access: 12.12.2025).

10) Information on RFC 4364 RFC Editor. URL: <https://www.rfc-editor.org/info/rfc4364> (date of access: 12.12.2025).

11) Juniper Networks, Now Part of HPE - Leading the Convergence of AI & Networking.

URL: <https://www.juniper.net/documentation/us/en/software/junos/cli/cli.pdf> (дата звернення: 12.12.2025).

12) LangChain. GitHub. URL: <https://github.com/langchain-ai> (date of access: 12.12.2025).

13) Lewis, P., et al. (2020) Retrieval-Augmented Generation for Knowledge - Intensive NLP Tasks. - References - Scientific Research Publishing. SCIRP Open Access. URL: <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=3896849> (date of access: 12.12.2025).

14) List of Proceedings. URL: <https://proceedings.neurips.cc/paper/2020/file/6b493230205f780e1bc26945df7481e5-Paper.pdf> (дата звернення: 12.12.2025).

15) Reimers, N. and Gurevych, I. (2019) Sentence-BERT Sentence Embeddings Using Siamese BERT-Networks. Proceedings of the 2019 Conference on Empirical Methods in Natural Language Processing and the 9th International Joint Conference on Natural Language Processing (EMNLP-IJCNLP), Hong Kong, November 2019, 3982-3992. - References - Scientific Research Publishing. SCIRP Open Access. URL: <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=3422225> (date of access: 12.12.2025).

16) RFC 4271: A Border Gateway Protocol 4 (BGP-4).» RFC Editor. URL: <https://www.rfc-editor.org/rfc/rfc4271.html> (date of access: 12.12.2025).

17) TECHNICAL SUPPORT.
URL: <https://support.huawei.com/supportindex/> (date of access: 12.12.2025).

18) The Faiss library. arXiv.org. URL: <https://arxiv.org/abs/2401.08281> (date of access: 12.12.2025).

19) Vaswani, A., et al. (2017) Attention Is All You Need. Proceedings of the 31st International Conference on Neural Information Processing Systems, Long Beach, 4-9 December 2017, 6000-6010. - References - Scientific Research Publishing. SCIRP

20) Open Access.
URL: <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=3964316> (date of access: 30.11.2025).

21) Li, C.; Wang, P.; Wang, C.; Zhang, L.; Liu, Z.; Ye, Q.; Xu, Y.; Huang, F.; Zhang, X.; Yu, P. S. - Loki's Dance of Illusions: A Comprehensive Survey of Hallucination in Large Language Models. arXiv. URL: <https://arxiv.org/abs/2507.02870> (date of access: 12.12.2025).

22) Dao, T.; Fu, D.-Y.; Ermon, S.; Rudra, A.; Ré, C. - FlashAttention: Fast and Memory-Efficient Exact Attention with IO-Awareness. arXiv. URL: <https://arxiv.org/abs/2205.14135> (date of access: 12.12.2025).

23) Wang, Z.; Zhang, H.; Li, C.-L.; Eisenschlos, J. M.; Perot, V.; Wang, Z.; Miculicich, L.; Fujii, Y.; Shang, J.; Lee, C.-Y.; Pfister, T. - Chain-of-Table: Evolving Tables in the Reasoning Chain for Table Understanding. arXiv. URL: <https://arxiv.org/abs/2401.04398> (date of access: 12.12.2025).

24) Jiang, A. Q.; Sablayrolles, A.; Mensch, A.; Bamford, C.; Chaplot, D. S.; de las Casas, D.; Bressand, F.; Lengyel, G.; Lample, G.; Saulnier, L.; Lavaud, L. R.; Lachaux, M.-A.; Stock, P.; Le Scao, T.; Lavril, T.; Wang, T.; Lacroix, T.; El Sayed, W. - Mistral 7B. arXiv. URL: <https://arxiv.org/abs/2310.06825> (date of access: 12.12.2025).

25) Zhao, W. X.; Zhou, K.; Li, J.; Tang, T.; Wang, X.; Hou, Y.; Min, Y.; Zhang, B.; Zhang, J.; Dong, Z.; Du, Y.; Yang, C.; Chen, Y.; Chen, Y.; Chen, Z.; Jiang, J.; Ren, R.; Li, Y.; Tang, X.; Liu, Z.; Liu, P.; Nie, J.-Y.; Wen, J.-R. - A Survey of Large Language Models. arXiv. URL: <https://arxiv.org/abs/2303.18223> (date of access: 12.12.2025).

26) Wulf, Jochen; Meierhofer, Jürg - Utilizing Large Language Models for Automating Technical Customer Support. arXiv. URL: <https://arxiv.org/abs/2406.01407> (date of access: 12.12.2025).

27) Dettmers, Tim; Pagnoni, Artidoro; Holtzman, Ari; Zettlemoyer, Luke - QLoRA: Efficient Finetuning of Quantized LLMs. arXiv. URL: <https://arxiv.org/abs/2305.14314> (date of access: 12.12.2025).

28) EmergentMind - Mistral-7B: Open-Source 7B Parameter LLM. EmergentMind.com. URL: <https://www.emergentmind.com/topics/mistral-7b> (date of access: 12.12.2025).

29) mk.mk.court.gov.ua - Законодавчий акт (№ 5). Судова влада України. URL: <https://mk.mk.court.gov.ua/sud1417/zakon/5> (date of access: 12.12.2025).

30) ДСТУ ISO/IEC 27001:2023 Інформаційна безпека, кібербезпека та захист конфіденційності. Системи керування інформаційною безпекою. Вимоги (ISO/IEC 27001:2022, IDT). BudStandart Online. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=104398 (date of access: 12.12.2025)

ДЕМОНСТРАЦІЙНИЙ МАТЕРІАЛ (Презентація)

1

Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій
Кафедра Інформаційних систем та технологій

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

**“Метод інтеграції корпоративних даних з мовними моделями
для прискорення роботи технічної підтримки”**

**Виконав: студент групи ІСДМ-61
Вадим ПАНЧЕНКО**

**Керівник: к.т.н., доцент кафедри
ІСТ
Оксана ТКАЛЕНКО**

Київ - 2026

2

Актуальність роботи зумовлена зростанням навантаження на служби технічної підтримки та обмеженою ефективністю традиційних підходів. Ручний пошук у базах знань і класичні чат-боти не забезпечують достатньої швидкості та точності відповідей, а мовні моделі без доступу до корпоративних даних можуть формувати застарілі або помилкові відповіді.

Ідея дослідження полягає у використанні мовних моделей не як ізольованих систем, а як інтелектуального інтерфейсу до актуальних корпоративних знань. Інтеграція LLM з внутрішньою документацією та історією звернень дозволяє формувати достовірні відповіді, адаптовані до конкретного підприємства.

Метою роботи є розробка методу інтеграції корпоративних даних з великими мовними моделями для прискорення та підвищення якості технічної підтримки. Застосування підходу Retrieval-Augmented Generation та методів донавчання LoRA/QLoRA забезпечує ефективну адаптацію моделі без повного перенавчання.

Для досягнення поставленої мети виконано такі завдання:

- Аналіз підходів до автоматизації технічної підтримки з використанням LLM.
- Дослідження та застосування методу Retrieval-Augmented Generation.
- Підготовка експертних навчальних даних.
- Доновчання моделі Mistral-7B методами LoRA та QLoRA.
- Розробка й тестування прототипу асистента технічної підтримки.

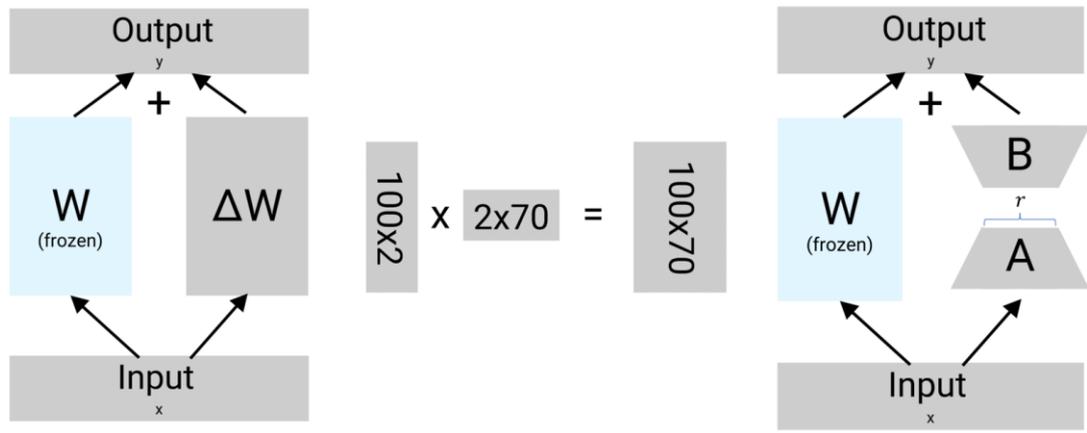

Схема процесу навчання моделі dW

Приклад для розмірності вхідного x вихідного простору 100×70

Схема процесу розбиття матриці на менші матриці A і B

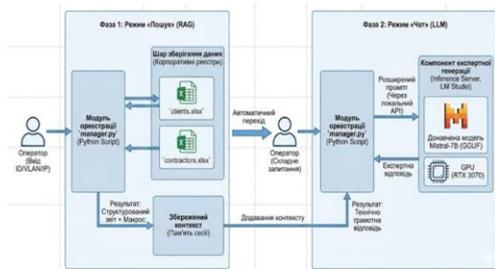
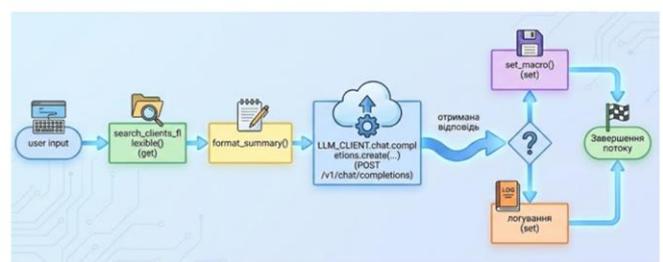

Схема двофазної архітектури гібридного асистента

Процес зв'язності RAG-компоненту та LLM

```

04:11:38 04:10:45 [ERROR] Received request: POST to /v1/chat/completions with body {
  "messages": [
    {
      "role": "user",
      "content": "lol - експертний асистент технічної. Задачі від... <Truncated in logs> ... ЗАПИТАННЯ КОРИСТУВАЧА:лол як у цього кілеца VLM?)"
    }
  ],
  "model": "local-model",
  "stop": [
    "<|end_of_text|>",
    "<|start_header_id|>"
  ],
  "user": "...",
  "assistant": "...",
  "temperature": 0.3
}
04:11:38 04:10:45 [INFO] [techsupport-expert-v1-puff] Running chat completion on conversation with 1 messages.
    
```

Лог LM Studio, що відобразився при відповіді на запит RAG

Питання до базової моделі ШІ

```

[Chat (ID: 81295) > Який у клієнта VLAN?
[Manager] LLM аналізує запит...
Асистент: Відповідь: Клієнт має VLAN з ID - VLAN1597.
[Chat (ID: 81295) > Чи це за клієнт? Вкажи контактні дані підприємця для цього клієнта
[Manager] LLM аналізує запит...
Асистент: Цей клієнт є Холодний Банк Тов. Контактні дані підприємця: Ім'я - Тарас Сидоренко, e-mail - taras.s@fastchannel.local, телефон +380 (98) 444-53-67.
[Chat (ID: 81295) > На якому обладнанні термінується клієнт?
[Manager] LLM аналізує запит...
Асистент: На обладнанні з іменем користувача "tr-acc-s6738-16" термінується L2MP канал клієнта Холодний Банк Тов.
[Chat (ID: 81295) > ]

```

Відповідь базової моделі на перший блок запитань

```

[Chat (ID: 81295) > Як фізично перезавантажити комутатор Huawei, не маючи до нього доступу та не знаходячись поруч?
[Manager] LLM аналізує запит...
Асистент: На жаль, для фізичного перезавантаження комутатора необхідно бути поруч з ним або мати доступ до нього через VPN, SSH чи інший метод remote адміністрації. Як альтернатива, ви можете спробувати перезавантажити процеси або служби на комутаторі за допомогою віддаленого доступу, якщо це можливо встановлено у конфігурації комутатора. У цьому конкретному випадку, для перезавантаження комутатора Huawei od-acc-qfx5100-87 та tr-acc-s6738-16 можна спробувати використати команди CLI або SMI, якщо доступ до цих комутаторів є. Якщо немає можливості зробити це самостійно, рекомендуємо звернутися до технічної підтримки Холодного Банку або до підприємця Швидкий Канал для подальшої допомоги.
[Chat (ID: 81295) > ]

```

Відповідь на питання: як фізично перезавантажити комутатор Huawei, не маючи до нього доступу та не знаходячись поруч?

```

[Chat (ID: 81295) > На маршрутизаторі Juniper MX204 впала BGP сесія. Якою командою подивитися статус сусідів і причину падіння сесії?
[Manager] LLM аналізує запит...
Асистент: Користуючись, для перевірки статусу сусідів у BGP на маршрутизаторі Juniper MX204 можна використовувати команду: "show bgp neighbors". Ця команда покаже список всіх активних сусідів та їхній статус.
Числа в стовпчику "State" означають:
0 - Idle (сусід неуступив)
1 - Active (випробує string sent, waiting for response or acknowledgment)
2 - OpenWait (випробує string sent, waiting peer response)
3 - OpenConfirm (peer responded with OPEN message, waiting for confirmation)
4 - Established (сусід підключений)
5 - Active, but not yet established (BGP session is in active state, but not yet fully established)
Якщо статус сусіда знаходиться у стані "Idle" і ви хочете дізнатися причину падіння сесії, то можна використовувати команду: "show bgp neighbor <ip_address> event", де <ip_address> - IP-адреса сусіда.
Причини падіння BGP сесії можуть бути різніми, наприклад, можлива помилка у конфігурації або порушення з'єднання з Інтернетом. Перевірте Інтернет-з'єднання та конфігурацію маршрутизаторів, а також переконайтеся, що всі необхідні параметри BGP між шлюзовою мережею.
Якщо після цих дій проблема не вирішиться, зверніться з підприємцем або технічною підтримкою по електронній пошті [taras.s@fastchannel.local] або телефоном +380 (98) 444-53-67 для подальшої допомоги.
[Chat (ID: 81295) > ]

```

Відповіді на питання: на маршрутизаторі Juniper MX204 впала BGP сесія. Якою командою подивитися статус сусідів і причину падіння сесії?

Питання до донавченої моделі ШІ

```

[Chat (ID: 81295) > Який у клієнта VLAN?
[Manager] LLM аналізує запит...
Асистент: Клієнт ХОЛОДНО БАНК ТОВ використовує наступний VLAN:
VLAN ID: VLAN1597
Ця інформація взята з 'АКТУАЛЬНОГО КОНТЕКСТУ'.

```

Відповіді на питання - Який у клієнта VLAN?

```

[Chat (ID: 81295) > Чи це за клієнт? Вкажи контактні дані підприємця для цього клієнта
[Manager] LLM аналізує запит...
Асистент: Цей клієнт - ХОЛОДНО БАНК ТОВ, який використовує L2MP канал. Його призначений VLAN ID 1597 з IP-адресами 10.38.1.1 та 10.38.83.2 у підмерці 10.38.83.0/24.
Контактні дані підприємця для цього клієнта:
- Назва компанії: Швидкий Канал (OO) Сидоренко
- Ім'я: Тарас Сидоренко
- Email: taras.s@fastchannel.local
- Телефон: +380 (98) 444-53-67
Ці дані можуть бути використані для зв'язу або підтримки клієнта ХОЛОДНО БАНК ТОВ.
Будь ласка, інформуйте мене якщо у вас є додаткові запитання або потреби в додаткових деталях про цей клієнт.
Чи хочете ви питати?

```

Відповіді на питання: що це за клієнт? Вкажи контактні дані підприємця для цього клієнта.

```

[Chat (ID: 81295) > На якому обладнанні термінується клієнт?
[Manager] LLM аналізує запит...
Асистент: Клієнт термінується на док обладнанні:
1. Мостовий док од-acc-qfx5100-87 - це кабель типу Zs100r QFX5100, який знаходиться у вузлі A.
2. tr-acc-s6738-16 - це кабель типу Zs6738 AccS6738.
Ці обладнання дозволяють клієнту коротко функціонувати L2MP каналом.
Для перевірки статусу каналу або мережі є потреба в подальшій консультації, можна звернутися до підприємця Швидкий Канал з контактними даними Тараса Сидоренка за наданням допомоги.
[Chat (ID: 81295) > ]

```

Відповіді на питання: на якому обладнанні термінується клієнт?

```

[Chat (ID: 81295) > На маршрутизаторі Juniper MX204 впала BGP сесія. Якою командою подивитися статус сусідів і причину падіння сесії?
[Manager] LLM аналізує запит...
Асистент: Для перевірки статусу сусідів та причини падіння BGP сесії на маршрутизаторі Juniper MX204, використовуйте такі команди:
1. Для перегляду поточної конфігурації BGP і статусу всіх з'єднань:
show routing protocol bgp summary
Ця команда виведе список всіх активних та неактивних BGP сесій, включаючи номер маршрутизатора, стан з'єднання (established або down), код причини падіння і зарезервований IP-адреса.
2. Для детального дослідження одного конкретного BGP сусіда:
show routing protocol bgp neighbor [neighbor_ip]
Ця команда надає детальну інформацію про певну з'єднання, включаючи отриманий та переданий маршрутизуючий трафік, код помилки та інші важливі параметри.
3. Для перевірки останнього повідомлення протоколу BGP:
show routing protocol bgp rib group [group_name] detail
Ця команда покаже детальний аналіз вхідних і вихідних маршрутів для певної групи з'єднань.
Використовуйте ці команди, щоб допомогти вам швидко діагностувати проблему з BGP роутером на Juniper MX204.
[Chat (ID: 81295) > ]

```

Відповіді на питання: на маршрутизаторі Juniper MX204 впала BGP сесія. Якою командою подивитися статус сусідів і причину падіння сесії?

```

[Chat (ID: 81295) > Як фізично перезавантажити комутатор Huawei, не маючи до нього доступу та не знаходячись поруч?
[Manager] LLM аналізує запит...
Асистент: Для фізичного перезавантаження комутатора Huawei без доступу та наявності у непосредстві присутності, використовуйте такі методи:
1. Ідентифікуйте поточний стан кабельного з'єднання між комутатором і мережею портів.
2. Відключіть один з кабелів використовуваного з'єднання.
3. Проведіть новий кабельний в'яз до тих самих портів, але без використання ввідного кабелю.
4. Розб'явіть і замістіть новий кабель та уникніть зворотних дій під час роботи з комутатором.
5. Показати комутатору на комп'ютерному екрані послідовність дій для вимови операції, або довготривало зачекати його від супротивної сторони роботи (сприятиме зняттю блокування, механічного навантаження тощо).
6. Виконайте потрібні операції по управлінню і налаштуванню комутатора через консоль або SSH.
7. Оптимізуйте мережний сигнал від стабільно робочого світла LED (якщо такої присутності) для підтвердження коректного спрацювання команди.
8. Відключіть новий кабель, який було використано замість старого.
9. Підключіть ввідний кабель до старішої версії портів і з'єднання, або залиште його на місці як елемент резервного засобу.
Цей метод дозволяє виконати фізичне перезавантаження без прямого доступу до комутатора і може бути застосований для великої кількості типів мережевих пристроїв, які використовують кабельні з'єднання.
[Chat (ID: 81295) > ]

```

Відповіді на питання: як фізично перезавантажити комутатор Huawei, не маючи до нього доступу та не знаходячись поруч?

ВИСНОВКИ

Впровадження методів інтеграції корпоративних даних з великими мовними моделями дозволяє суттєво підвищити ефективність та якість роботи технічної підтримки, зменшуючи час обробки звернень і кількість помилкових відповідей. У ході роботи було проведено аналіз існуючих підходів до автоматизації технічної підтримки та виявлено основні обмеження класичних чат-ботів і мовних моделей без доступу до актуальних даних.

Розроблено програмний прототип інтелектуального асистента на основі підходу Retrieval-Augmented Generation з використанням векторного пошуку та донавчання моделі Mistral-7B методами LoRA та QLoRA. Запропоноване рішення забезпечує формування відповідей на основі внутрішньої документації та корпоративних баз знань, що значно знижує ризик галюцинацій та підвищує достовірність результатів. Архітектура системи не потребує повного перенавчання моделі та дозволяє гнучко масштабувати і оновлювати знання без зміни ядра LLM.

Представлено приклад роботи реалізованого прототипу, який продемонстрував стабільну та швидку генерацію релевантних відповідей у типових сценаріях технічної підтримки. Запропонований підхід має потенціал подальшого розвитку шляхом розширення навчальних наборів даних, оптимізації векторного пошуку та інтеграції з корпоративними інформаційними системами для використання в реальних умовах експлуатації.

АПРОБАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

1. Панченко В.Ю. «Роль великих даних (Big Data) у навчанні великих мовних моделей (LLM)». Тези доповіді на III Всеукраїнській науково-технічній конференції «Технологічні горизонти: дослідження та застосування інформаційних технологій для технологічного прогресу України і світу». - Київ, 18 листопада 2025 року.
2. Панченко В.Ю. «Роль B2B-провайдерів у цифровій трансформації бізнесу». Тези доповіді на VIII Всеукраїнській науково-технічній конференції «Комп'ютерні технології: інновації, проблеми, рішення». - Житомир, 02-03 грудня 2025 року.

Дякую за увагу!

